

Gorenjski Glas

PETEK, 24. NOVEMBRA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 94, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Projektiranje ozko grlo sanacije

Občino Škofja Loka je prvič obiskala operativna delovna skupina za obnovo po avgustovski ujmi. Kot so poudarili, bo pri sanaciji pomembna čim večja usklajenost države in občine. Težava bo projektiranje.

KLARA MRAK

Škofja Loka – Operativna delovna skupina, ki jo sestavljajo predstavniki različnih institucij z namenom usklajevanja aktivnosti, povezanih z odpravo posledic po poplavih in plazovih, si je v ponedeljek ogledala območje Škofje Loke. Državni sekretar in vodja službe vlade za obnovo po poplavih Boštjan Šefic je po srečanju z vodstvom občine poudaril, da bo v prihodnje pomembno usklajeno delovanje vseh pristojnih služb, škofjeloški župan Tine Radinja pa kot največje ozko grlo

pri sanaciji vidi predvsem projektiranje. Župan Tine Radinja je bil vesel obiska tako široke skupine. Dejal je: »Zasledujemo enak cilj: da bo naša občina tako kot vse prizadete občine po državi čim prej nudila enako kvaliteto življenja za vse prebivalke in prebivalce. Želimo pa si, da bi nas pri tem oviralo čim manj postopkov ali predpisov. Z veseljem pričakujemo zakon o obnovi, ki bo marsikaj olajšal, tako tistim, ki ne bodo več mogli živeti doma, kot tudi same procese javnega naročanja v sklopu sanacije. Želimo si, da bi dela na

vodotokih in cestah potekala čim hitreje in da bi se vsi lahko čim prej v šolo, službo in domov vozili nemoteno.« Državni sekretar in vodja službe vlade za obnovo po poplavih Boštjan Šefic je po srečanju poudaril, da bo v prihodnje pomembno usklajeno delovanje vseh pristojnih služb. »Pogovarjali smo se o različnih temah, od urejanja vodotokov do usklajevanja dela med direkcijo in občino, kako lahko pomagajo državne tehnične pisarne,« je povedal Šefic. Govorili so tudi o financiranju in umeščanju v prostor.

► 2. stran

Državni sekretar in vodja službe vlade za obnovo po poplavih Boštjan Šefic: »Skušali smo dati celovito informacijo vodstvu občine, hkrati pa smo dobili vpogled v problematiko.«

/ Foto: Primož Pičulin

V eksploziji porušilo hišo

Najverjetneje napaka na plinski grelni napravi je v sredo zjutraj povzročila hudo eksplozijo v kleti stanovanjske hiše v Trbojah, ki jo je takoj zajel še požar. Poškodovanih ni bilo.

SIMON ŠUBIC

Trboje – V montažni stanovanjski hiši na obrobju Trboj v občini Šenčur je v sredo okoli 6.30 odjeknila močna eksplozija, domnevno zaradi napake na plinski grelni napravi. V času eksplozije sta bila v hiši lastnika, mož in žena, stara 75 in 57 let, ki ju je sin, sicer operativni prostovoljni gasilec, ob pomoči sorodnika s pomočjo lestve še pravočasno rešil iz hiše, preden je ta popolnoma zgorela in se sesedla sama vase. K sreči se v eksploziji in kasnejšem požaru stanovanca nista poškodovala.

► 14. stran

Po eksploziji je stanovanjsko hišo zajel še požar. / Foto: Gorazd Kavčič

Ogroženi vojaški objekt bodo porušili

Skladišni objekt vojašnice na Bohinjski Beli, ki je obstal na robu prepada, bodo porušili.

MAŠA LIKOSAR

Bohinjska Bela – V začetku novembra se je na Bohinjski Beli pod tamkajšnjo Vojašnico Boštjana Kekca sprožil obsežen zemeljski plaz, ki je ogrožal skladiščni objekt vojašnice in manjši objekt ob njem. Čeprav je zemljina zaradi namočenosti terena in zalednih voda drsela še naprej, sta oba obstala na robu prepada. Ker pa je eden izmed temeljev spodkoppan, bodo skladiščni objekt porušili. Kot so za STA povedali v Slovenski vojski, bo rušenje izvedel zunanji izvajalec, s

katerim bo pogodbo sklenilo ministrstvo za obrambo. Izvajalec se bo rušenja lotil, ko bodo razmere na območju popolnoma varne, kar trenutno še ne velja. Vojska je sicer skladiščni objekt izpraznila že kmalu po sprožitvi plaz, čeprav v njem že prej ni bilo orožja ali druge nevarne opreme. Opremo so premestili v druga skladišča in zavarovali dostop do ogroženega objekta, gasilci in Civilna zaščita pa so skrbeli za nadzor nad plazom, če bi v globino zgrmela večja količina materiala in zajezila strugo Save Bohinjke.

GORENJSKA

Končali so se Čufarjevi dnevi

V ponedeljek so se s slavnostno podelitvijo nagrad in plaket Toneta Čufarja in nagrad nova gaz zaključili že 36. Čufarjevi dnevi, tradicionalni festival ljubiteljskih gledališč in odrskega ustvarjanja.

4

GORENJSKA

Novi čoln za blejske gasilce

Blejski gasilci bodo dobili nov čoln, ki so ga kupili s pomočjo dveh donatorjev. Z njim bodo zagotovili hitrejšo in učinkovitejšo reševanje na vodi in iz nje.

6

ŠPORT

Naši biatlonci upajo že na dober uvod

Jutri se v Östersundu začne nova sezona svetovnega pokala v biatlonu. Naša reprezentanca se je pred odhodom na Švedsko zbrala na Pokljuki, kjer so tudi odprli podaljšano rolkarsko progo.

12

GG+

Videti je kot nagajiv oštir

Ena od priložnosti, da vidite Hudo dobre duhove s Trnja, je danes na Ognjenem spektaklu v Podkorenu. Na predvečer sv. Miklavža pa bodo tradicionalno obiskali domove na Trnju in v Veštru.

19

VREME

Danes popoldne se bo pooblačilo. Jutri bo delno jasno z občasno povečano oblačnostjo. V nedeljo bo po jasnem jutru spet oblačno.

☀️☁️📉 -3/4 °C

jutri: delno jasno

917703521666025

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Aktualov 16. rojstni dan

Za žurerski uvod v veseli december lahko poskrbite že 1. decembra, ko bo v dvorani Stožice potekalo legendarno praznovanje, Aktualov 16. rojstni dan. Organizatorji praznovanja so izvajalce za ta glasbeno-scenski spektakel skrbno izbrali in poskrbeli za program, ki se bo v spomin vtisnil z naborom tako slovenskih kot hrvaških glasbenih legend. Natopili bodo Dražen Zečić, Jan Plestenjak, Tanja Žagar, Goran Karan, Davor Borno, Klapa Kampanel, sledila bodo številna glasbena in druga presenečenja. Jan Plestenjak, ki za prihodnje leto napoveduje svoj enoletni koncertni premor, je dejal, da se nastopa na tej mega zabavi že zelo veseli. Čeprav je glavna

vstopnic že razprodana, bomo enemu naročniku Gorenjskega glasa podarili dve vstopnici. Za sodelovanje v žrebanju odgovorite na vprašanje: Kje je Jan Plestenjak preživel otroštvo? Odgovore s svojimi podatki do ponedeljka, 27. novembra, zjutraj, pošljite na koticsek@g-glas.si.

Nagrajenci

Za koncert Tonyja Cetinskega, ki bo v petek, 8. decembra, na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, ste izkazali zelo veliko zanimanje, žreb pa je določil, da po dve vstopnici prejmeta naša naročnika **Janez Meglič** iz Križ in **Mojca Vreček** iz Šenčurja. Dve vstopnici za Kurzschluss z Adamom Beyerjem, ki bo danes v Litostroju, pa prejme **Helena Juvan** iz Domžal. Čestitke!

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme **JUSTINA JERIČ** iz Mengša.

Banke kritične

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Nasprotujoče si in spreminjajoče se odločitve vnašajo negotovost v slovenski pravni red, še posebno z retroaktivno razlago vsebine zakona, zadnje odločitve vrhovnega sodišča v zvezi s krediti v švicarskih frankih komentirajo v Združenju bank Slovenije. Kot pravijo, te odstopajo od odločitev in stališč pred letošnjim letom, razlogi za spremembo pa niso podani. Opozorili so na sodbo Sodišča EU v zadevi Andriaciuc, v zvezi s katero je leta 2018 vrhovno sodišče zapisalo, da mora biti stopnja informiranja potrošnikov določene intenzivnosti, ne pa v predpisovanju točnega načina informiranja, npr. z izdelavo grafičnih prikazov in izračunov. Zdaj pa je po mnenju ZBS vrhovno sodišče zavzelo nasprotno mnenje. Kot pravijo, vrhovno sodišče

v zadnjih odločitvah določa »izrecen in konkreten način kot edini način, kako bi po njegovem mnenju morala biti izpolnjena pojasnilna dolžnost«, ne glede na to, da tako ekstenzivnega načina izpolnitve pojasnilne dolžnosti ni predpisovala niti zakonodaja v času sklenitve kreditne pogodbe niti ga ne predpisuje današnja zakonodaja in niti ni v skladu s stališčem, ki ga je sodišče zavzelo leta 2018.

»Sodna praksa vrhovnega sodišča predstavlja okritev pravne varnosti in neomejena pravna ter poslovna tveganja za vse ponudnike blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji,« so še zapisali in dodali, da bodo odločitve sodišča pomembno vplivale na stabilnost slovenskega bančnega sistema in s tem na komitente bank ter tudi na prihodnjo ponudbo bančnih produktov potrošnikom.

Projektiranje ozko grlo sanacije

1. stran

»Skušali smo dati celovito informacijo vodstvu občine, hkrati pa smo dobili vpogled v problematiko, s katero se srečujejo v vseh občinah, ki se soočajo s posledicami poplav, in to je dobra podlaga tudi za naše delo in za iskanje konkretnih rešitev tu in v drugih občinah,« je povedal Šefic. Med drugim je tudi poudaril, da zdaj prihaja naslednja faza obnove, v kateri bo pomembno usklajeno delovanje pristojnih služb – od načrtovanja, projektiranja in izvedbe. Pri tem je Šefic poudaril, da se nekateri projekti dopolnjujejo, kot na primer sanacija vodotokov in gradnja mostov.

»Ko se soočamo s takšno situacijo, nikoli ni dovolj hitro,« je Šefic odgovoril na vprašanje v zvezi s tem, da bi se postopki v zvezi s sanacijo in obnovo pospešili. Hitrejši postopki bodo po njegovih napovedih možni tudi z zakonom o obnovi, ki so ga v sredo obravnavali na seji vlade, v četrtek pa v državnem zboru.

Ozko grlo: projektiranje

V občini si želijo, da bi dela na vodotokih in cestah potekala čim hitreje, župan Tine Radinja pa upa, da so po ponedeljkovem sestanku temu še korak bližje. Tako kot Šefic pa

Prvi obisk operativne delovne skupine za obnovo po avgustovski ujmi je bil v Škofji Loki. Župan Tine Radinja se nadeja usklajenega sodelovanja. / Foto: Primož Pičulin

je tudi Radinja poudaril, da je pomembno razumevanje med občinami in državo ter da je koordinacija pri

dokumentacije za zahtevnejše projekte. Ker je bil obseg škode na območju občine tako velik, so interventni

vreme. Na ponedeljkovem srečanju je spomnil tudi, da so od države dobili skoraj osem milijonov evrov predplačila, da se lahko sanacije lotijo čim prej. Za to pa potrebujejo projekte, nujno je tesno sodelovanje z državnimi službami. »Sanacija mora biti premišljena in nastala infrastruktura dolgoročno vzdržna in odporna.« Kot največje ozko grlo pri tem župan Radinja vidi predvsem projektiranje: »Ozko grlo niso izvajalci, temveč kvalitetni projekti in projektanti, ki so zmožni to narediti.«

»Ko se soočamo s takšno situacijo, nikoli ni dovolj hitro,« je Šefic odgovoril na vprašanje v zvezi s tem, da bi se postopki v zvezi s sanacijo in obnovo pospešili. Hitrejši postopki bodo po njegovih napovedih možni tudi z zakonom o obnovi, ki so ga v sredo obravnavali na seji vlade, v četrtek pa v državnem zboru.

sanaciji in obnovi na državnem ravni čim boljše. Sicer se na škofjeloški občini zdaj ukvarjajo z javnim naročanjem priprave projektne

ukrepi še v zaključni fazi, Radinja pa si želi, da bi se intervencija čim bolj gladko prelila v sanacijo in obnovo, če bo to dopuščalo zimsko

Previdno pri spletnih nakupih

Združenje bank Slovenije ob današnjem črnem petku in predprazničnem nakupovanju opozarja na previdnost pri spletnih nakupih in plačilih s karticami.

ANA ŠUBIC

Kranj – Danes je t. i. črni petek, ameriški nakupovalni praznik, ki se je v zadnjih letih uveljavil tudi pri nas. Trgovci sicer kupce že nekaj tednov nagovarjajo s popusti in jih tudi še bodo, saj se predpraznična nakupovalna mrzlica šele začenja. V obdobju, ko iščejo popuste in darila za bližnje, Združenje bank Slovenije potrošnike opozarja na previdnost pri spletnih nakupih ter priporočeno ravnanje ob spletnih plačilih in uporabi plačilnih kartic.

Kot so pojasnili, se obdobja ugodnih nakupov veselijo tudi goljufi, ki skušajo kupce pretentati s pomočjo privlačnih oglasov. O 'neverjetnih priložnostih' jih obveščajo z množico elektronskih in SMS-sporočil ter z vztrajnimi klici. »Če se ujamemo v past, blaga seveda nikoli ne dobimo, mnogim žrtvam pa

goljufi celo izpraznijo bančni račun. Zato previdno,« so posvarili.

Prevaro z lažnimi spletnimi trgovinami lahko prepoznamo po tem, da so izdelki priznanih blagovnih znamk na voljo po izjemno nizkih cenah, da je dosta-

zduženju bank. Kupcem svetujejo, da natančno pregledajo spletno trgovino in preverijo podatke o domeni, kdaj je bila spletna stran registrirana, kakšen je kontaktni e-naslov ter pogoje plačila, vračila in dostave. Če je e-naslov

gesel. V elektronska ali SMS-sporočila, ki jih ne pričakujete, ne klikajte in ne vpisujte nikakršnih podatkov na priložene povezave, preden se ne prepričate, da je spletna stran verodostojna,« so svetovali.

Na previdnost opozarja tudi Nacionalni odzivni center za kibernetično varnost SI-CERT. Zaznavajo namreč porast SMS-sporočil, ki zlorabljujejo identiteto dostavnih podjetij (Pošta Slovenije, DHL, DPD ...) in skušajo zvabiti uporabnike na spletne strani, namenjene kraji podatkov kreditnih kartic. Takšne prevare povzročajo visoka oškodovanja, napadi prek SMS-sporočil pa so za uporabnike lahko tudi nevarnejši od napadov prek elektronske pošte, saj jih je težje preprečiti in prepoznati. Podrobnejša pojasnila so na spletnem portalu Varni na internetu in plačilni kartici ter uporabniških imen in

»Pomembno je, da z neznanci ne delimo osebnih podatkov, podatkov o bančnem računu in plačilni kartici ter uporabniških imen in gesel. V elektronska ali SMS-sporočila, ki jih ne pričakujete, ne klikajte in ne vpisujte nikakršnih podatkov na priložene povezave, preden se ne prepričate, da je spletna stran verodostojna,« svetujejo v združenju bank.

va brezplačna po vsem svetu, da je blago vedno na zalogi in dobavljivo takoj ter da na spletni strani ni podatkov o trgovcu. »Če gre za nakup prek spletnega oglasnika, je profil goljufa razmeroma nov, brez ocen kupcev, ponuja pa samo en artikel,« so razložili v

ustvarjen pri brezplačnih ponudnikih (yahoo, gmail) ali pa je trgovina začela poslovati pred kratkim, je to lahko znak za alarm.

»Pomembno je, da z neznanci ne delimo osebnih podatkov, podatkov o bančnem računu in plačilni kartici ter uporabniških imen in

Čezmerna raba digitalnih tehnologij in zasvojenost

V slovenskem prostoru se pogosto srečujemo z zasvojenostjo z igrami na srečo, v zadnjem času vse pogosteje iščejo pomoč pacienti, ki imajo težave na področju trgovanja s kriptovalutami. Tudi na to so opozorili na Nacionalni konferenci obvladovanja nekemičnih zasvojenosti.

SUZANA P. KOVAČIČ

Brdo pri Kranju – Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje v okviru implementacije nacionalnega programa duševnega zdravja MIRA na začetku tega tedna organiziral drugo Nacionalno konferenco obvladovanja nekemičnih zasvojenosti. Dvodnevne konference z nosilnim sporočilom Z znanjem do zmernosti se je v Kongresnem centru na Brdu pri Kranju udeležilo okoli dvesto strokovnjakov iz Slovenije in nekateri mednarodno priznani strokovnjaki s področja nekemičnih zasvojenosti, ki so izmenjali dobre prakse znanj in izkušenj za uspešno obvladovanje izzivov na tem področju.

Nekemične zasvojenosti predstavljajo tiste oblike zasvojenosti, ki ne nastanejo zaradi vnosa psihoaktivnih snovi v telo, temveč jih povzročajo različna vedenja. Opozoril v zvezi s tem pa je vse več.

Problematična raba digitalnih tehnologij

»Vsesplošna uporaba pametnih telefonov, tabličnih računalnikov in drugih digitalnih naprav, s katerimi dostopamo do interneta, je spremenila način našega druženja, informiranja, izobraževanja, dela in preživljanja prostega časa. Digitalnim tehnologijam so vse bolj zgodaj in v vse večji meri izpostavljeni tudi otroci in mladostniki, zato pomembno določajo način njihovega odraščanja in razvoja. Preprost in neprekinjen dostop do raznovrstnih in privlačnih spletnih vsebin v obliki objav na družbenih omrežjih, videoiger, iger na srečo in drugih spletnih platform otroke, mladostnike in tudi odrasle pogosto spodbuja k čezmerni rabi. Zaradi nagrajujočega učinka digitalnih vsebin na možgane uporabnikov se pri nekaterih postopoma razvijajo tudi znaki zasvojenosti.«

Vpliv na zdravje

Kot še opozarjajo strokovnjaki, imata čezmerna raba digitalnih tehnologij in zasvojenost lahko številne negativne učinke na zdravje in blagostanje posameznika – tveganje za razvoj duševnih

Klinični psiholog Nejc Stanovnik je predstavil programa zdravljenja nekemičnih zasvojenosti v Psihiatrični bolnišnici Idrinja, ki sta namenjena odraslim (od 19. leta dalje). Pomembna je motivacija pacienta, njegova prostovoljna odločitev za zdravljenje, spodbujajo tudi vključevanje in sodelovanje svojcev. / Foto: Tina Dokl

motenj (npr. depresije, anksioznosti), težave in poslabšanje funkcioniranja na pomembnih življenjskih področjih, kot so spanje, telesna aktivnost, šolske in službene obveznosti, kakovostno prehranjevanje, socialna interakcija, pri mlajših otrocih pa obstaja tudi tveganje za različne razvojne za-

Igre na srečo, videoigre

Po besedah doc. dr. Davorja Bodorja, psihiatra in vodje dnevne bolnišnice za zasvojenost z igrami na srečo na Kliniki za psihiatrijo Sveti Ivan v Zagrebu, k razvoju zasvojenosti z igrami na srečo ključno prispevajo spletne igralnice. V zadnjem času vse pogosteje iščejo pomoč

15 ali 17 let), delež je bistveno višji pri fantih.

Igre na srečo in videoigre sta tudi uradno priznani obliki zasvojenosti v zadnji izdaji Mednarodne klasifikacije bolezni in sta hkrati tudi najbolj raziskani vrsti nekemičnih zasvojenosti. Na konferenci predstavljene ugotovitve in značilnosti s področja videoiger in iger na srečo so ponudile potencialne uvide tudi za druga, manj raziskana vedenja, pri katerih se opažajo vzorci zasvojenosti, npr. uporaba družbenih omrežij, pornografije, prehranjevanje, telesna aktivnost ...

Mreža pomoči

»V Sloveniji so se v zadnjih letih okrepile aktivnosti na tem področju raziskovanja, pa tudi promocija zdravja ter preventivne aktivnosti in obravnave nekemičnih zasvojenosti. Eden od ključnih uspehov, ki smo jih dosegli skupaj z Ministrstvom za zdravje, je vzpostavitev dveh subspecialističnih timov za obravnavo nekemičnih zasvojenosti pri otrocih in mladostnikih ter odraslih. To je pomembno predvsem z vidika širitve mreže virov pomoči s področja nekemičnih zasvojenosti in zagotavljanja poglobljene obravnave oseb, ki se srečujejo s tovrstnimi težavami,« je povedal direktor NIJZ Branko Gabrovec.

Vesna Marinko, generalna direktorica Direktorata za javno zdravje na Ministrstvu za zdravje, je povedala, da gre v praksi za dva programa specialistične zunajbolnišnične in bolnišnične dejavnosti na področju nekemičnih zasvojenosti tako za otroke in mladostnike kot odrasle, ki potrebujejo hospitalizacijo oziroma poglobljeno obravnavo ter dodatne podporne oblike pomoči. »Oba programa že uspešno pomagata ljudem, kar nas zelo veseli. Prizadevamo si namreč okrepiti celoten spekter ukrepov od ozaveščanja in preventivnih vsebin do pomoči in obravnave zdravljenja zasvojenosti, zato poleg programov nevladnih organizacij s področja nekemičnih zasvojenosti in preventivnih programov obravnave podpiramo tudi raziskovanje na tem področju.«

ostanke (npr. pri govornem, socialno-čustvenem, motoričnem razvoju) in vedenjske težave.

Po podatkih slovenske raziskave Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju (HBSC) iz leta 2022 lahko pri 8,9 odstotka slovenskih mladostnikov, starih 11, 13, 15 in 17 let, že prepoznamo znake problematične rabe družbenih omrežij. Ta delež je višji pri dekletih.

tudi pacienti, ki imajo težave na področju trgovanja s kriptovalutami.

Kot kažejo podatki v slovenskem prostoru, je pri mlajših uporabnikih (od 15 do 19 let) in pri moških tveganje za zasvojenost z igrami na srečo izrazito višje. O znakih zasvojenosti z videoigrami pa je npr. v raziskavi HBSC iz lanskega leta poročalo 9,1 odstotka slovenskih mladostnikov (starih 11, 13,

K

KOMENTAR
MAŠA LIKOSAR

Humanitarna pomoč

V erjamem, da ni Slovenca, ki se po avgustovski strahotni naravni nesreči ne bi odzval z iskreno željo pomagati prizadetim. Bodi si s prostovoljnim delom bodisi s finančno in materialno donacijo ali pa z moralno oporo tistim, ki so čez noč izgubili vse. Obenem menim, da se mnogi darovalci po razkritju druge plati zgodbe gasilca Sandija Zajca iz Mengša upravičeno sprašujejo o usodi darovanih sredstev in njihovi porabi. Izkazalo se je namreč, da ima tudi humanitarna medalja dve plati.

Zaplet med gasilcem Sandijem Zajcem in PGD Mengeš je odprl vrsto vprašanj in zamajal zaupanje v humanitarne pomoči. Darovalci razumno dvomijo. Zanimajo jih, kdaj oziroma ali sploh bo denar prišel v roke oškodovanim, kdo je torej dobil koliko, ali bo ves zbrani denar res transparentno razdeljen. Pa tudi, kdo ima nadzor nad razdeljevanjem podarjenega denarja in ali bo porabljen za namen, za katerega je bil darovan. Bo denar dobil posameznik oziroma družina, ki smo ji želeli pomagati pri obnovi njenega doma ...

V sklopu številnih dobrodelnih akcij se je po avgustovskih poplavih za prizadete več milijonov evrov steklo na transakcijske račune raznih organizacij, zvez, fundacij, društev, klubov ... – tako tistih, ki so pristojni za opravljanje humanitarne dejavnosti, kot tudi tistih,

ki statusa humanitarne organizacije nimajo.

Zgodba gasilca Sandija, ki so mu poplave med reševanjem otrok iz mengeškega vrtca uničile dom, kaže na več pomanjkljivosti sistema humanitarne pomoči, ki bi ga morala po mojem mnenju regulirati in nadzorovati pravna država. Nejasno je, kdo lahko zbira in prenakazuje humanitarna sredstva. So to lahko tudi gasilska društva, katerih glavni namen je zaščita in reševanje ljudi ter njihovega premoženja ob naravnih in drugih nesrečah, in ne zbiranje denarja za posameznike? Humanitarna sredstva morajo z razlogom zbirati humanitarne organizacije, ki imajo utecene prakse, po katerih denar razdeljujejo in pri katerih se transparentno spremlja njegova namenska poraba. Poleg tega je bil Zajčev primer v medijih in javnosti deležen velike pozornosti, zaradi česar so se ljudje množično odzvali v dobri veri, da mu bodo pomagali. Sprašujem se, kako je mogoče ob tem zagotoviti popolno pravičnost ter kdo in zakaj je bolj upravičen do pozornosti in pomoči.

Ne nazadnje pa ne smemo spregledati, da se v senci stisk in tragedij preštevilnih posameznikov lahko skrivajo tudi primeri neupravičenega okoriščanja. A ob vseh pomislekih je še vedno ključno, da ostanemo osredotočeni na tiste, ki našo pomoč resnično potrebujejo, četrda morda njihove zgodbe niso polnile naslovnic.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Ognjeni spektakel v Podkorenu

SUZANA P. KOVAČIČ

Podkoren – Pod lipo v Podkorenu se bodo ponovno zbrali strašni parkeljni treh dežel. V petek, 24. novembra, ob 18. uri pričakujejo več kot trideset skupin oziro-

Parkeljni treh dežel se bodo ta petek zbrali v Podkorenu

/ Foto: arhiv GG

ma skupno več kot 550 edinstvenih in zanimivih mask iz Avstrije, Italije in Slovenije. Iz Turizma Kranjska Gora so sporočili, da bodo zaradi organizacije dogodka v času prireditve zaprte lokalne ceste, ki vodijo do središča Podkorena. Veljal bo začasen prometni režim, obiskovalcem prireditve bo na voljo

brezplačno parkiranje pri Policijski postaji v Kranjski Gori, od koder bo od 16.30 dalje (brez voznega reda) na prizorišče vozil brezplačni avtobus. Brezplačno parkiranje bo tudi ob krožišču v Podkorenu, na poligonu Vitranc

in pa vzdolž kolesarske steze od Podkorena do Rateč, kjer bo veljal krožni prometni režim. Po zaključku dogajanja v Podkorenu bo obiskovalce od 21. ure dalje v dvorani Vitranc zabavala »vseslovenska radijska veselica« Petkova pumpa, za dodatno popestritev bo poskrbela skupina Mambo Kings.

Na Bledu odprli drsališče

Bled – V ponedeljek so na spodnji ploščadi Trgovskega centra Bled odprli blejsko drsališče, ki bo obratovalo med tednom od 14. in 20. ure, ob koncih tedna, prazniki in v času novoletnih počitnic pa med 10. in 20. uro. Vstopnine ni, na voljo je tudi izposoja drsalk po ceni pet evrov.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Radovljiški občinski svet je v sredo zvečer na redni seji potrdil rebalans občinskega proračuna za letošnje leto in spremembe proračuna za prihodnje leto. Na ta način so v proračun vključili sredstva v višini nekaj manj kot 4,4 milijona evrov, kolikor jih je Občina Radovljica za plačilo njenih ukrepov za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov, nastalih v naravnih ujmi v začetku oktobra, že nakazala država.

Sredstva so namenjena obnovi v ujmi poškodovanih občinskih cest v dolini Draga, ceste v Krpin, ceste Ljubno-Praprošče, ceste proti Češnjici in ceste Lancovo-Bodešče ter mostov na Spodnjem Otoku, v dolini Draga in Krpinu,

Sredstva so namenjena obnovi v ujmi poškodovanih občinskih cest, med njimi tudi ceste v dolini Draga.

/ Foto: Marjana Ahačič

za obnovo kanalizacijskega omrežja v Begunjah, vodovodnega omrežja in vodnih zajetij v dolini Draga in Krpinu ter vodovodov Mravljinc-Begunje, v Vrbnjah,

Končali so se Čufarjevi dnevi

V ponedeljek so se s slavnostno podelitvijo nagrad in plaket Toneta Čufarja in nagrad nova gaz zaključili že 36. Čufarjevi dnevi, tradicionalni festival ljubiteljskih gledališč in odrskega ustvarjanja.

NIKA TOPORIŠ

Jesenice – V Gledališču Toneta Čufarja (GTČ) Jesenice se je med 14. in 19. novembrom na odru zvrstilo šest predstav, ki jih je selektorica Ana Ruter uvrstila v tekmovalni program, in tri predstave mladinske kategorije, ki so se potegovale za nagrado nova gaz. Plaketa za najboljšo predstavo v celoti in denarna nagrada v višini 1200 evrov sta na 36. Čufarjevih dnevih romali v roke Loškega odra iz Škofje Loke, ki je pod režisersko taktirko Dejana Spasića uprizoril predstavo Predstava Hamleta v vasi Spodnja Mrduša.

Predsednik strokovne žirije za Čufarjeve plakete Aleš Jan (člana sta bila še Izток Valič in Julita Kropec) je v obrazložitvi odločitve žirije pojasnil, da je predstava

Bojan Trampuš, član KD Loški oder, je za uprizoritev Andreja Škufce v predstavi Predstava Hamleta v vasi Spodnja Mrduša prejel nagrado za najboljšo moško vlogo.

/ Foto: Nik Bertoncej

Nagrajenci 36. Čufarjevih dni skupaj s člani strokovnih žirij Jernejem Gašperinom, Alešem Janom in Iztokom Valičem na levi / Foto: Nik Bertoncej

Loškega odra kljub že skoraj legendarnemu Brešanovemu besedilu dodala svojevrsten pogled na sociološko in mentalno situacijo kakršnekoli oblasti. »Predstava ritmično in

izrazno raste skupaj z intenzivnostjo konflikta. To pa kaže na usklajeno ekipo delo in vero v predstavo.« je med drugim dejal in poudaril, da predstava ostane kot opomin na odnos oblasti do posameznika, na odnos do kulture in umetnosti in nakaže metaforično sliko oblastniškega brezumja.

Čufarjevo plaketo za najboljšo predstavo po izboru občinstva je prejela domača gledališka skupina, s skupno oceno 4,83 so namreč slavili člani KD Igralske skupine pri GTČ Jesenice za uprizoritev Kajmaka in marmelade v režiji Gojmirja Lešnjaka. Poleg tega so podelili tudi nagrado za najboljšo žensko vlogo, ki jo je za uprizoritev Špele v predstavi Kajmak in marmelada prejela Nataša

Anderle, ter nagrado za najboljšo moško vlogo, ki se je je veselil Bojan Trampuš za vlogo režiserja predstave Andreja Škufca v predstavi Predstava Hamleta v vasi Spodnja Mrduša.

Strokovna žirija za mladinsko kategorijo, ki so jo sestavljali Jernej Gašperin, Vid Klemenc in Kaja Novosel, pa je odločila, da nagrado nova gaz prejme plesno-dramska uprizoritev Tovarna neviht v izvedbi KUD Pozitiv Ljubljana, Dijaški dom Ivana Cankarja. Čufarjeve dneve je tudi letos pospremil pester spremljevalni program, ki je vrhunec dosegel prav v ponedeljek, ko je občinstvo v Neskončnost, kar je bil tudi naslov koncerta, popeljala Nataša Vester Trseglav.

Potrdili rebalans, zavrnilo podražitev pomoči na domu

Radovljiški občinski svet je potrdil rebalans proračuna, s katerim razporejajo slabe štiri milijone in pol evrov pomoči, ki jo je občini namenila država. Predlagano povišanje cene storitve pomoči na domu pa so svetniki zavrnilo.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Radovljiški občinski svet je v sredo zvečer na redni seji potrdil rebalans občinskega proračuna za letošnje leto in spremembe proračuna za prihodnje leto. Na ta način so v proračun vključili sredstva v višini nekaj manj kot 4,4 milijona evrov, kolikor jih je Občina Radovljica za plačilo njenih ukrepov za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov, nastalih v naravnih ujmi v začetku oktobra, že nakazala država.

Sredstva so namenjena obnovi v ujmi poškodovanih občinskih cest v dolini Draga, ceste v Krpin, ceste Ljubno-Praprošče, ceste proti Češnjici in ceste Lancovo-Bodešče ter mostov na Spodnjem Otoku, v dolini Draga in Krpinu,

za obnovo kanalizacijskega omrežja v Begunjah, vodovodnega omrežja in vodnih zajetij v dolini Draga in Krpinu ter vodovodov Mravljinc-Begunje, v Vrbnjah,

pri Podvinu, v Kamni Gorici ter Brezje-Peračica in na Zgornji Lipnici, pa tudi za sanacijo zamejskih plazov, poškodovanih gozdnih cest in javnih parkirišč.

Kot je poudarila direktorica občinske uprave Alenka Langus, se je občina ob tem zavezala, da bo pri porabi sredstev, namenjenih sanaciji, upoštevala vplive pričakovanih podnebnih sprememb, čemur bo prilagoje-

tehnične pisarne, ustanovljene za ta primer. V občini Radovljica je bilo sicer prijavljeno za več kot 11 milijonov evrov škode po poplavih, tako da na pomoč države pri obnovi računajo tudi v prihodnjem letu.

Kot je poudarila direktorica občinske uprave Alenka Langus, se je občina zavezala, da bo pri porabi sredstev, namenjenih sanaciji, upoštevala vplive pričakovanih podnebnih sprememb, čemur bo prilagojena obnova.

na obnova. Za izvajanje zahtevnih gradbenih posegov mora občina pred izvedbo pridobiti potrebno tehnično dokumentacijo, vsa potrebna soglasja, mnenja in dovoljenja ter pridobiti posebno soglasje pristojne državne

Svetniki so potrdili tudi spremembe in dopolnitve podrobnega prostorskega načrta za staro jedro Kamne Gorice, ki med drugim omogočajo načrtovano gradnjo novega doma za starejše. Prenovljeni načrt

predvideva ohranitev in obnovo stavbe nekdanjega Doma Matevža Langusa kot zavarovane enote kulturne dediščine, kasnejše prizidave pa bodo odstranili in nadomestili z novimi objekti.

Občinski svet je na seji dosedanji direktorici Muzejev radovljiške občine dr. Petri Bole potrdil nov petletni mandat ter Sandri Merdanović izdal pozitivno mnenje za pomočnico direktorja CSD Gorenjske v Enoti Radovljica.

Zaradi nejasnosti glede izračunov pri določitvi cene storitve pomoči na domu pa svetniki niso potrdili predlaganega enajstodstotnega povišanja cen storitve, ki jo izvaja Dom dr. Janka Benedika Radovljica.

CityArkaden Klagenfurt/Celovec – kjer je v božičnem času najlepše

Nakupovalni center CityArkaden Klagenfurt/Celovec je na področju mode vodilni na avstrijskem Koroškem. V več kot 100 trgovinah je za obiskovalce zagotovo na voljo tudi največja izbira daril. Poleg tega pa vas v predbožičnem času spet pričakuje tudi božična tržnica.

Čudovito staro mestno jedro prestolnice avstrijske Koroške je vedno vredno ogleda, najlepše pa je v predbožičnem času. V nakupovalnem centru CityArkaden Klagenfurt/Celovec boste lahko uživali v neponovljivem božičnem vzdušju. Na voljo so vam vrhunske mednarodne blagovne znamke, izvrstna ponudba in seveda izjemno velika izbira izvernih daril. V najlepšem nakupovalnem centru avstrijske Koroške pa je poskrbljeno tudi za

najrazličnejše vrhunske kulinarične dobrote.

Vrhunske blagovne znamke in najrazličnejše ideje za darila

Z več kot 100 trgovinami ima celovški nakupovalni center CityArkaden daleč največjo ponudbo daril na avstrijskem Koroškem. Poleg največjih mednarodno priznanih ponudnikov, kot so TK MAXX, Peek&Cloppenburg, Zara, H&M, C&A, Snipes, Tommy

Hilfiger in name it, so vam na voljo tudi modne trgovine Bershka, Zara Men in Intimissimi Uomo, ki so edine na avstrijskem Koroškem. Čisto posebna darila pa so pripravili tudi ponudniki s področja kozmetike, npr. Douglas, The Body Shop, Marionnaud in Rituals.

Izkoristite adventni čas za izlet v prestolnico avstrijske Koroške. Uživate v nakupovalnem centru CityArkaden, kjer vas pričakujeta čudovito okrašen prostor

Dragi prijatelji in sosede,

predbožični čas je za mnoge najlepši čas v letu, pogosto pa tudi čas poln hektike. V nakupovalnem centru CityArkaden Klagenfurt/Celovec pa se boste ob nakupovanju sprostili in uživali prijetno vzdušje. V trgovinah in tudi na božični tržnici najdete pod eno streho izjemno pestro izbiro daril, razvajamo pa vas tudi s posebnimi storitvami. Ob obisku nakupovalnega centra CityArkaden vam želim veliko veselja!

*Ernst Hofbauer,
menedžer centra CityArkaden
Klagenfurt/Celovec*

in seveda božična tržnica. Od 1. decembra naprej pa bodo obiskovalce razveselile tudi posebne dodatne storitve, npr. brezplačno zavijanje daril, ki so bila kupljena v nakupovalnem centru CityArkaden.

Nakupovalni center CityArkaden je odprt od ponedeljka do petka od 9. ure do 19.30, ob sobotah pa do 18. ure. V petek, 8. decembra, pa je zaradi praznika nakupovalni center odprt od 10. do 18. ure.

**TUKAJ SE
BODO VAŠE
ŽELJE
URESNIČILE**

**PRI NAS BOSTE ZAGOTOVO
NAŠLI DARILA ZA VSE
DRUŽINSKE ČLANE**

CITYARKADEN
Klagenfurt

www.city-arkaden-klagenfurt.at

Ob prazniku Občine Žirovnica

Občina Žirovnica praznuje občinski praznik 3. decembra, na dan rojstva pesnika Franceta Prešerna.

MAŠA LIKOSAR

Žirovnica – Ob praznovanju bodo pripravili niz kulturnih in zabavnih dogodkov. V sredo, 29. novembra, organizirajo Pesniški večer ljubiteljskih avtoric in avtorjev, ki bo ob 18. uri v Čopovi rojstni hiši v Žirovnici. V Osnovni šoli Žirovnica bodo v četrtek, 30. novembra, ob 18. uri odprli slikarsko razstavo Povodni mož. Dan zatem se bodo učenci žirovniške šole predstavili na dobrodelni prireditvi v Dvorani pod Stolom z začetkom ob 18. uri. Uro pred tem bo v omenjeni dvorani zaživele praznična tržnica. Poleg tega bo prvi decembrski dan

v Čopovi rojstni hiši ob 18. uri potekal standup nastop Boštjana Gorenca - Pižame pod naslovom sLOLvnski klasiki. V sklopu praznovanja bodo v soboto, 2. decembra, ob 17. uri v Kulturni dvorani na Breznici sprejeli pohodnike, ki bodo krenili iz Smednika v Vrbo.

Osrednja proslava ob prazniku Občine Žirovnica s slavnostno sejo in podelitvijo občinskih priznanj bo v nedeljo, 3. decembra, ob 19. uri v Dvorani pod Stolom. Kulturni program bodo oblikovali Gledališče Toneta Čufarja Jesenice, Osnovna šola Žirovnica in Nina Pušlar. Letos bodo podelili pet občinskih priznanj.

Literarni večer na Breznici

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Breznica – Člani študijskega krožka Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Kranj v soboto, 25. novembra, ob 18. uri vabijo v kulturno dvorano na Breznico, kjer bodo izvedli literarni večer z naslovom Poljanska dolina v delih Ivana Tavčarja. Leto 2023 je bilo razglašeno za Tavčarjevo leto. Člani krožka so raziskovali njegovo življenje in delo in ob koncu pripravili

literarni večer. Pri tem so se povezali s Kulturnim društvom dr. Ivan Tavčar Poljane. Prvi literarni večer je bil 2. junija v dvorcu Visoko, drugi ob mednarodnem dnevu bele palice 16. oktobra v Mestni knjižnici Kranj, v soboto pa bo na Breznici. Tokrat ga bodo izvedli v nekoliko drugačni zasedbi kot običajno, poleg članov krožka bo sodelovala moška pevka skupina Sosedeje, program pa bo povezovala Maruša Stres.

Moja stara mama, 1. del

ZDENKA PAJER-LIKOZAR

Minilo je šestdeset let, odkar je moja stara mama plula z ladjo SS United States čez Atlantik iz New Yorka v Le Havre.

Stara mama, Marija (Mici) Šter, por. Pajer (23. 12. 1900–18. 4. 1971), morda ni bila videti nič posebnega, toda med letoma 1956 in 1966 je štirikrat potovala iz Kranja v ZDA in nazaj, brez znanja angleščine. V Norwalku (Connecticut) je obiskovala svojega polbrata Edwarda T. Sterna (10. 3. 1913–2. 1. 1993). Rekli smo mu stric Edi. Bil je sin njenege očeta Andreja Štera.

Oče je bil rojen v Cerkljah na Gorenjskem 29. 11. 1875. Leta 1901 je odšel v ZDA. Za seboj je pustil ženo Marijo Bulovc, por. Šter (31. 7. 1869–28. 10. 1935) in še neenoletno hčer Marijo.

Potoval je z nizozemsko ladjo Friesland, in sicer iz Antwerpna (Belgija) v New York. Kapitan Harliche E. Nicholson je moral preseči, da je preiskal vse potnike. Zdravnik na ladji je bil Henry G. Gaissinger, imel je 11 let prakse. Iz ladijskega popisa potnikov je razvidno, da je Andrej Šter v ZDA prispel 19. 10. 1901. Tedaj je bil star 26 let. V New Yorku so ga v imigrantski postaji na otoku Ellis popisali. Otok leži na reki Hudson, nedaleč od otoka Liberty s Kipom svobode. Sprejemni center je bil zgrajen leta 1900. Od tega leta pa do leta 1914 je v ZDA prišlo okoli 13 milijonov ljudi; 75 odstotkov jih je prišlo skozi pristanišče v New Yorku. Z ladijskega seznama tujih imigrantov (List of Manifest of Alien Imigrant) poleg imena in priimka ter rojstnih podatkov Andreja

Štera izvemo, da je bil poročen in nepismen. Kot zadnje prebivališče je navedel Luže. Po poklicu je bil kovač. Potovanje si je plačal sam, namenjen pa je bil k prijatelju v Cleveland (Ohio). Pri sebi je imel 46 ameriških dolarjev. Psihično in telesno je bil zdrav. Priimek Šter je bil kasneje spremenjen v Stern. Preminil je v ZDA, kje in kdaj, ni znano.

Stara mama je bila rojena na Lužah. Z mamo Marijo sta živeli v Šenčurju in se težko preživljali. Stara mama je končala triletno osnovno šolo. Izučila se je za šiviljo. Z mamo sta največ šivali copate iz blaga. Njena najboljša prijateljica, s katero je hodila tudi v šolo, je bila Ivanka, por. Kališnik (1899–1981). Ivanka se je poročila s slikarjem samoukom Janezom Kališnikom (1898–1994), znanem po kozolcih.

Novi čoln za blejske gasilce

Blejski gasilci bodo v kratkem dobili nov čoln za reševanje na vodi in iz nje, ki so ga kupili s pomočjo dveh donatorjev.

MAŠA LIKOSAR

Bled – V letošnjem poletju, ki so ga zaznamovala neurja, so blejski gasilci večkrat posredovali na Blejskem jezeru. Ob tem se je izkazalo, da čoln, ki ga imajo, ne ustreza potrebam, Bled pa po besedah blejskega župana Antona Mežana ni dobro pripraviljen na hitre intervencije na vodi. Spomnil je na avgustovske naravne ujme, ko so na gladini jezera večkrat videli sup brez superja. »Med kopalci in mimoidočimi je zavladala panika, saj je stanje nakazovalo na utopljenje ljudi oziroma nekoga, ki nujno potrebuje pomoč. Spoznali smo, da jim pomoči ne moremo ponuditi hipno, saj gasilci nimajo ustreznega čolna,« je pojasnil župan.

Blejski gasilci so nov čoln za reševanje kupili s pomočjo dveh donatorjev.

Na pobudo predsednika PGD Bled Mihe Tavčarja so zato pristopili k nakupu novega čolna za reševanje. »Vremenske nevšečnosti bodo vse pogostejše, prav tako se bodo nesrečni dogodki na jezeru vedno dogajali, zato je bil nakup čolna nujen,« je poudaril župan. Čoln v vrednosti 35.800 evrov so kupili s pomočjo dveh donatorjev, ki želita ostati anonimna. »Osebi

Gasilci PGD Bled bodo dobili nov čoln za reševanje na vodi in iz nje, s katerim bodo lahko zagotovili hitrejšo in učinkovitejšo posredovanje na Blejskem jezeru. Fotografija je simbolična. / Foto: Tina Dokl

sta vezani na Bled in želita kraju nekaj prispevati, zato sta Prostovoljnemu gasilskemu društvu Bled znesek celotne vrednosti čolna nakazali kot donacijo,« je pojasnil župan.

Blejski gasilci bodo čoln dobili predvidoma do konca novembra. Predsednik PGD Bled Miha Tavčar je dejal, da bodo z njim zagotovili hitrejšo in učinkovitejšo reševanje na vodi in iz nje. Čoln bo prilagojen, opremljen z vso potrebno opremo, registriran za deset ljudi, v izrednem primeru jih lahko prepelje tudi več.

Stalno bo parkiran ob obali Blejskega jezera, nasprotno od čolna, ki ga imajo že slabih deset let. »Ta čoln lahko prepelje le tri osebe in ni primeren za reševanje večjega števila oseb,« je dodal Tavčar. Poleg tega imajo še en čoln za reševanje na ledu.

Po prejemu novega bodo stari čoln predelali za uporabo le na tekočih vodah. Novi čoln bo primarno namenjen reševanju na Blejskem jezeru, v nujnih primerih ga bodo uporabili tudi za reševanje tako na stoječih kot tekočih vodah v drugih občinah. Poleg tega ga

bodo uporabljali za opozarjanje ljudi ob neurju in morda tudi za namen vzpostavitve reda na jezeru in preverjanje spoštovanja plovbenega režima, ki ga bo Občina Bled do naslednje sezone spremenila.

Kot je še povedal župan, bodo s pomočjo še enega donatorja v prihodnjem letu kupili vodni skuter z reševalno desko za reševanje v Grajskem kopalšču. »Naslednjo sezono bomo tako pričakali bistveno bolj pripravljene na nezgodne dogodke na Blejskem jezeru,« je še dodal župan.

ČEZ ATLANTIK

Marija Pajer ob pločevinasti peči za peko pic v Norwalku

Z njima je dolga leta obdržala stike. Stara mama se je pri dvajsetih letih poročila v Kranj. Poroka je bila na Brezjah 9. 5. 1920. Njen mož, moj stari ata, Ciril Pajer (4. 7. 1892–9. 9. 1951) je bil kleparski mojster (glej Pajer-Likozar, Z.: Po poteh družine Pajer; Gorenjski glas,

Snovanja, 2. 7. 2021, str. 16–18.) Imela sta sina Valentina (4. 2. 1921–25. 4. 1984) (glej Pajer-Likozar, Z.: Moj oče – nemški vojak; Gorenjski glas, Snovanja, 26. 11. 2019, str. 18–20.) in hčerko Marinko (21. 2. 1923–31. 10. 1986), ki se je poročila v Celje. Stara mama je gosposdinjala, bila je

dobra kuharica. Možu je pomagala tako, da je na kranjski tržnici prodajala različne lonce, pokrovke, zajemalke in druge kleparske izdelke. Mož ji je umrl za tuberkulozo, ko je bila stara 51 let. Do svojega prvega odhoda v ZDA je vodila brunarico na Šmarjetni gori. S pomočjo sorodnikov iz Clevelanda (po Šterovi strani) in Norwalka (po Pajerjevi strani) je dobila stik s svojim polbratom Edwardom oz. stricem Edijem. Imela sta skupnega očeta, Edwardova mati je bila tudi Slovenka, Ivanka. Kakšen je bil njen rojstni priimek in kakšen odnos je imela z očetom Andrejem, ni znano. Stara mama jo je spoznala, ko je bila na obisku pri polbratu in njegovi ženi Irene (29. 9. 1908–20. 10. 2004).

(Se nadaljuje)

Bo štoklja prezimila

To se sprašujejo vsi, ki v zadnjem tednu ob jutrih in ob večerih opazujejo belo štokljo, ki »počiva« v gnezdu pri podružnični šoli v Žabnici.

KLARA MRAK

Žabnica – V sredo, 15. novembra, je kamera pri podružnični šoli v Žabnici posnela belo štokljo. »To ni ena izmed štokelj, ki so bivalne letošnje poletje v tem gnezdu. Sprašujemo se, ali

Ali bo štoklja, ki je po predvidevanjih priletela s severa Evrope, prezimila v Žabnici, ve le ona sama. Morda je že odletela proti jugu, morda pa jo bomo lahko spet že danes zvečer opazovali po spletni kameri.

bo ta štoklja prezimila pri nas ali pa nas je obiskala med potovanjem v Afriko in potrebuje le počitek,« se tako kot mnogi drugi sprašuje učiteljica Saša Porenta, ki je skupaj z učenci in vsemi, ki jih osrečuje pogled na štoklje

v gnezdu ob šoli, v začetku septembra tudi s kako solzov očen pospremila »žabniške« štoklje na let proti jugu.

A od prejšnjega tedna učenci in učiteljice z veseljem spet opazujejo belo štokljo. Učenci so se začeli spraševati, kako da ta štoklja ni odletela v tople kraje, tako kot jih že vrsto leto učijo učiteljice. Kako bo prenesla mráz? Kje bo dobila hrano? V gnezdu je prisotna, ko se zvečeri, in iz njega zleti, ko se zdani. »Nekateri učenci bi jo založili s svojimi toplimi oblačili, drugi bi lovili miške, da štoklja ne bi bila lačna, tretji bi ji narisali zemljevid do Afrike ...,« pove Saša Porenta, ki ne skriva navdušenja nad tem, da ima njihovo gnezdo spet obiskovalko. »Lepo jo je opazovati, a po tihem si želimo, da bo odletela na prezimovanje v južne kraje, kjer je toplo in dovolj hrane.«

Ves čas sodelujejo tudi s strokovnjaki Društva za

Bela štoklja v gnezdu pri šoli v Žabnici ni ena od tistih, ki so tam bivalne letošnje poletje. / Foto: Saša Porenta

opazovanje in proučevanje ptic, ki pravijo, da so štoklje zelo iznajdljive. Dokler ne zapade sneg, naj ne bi smele imeti težav pri iskanju hrane. Ko zapade sneg, pa se pomaknejo bližje rekam ali bolj južno. »Če bi ostale kljub snegu in bi kazalo na pomanjkanje hrane, pa so nam svetovali, da jim v tem primeru

nastavimo ribe ali kaj podobnega.« Ali bo štoklja, ki je po predvidevanjih priletela s severa Evrope, prezimila v Žabnici, ve le ona sama. Morda je že odletela proti jugu, morda pa jo bomo lahko spet že danes zvečer opazovali po spletni kameri, ko bo z dnevnega leta prišla prespat ob žabniško šolo.

Skoraj polovica za investicije

Nakelski občinski svetniki so na nedavni seji v prvem branju sprejeli občinski proračun za prihodnje leto.

SUZANA P. KOVAČIČ

Naklo – Predvidenih prihodkov je za dobrega 9,7 milijona evrov, odhodkov za nekaj manj kot 9,5 milijona evrov. Ob koncu letošnjega leta na Občini Naklo pričakujejo za približno 1,2 milijona evrov presežka iz preteklega leta, zadolževanje v višini čez 480 tisoč evrov, kot je pojasnil domači župan Ivan Meglič, pa naj bi zmanjšali tudi na račun višjih povprečnih občinam.

»V proračunu bo šlo približno 4,5 milijona evrov za obvezne redne stroške, več kot štiri milijone evrov za investicije, med katerimi bodo dokončanje ureditve komunalne infrastrukture, ceste, pločnika in opornih zidov v preostalem delu Podbrezj, pričakujemo tudi začetek gradnje

kanalizacije na Polici in zaključek teh del na Okroglem. V načrtu je tudi druga faza komunalne ureditve poslovne cone v Naklem, dokončanje obnove strehe na Osnovni šoli Naklo, nakup gasilskega vozila za Prostovoljno gasilsko društvo Podbrezje in dozidava garaže k tamkajšnjemu gasilskemu domu ...« je nekaj večjih investicij povzel župan Meglič. Na predlog občinskega svetnika Zdravka Cankarja je predvidenih sedem tisoč evrov več za Gasilsko zvezo Naklo, na predlog občinskega svetnika Marka Mravlj je bodo povečali enkratni prispevek za novorojence s 350 na 400 evrov, prav tako je bila njegova pobuda, da se v Načrt razvojnih programov umesti pločnik iz Strahinja do Biotehniškega centra Naklo.

Stabilnost, spoštovanje in zeleni prehod.

EVROPA SI TI.

Potrdili osnutek proračuna

Občinski svetniki na Jezerskem so v prvem branju potrdili predlog proračuna za leto 2024. Za investicijo v podružnično šolo so namenili dobrega pol milijona evrov.

ALENKA BRUN

Jezersko – Na zadnji občinski seji na Jezerskem so svetniki imeli na mizi tudi predlog odloka o proračunu Občine Jezersko za leto 2024. Skupnih prihodkov načrtujejo za nekaj več kot 1,9 milijona evrov, odhodkov pa za 2,4 milijona evrov. Prihodke proračuna je predstavil Marko Šifrar z občinske uprave, odhodke pa je pokomentiral župan Andrej Karničar.

Radar večkrat na Jezerskem

Šifrar je začel s tem, da so malenkost dvignili turistično takso, tako da je zdaj ocenjena na štirideset tisoč evrov. Predvidevajo, da bodo prejeli več sredstev tudi na postavki globe za prekrške, ker bo v prihodnjem letu radar v občini na razpolago kakšen mesec več kot letos. V prihodku od parkirin so vključili tisto, za kar si že dlje časa prizadevajo: da bi se po celotnem območju ob Planšarskem jezeru pobirala parkirna, kar pa seveda ni odvisno samo od občine. Tako kot so pri prodaji stavbnih zemljišč odvisni tudi od kupcev. »Prejeta državna sredstva proračuna za investicije: požarna taksa približno deset tisoč evrov in dvesto tisoč evrov za obnovo šole,« je nadaljeval Šifrar in dodal še nekaj besed o prejetih sredstvih iz državnega proračuna za odpravo posledic naravnih nesreč v tem letu. Računajo tudi, da bo konec tega šolskega leta stekla prenova šole in s tem bi bili

upravičeni do omenjene vsote ter še do dobrega pol milijona evrov v naslednjem letu. Dela naj bi po predvidenih zaključili do konca poletnih počitnic v letu 2025.

Največja investicija v šolo

Župan Karničar je najprej poudaril, da gre za prvo branje odloka o proračunu za prihodnje leto ter da se je splošna proračunska rezervacija zvišala na 15 tisoč evrov. Tako imajo več manevrskega prostora v primeru, da bi na kateri postavki denarja primanjkovalo.

Med pomembnejšimi investicijami za leto 2024 je beseda ponovno tekla o Podružnični šoli Jezersko, ki ji namenijo 540 tisoč evrov; 125 tisoč evrov pa je predvidenih za investicijsko vzdrževanje in gradnjo občinskih cest in cestne infrastrukture, kjer načrtujejo drugo fazo sanacije Julnovega mostu in prvo fazo asfaltiranja ceste od kmetije Ancel do parkirišča Ravenska Kočna ali asfaltiranje do Sp. Virnika; 97 tisoč evrov namenijo še investicijskim vzdrževalnim delom na javnem vodovodu skladno z načrtom Komunale Kranj.

Podžupan Primož Šenk je svetnikom predstavil proračunsko postavko, kjer 25 tisoč evrov namenijo spodbujanju trajnostnega razvoja in urejenosti kraja. Izpeljali bi razpis za občane Jezerskega, sredstva pa bi se zagotovila neposredno iz zbrane parkirnine. »Tako se denar vrača nazaj v domače okolje,« je sklenil Šenk.

Komunala Radovljica, d. o. o., objavlja
prosto delovno mesto:

SMETAR (m/ž)

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- II. stopnja izobrazbe,
- vozniško dovoljenje B-kategorije,
- fizične sposobnosti,
- znanje slovenskega jezika.

Delovno razmerje bo sklenjeno **za določen čas 6 mesecev**.

Kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, naj pisne prijave z dokazili pošljejo do **1. 12. 2023** na naslov: **Komunala Radovljica, d. o. o., Ljubljanska c. 27, 4240 Radovljica**, z oznako »Prijava na razpis smetar (m/ž)«.

Mislimo **zeleno!**

Medgeneracijski dan

Tržiške občane so povabili na Medgeneracijski dan, ki ga je organizirala Ljudska univerza Tržič ob sodelovanju lokalnih društev in organizacij. Na voljo so bile različne delavnice, predavanja, igre, razstave ...

SUZANA P. KOVAČIČ

Tržič – Sobotni Medgeneracijski dan v Tržiču so organizirali na pobudo Ljudske univerze (LU) Tržič, ki je vključena v projekt Centra medgeneracijskega učenja, kjer vsem generacijam ponujajo vključevanje v različne delavnice, tečaje. »Idejo za Medgeneracijski dan v Tržiču sem predstavila na Sosvetu starejših Občine Tržič, ki ga vodi tržiška podžupanja Metka Gaberc in kjer smo se dogovorili, da to izpeljemo in povežemo čim več organizacij, ki delujejo v lokalnem okolju, da skupaj nekaj dobrega naredimo. Pomembno je, da smo zajeli tudi različna področja delovanja: kulturo, šport, zdravje, znanje,« je povedala direktorica LU Tržič Natalija Brumen.

Pilotni izvedbi Medgeneracijskega dneva so se poleg glavne organizatorke, LU Tržič, pridružili Vrtec Tržič, Območno združenje Rdečega križa Tržič, Knjižnica dr. Toneta Pretnarja, Tržiški muzej, Mladinski center Tržič, Društvo tržiških likovnikov, Društvo upokojencev Tržič, Gorenjski lokostrelski klub Tržič, Alter šola, Foto Klub Tržič, Dom Petra Uzarja in Zveza kulturnih organizacij Tržič. »Upam,

Sprostitvene življenjske zgodbe ob kitari z Andrejem Pešcem / Foto: Tina Dokl

da bo ta dan postal tradicionalen in ga bomo razširili s še več vsebinami,« je poudarila Brumnova.

Živahno je utripalo ponekod z manj, ponekod z več udeleženci že na sobotno dopoldne, med drugim so v prostorih LU Tržič prisluhnili sprostitvenim življenjskim zgodbam ob kitari v družbi Andreja Pešca iz Žalca. »Starejši ko si, bolj spoznaš, koliko želje še imaš po znanju. To me žene naprej, še več bi se rada naučila,« je povedala udeleženka Vida Ribnikar iz okolice Tržiča. Ne prav veliko korakov stran je

bil vodja ekipe prve pomoči pri Območnem združenju Rdečega križa Tržič Miha Peternelj na voljo za prikaz pristopa k nenadno oboleli osebi, izvajanja temeljnih postopkov oživljanja z uporabo AED. Ustavili smo se še na lokaciji, ki je pritegnila najmlajše. Tržičanka Jana Oblak, profesorica biologije in gospodinjstva, jim je predstavila življenje madagaskarskega sikajočega ščurka, ptičjega pajka in polža ahatnika. »Kar pomnim, sem bila stalno med živalmi. Sploh te gomazeče živali so me zmeraj navdihovale. Bolj so bile ljudem

nepripravljene, čudne, bolj so me zanimale,« je povedala. Otroci so bili navdušeni, saj so, kot so povedali, te male živalce do zdaj videli le v risankah.

Čez dan so bile na voljo še druge dejavnosti, na primer likovni delavnici mozaika in slikarstva, preizkus lokostrelstva, kvačkanje in pletenje, ustvarjalna delavnica za najmlajše, pogled skozi objektiv fotoaparata, vodenje po muzejskih zbirkah, predstavitev knjižničnih dejavnosti, ogled filma Ne pozabi name, poezija Vojteha Kurnika Kot gnezdo ptič ljubim Tržič ...

Otroci so povedali, da so male živalce, kot je madagaskarski sikajoči ščurek, do zdaj videli le v risankah. / Foto: Tina Dokl

Vodja ekipe prve pomoči pri Območnem združenju Rdečega križa Tržič Miha Peternelj / Foto: Tina Dokl

Koraki do Športnega parka Naklo

SUZANA P. KOVAČIČ

Naklo – Nakelski občinski svetniki so na zadnji seji v prvem branju sprejeli Odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Športni park Naklo. Gradnja športnega parka obsega ureditev

igrišč, postavitev servisnih objektov, postavitev enostavnih objektov, ureditev dostopne poti in vodotoka, ki poteka vzporedno z obstoječo cesto, in gradnjo komunalne infrastrukture.

»Sledi enomesečna javna razgrnitev projekta, drugo

branje na občinskem svetu, potem pa bomo lahko začeli pridobivati gradbeno dovoljenje za Športni park Naklo, ki vključuje tudi gradnjo nogometnega igrišča. Pridobitev gradbenega dovoljenja pričakujemo do konca poletja 2024, pripravili

bomo tudi vse potrebno za sofinanciranje projekta,« je pojasnil nakelski župan Ivan Meglič in dodal, da so v projekt že vložili dober milijon evrov za nakup zemljišč in ostalega, a bo treba vanj vložiti še vsaj pol milijona evrov.

Najboljši v smučarskem turizmu

Na Krvavcu, ki je bil osmič proglašen za najboljšo smučišče v Sloveniji, imajo novo šestsežnico.

ANA JAGODIČ DOŽAN

Grad – Znani so letošnji prejemniki nagrad v smučarskem turizmu, ki jih podeljuje organizacija World Ski Awards. V Sloveniji je za najboljšo smučišče osmič zapored razglasila Krvavec, za najboljši smučarski hotel Ramada Resort Kranjska Gora, najboljšo smučarsko apartmajsko hišo Jasna Chalet Resort, za najboljši butični smučarski hotel pa krvavški

Hotel Rozka. Vsi štirje so zmagali že lani, nagrajeni pa so bili tudi v preteklosti.

V družbi RTC Krvavec so novo priznanje pospremili z napovedjo »zgodovinske« smučarske sezone, na Zvoch bo namreč popeljala nova ogrevana šestsežnica. »Snežni topovi so pripravljene, mi pa smo v pričakovanju nizkih temperatur in naravnega snega in že komaj čakamo začetek zimske sezone,« so dodali.

Jutri na zadnji Luft

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Po desetih letih, ko se je na Luftu oziroma Loškem umetniškem festivalu predstavljalo več kot sto različnih ustvarjalcev, ko so potekale tudi bralnice, izmenjava oblačil, Zelemenjava, Grajska gostija, delavnice za otroke in odrasle, različne predstave, ples in še kaj, bo jutri, v soboto, na Cankarjevem in Mestnem

trgu v Škofji Loki potekal petdeseti in hkrati zadnji Luft. »S cmokom v grlu, najbrž s kakšno solzo v očeh, ampak ponosno in z mirno vestjo bova še zadnjič pripravili stojnice, skuhalo kavo ustvarjalcem, pripravili muziko in skupaj s šestdesetimi ustvarjalci ustvarili prijetno predpraznično vzdušje na dveh trgih,« sporočata Tina in Mateja ter vabita, da jih obiščete med 9. in 13. uro.

Svečani bazar Centra Korak

MAJA BERTONCELJ

Kranj – Center Korak za osebe s pridobljeno možgansko poškodbo iz Kranja praznuje dvajsetletnico delovanja. Jubilej bodo v sodelovanju z Zaposlitvenim centrom Korak in z društvom En korak več zaznamovali s tradicionalnim bazarjem, ki bo v ponedeljek, 27. novembra, z začetkom ob 18. uri v Kongresnem centru na Brdu pri Kranju. »Letošnji

dogodek v luči pomembnih mejnikov nosi naslov Svečani bazar. Vsako leto ga obišče več sto Korakovih prijateljev in podpornikov. Ponudil bo vrsto izdelkov, ki jih izdelujejo uporabniki v Centru Korak v okviru rehabilitacije in delovne terapije z namenom postopnega, 'po korakih', vračanja v vsakdanje okolje ter zaposleni invalidi na zaščitnih delovnih mestih v Zaposlitvenem centru Korak,«

Danes Proseno Mavška tržnica

Mavčiče – Društvo Sorško polje in Krajevna skupnost Mavčiče danes od 17. do 19. ure na ploščadi za dvorano krajevne skupnosti organizirata Proseno Mavško tržnico, ki ji bo ob 19.15 v dvorani krajevne skupnosti sledila okrogla miza o pridelavi, predelavi in uporabi prosa ter vračanju prosa na naša polja in krožnike. Dogodek pripravljajo ob svetovnem letu prosa in želijo skupaj z vsemi ponudniki poudariti, kako pomembno superživilo je proso, zlasti lokalno pridelano.

Slavnostna akademija ob občinskem prazniku

Gorenja vas – Občina Gorenja vas - Poljane 23. novembra praznuje občinski praznik v spomin na prvo omembo tamkajšnjih krajev v pisnih virih. Ob tej priložnosti bodo jutri, 25. novembra, ob 19. uri v Sokolskem domu v Gorenji vasi pripravili slavnostno akademijo s podelitvijo občinskih priznanj. Naziv častne občanke bodo podelili Emi Klinec, prejemniki bronastih priznanj pa so: Aleš Hren, Gasilsko poveljstvo občine Gorenja vas - Poljane, Kulturno društvo dr. Ivan Tavčar Poljane in Turistično društvo Stari vrh. Županovo priznanje bo prejela Manja Slak.

V šoli imajo delček mesta

V sklopu projekta Šola prenove za nove generacije so minuli torek na Osnovni šoli Ivana Groharja v Škofji Loki odprli galerijo Pod Homanovo lipo, ki že navdušuje učence, učitelje in tudi obiskovalce šole.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Galerija Pod Homanovo lipo je razstavni prostor in hkrati didaktični kotiček, posvečen kulturni dediščini. Kvadri simbolizirajo Homanovo hišo in so namenjeni razstavljanju različnih predmetov in likovnih izdelkov. Na eni strani prostora so različni arhitekturni elementi in podobe starega mestnega jedra Škofje Loke, na drugi pa preproste oblike hiš, ki služijo kot razstavni panoji.

V sodelovanju s Šolskim centrom Škofja Loka, z oddelkom lesarstva, so postavili tudi znamenito Homanovo lipo in klop pod njo, s katere si je moč ogledati celotni razstavni prostor ter na njej posedeti in poklepetati. »V sklopu Šole prenove je to še ena akcija, projekt pa poleg vsega, kar vidimo, prinaša tudi skupno delo učiteljev in učencev, kar se mi zdi zelo pomembno. Čeprav je spoznavanje kulturne dediščine že zdaj v učnih načrtih,

Galerija Pod Homanovo lipo je prijeten kotiček za druženje in prireditve. / Foto: Gorazd Kavčič

jo na tak način želimo učenecem še bolj približati. Tudi šola je del naše občine in s kotičkom Pod Homanovo lipo smo del Škofje Loke prenesli tudi v šolo. To je tudi prostor, kjer bo priložnost za sodelovanje matične in podružničnih šol ter sodelovanje vseh šol s Škofje-loškega in tudi širše,« je ob

odprtju kotička na hodniku v pritličju šole poudaril ravnatelj Marko Primožič.

»Projekt Šola prenove za nove generacije je četrti projekt, ki ga izvajamo v Združenju zgodovinskih mest Slovenije. Njegova glavna tema je povezovanje kulturne dediščine in mladih. Z evropskimi projekti želimo vzbuditi v mladih zanimanje za kulturno dediščino in odnos do nje,« je povedala generalna sekretarka Združenja zgodovinskih mest Slovenije Mateja Hafner Dolenc ter dodala, da je sodelovanje s šolo res dobro, za kar ima veliko zaslug tudi koordinatorka projekta Šola prenove za nove generacije na Osnovni šoli Ivana Groharja, prof. likovne umetnosti Petra Primc Marko.

Seveda so bili nad novim kotičkom za druženje navdušeni tudi šolarji, pa tudi

nekdanji smučarski skakalec Cene Prevc, ki zdaj v središču mesta skrbi, da se pod Homanovo lipo vedno kaj dogaja. »Vsak mesec bolj opažam, koliko lipa pomeni za mesto, in moram priznati, da je lipa tukaj v šoli čudovita ponazoritev tiste na naši terasi,« je povedal Cene Prevc.

Prostor so odprli s prijetnim programom in razstavo, ki nosi naslov Tlak in škrlj. Učenci Podružnične šole Bukovščica so na delavnicah pridobili nova znanja o obdelavi tega materiala, v učnem laboratoriju v središču mesta pa so učenci predmeta likovno snovanje izdelali različne vzorce tlakov. Na ogled so tako postavili njihove izdelke, fotografije utrinkov z delavnic ter material in pripomočke, ki jih uporabljajo mojstri te obrti.

V didaktičnem kotičku so pripravili zanimivo razstavo Tlak in škrlj. / Foto: Gorazd Kavčič

Gorenjski adventni sejem

Park Brdo pri Kranju, nedelja, 26. 11., od 10.30 do 18.00

predstavitev ponudnikov domače hrane in rokodelcev iz celotne Gorenjske |
Romana Krajncan | Pika Nogavička | Kekec |
pripovedovanje pravljic | Folklorna skupina OŠ Stražišče |
delavnica izdelovanja adventnih venčkov s Petrom Ribičem | pohod z baklami

Krožni avtobus iz Kranja vozi od 10.00 do 18.00.

Vstopnina po rednem ceniku Parka Brdo.

www.ra-sora.si

Tudi letos Izložbe domišljije

Od jutri do konca decembra bo v Škofji Loki odprta prodajna razstava umetnikov in rokodelcev, ki bo tudi letos potekala pod naslovom Izložbe domišljije.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Kar 16 lokacij v starem mestnem jedru Škofje Loke bo letos sodelovalo na Izložbah domišljije. Te namreč povezujejo posameznike in organizacije s področja kulture, umetnosti, rokodelstva in prodaje unikatnih izdelkov s škofjeloškega.

Na prodajnih razstavah na različnih lokacijah se tako predstavljajo umetniki, rokodelci, fotografi, ilustratorji, oblikovalci, ki pripravljajo izbrana darila za vaše najbližje. Obiščete lahko: Rokodelski center DUO Škofja Loka, Loški muzej Škofja Loka z Galerijo Ivana Groharja, Sokolski dom Škofja Loka, Sodobni tekstilni center Kreativnice, Knjižnico Ivana Tavčarja Škofja Loka, Atelje Amuse, trgovino Paleta, Galerijo in trgovino Čipke Mojca, atelje Ane Bučar, klobučarsko delavnico Matjaža Reška J.I.M. klobuki, trgovino z lanenim

tekstilom Linen Friday, trgovino GoodWill, delavnico 5R KIVI JA PUU, restavracijo Jesharna, gostilno in galerijo Pr' Pepet ter sladko pekarnico Ajdalicious.

»Sodelujoči želimo spodbuditi ozaveščene nakupe, v katerih darila in drobne pozornosti prihajajo iz lokalnega okolja in so narejeni z veliko pozornostjo ustvarjalcev in ustvarjalcev. Izložbe domišljije ponujajo celostno izkušnjo prazničnega obdobja in odgovornega potrošništva, občutno drugačno od hitre mode in prenatrpanih trgovskih centrov. Z obiskom Izložb domišljije se podate v preplet in odkrivanje škofjeloških srednjeveških ulic in trgov, sproščene pogovore z ustvarjalci in premišljeno izbiro unikatnih daril za naše najbližje,« pravijo organizatorji in dodajajo, da izložbe prepoznate po igrivih silhuetah na fasadah in v izložbenih oknih. Te so delo akademskega kiparja Mateja Bizovičarja.

Nocoj predstavitev dvajsetih Železnih niti

ANA ŠUBIČ

Železniki – Muzejsko društvo Železniki vabi na predstavitev 20. zbornika za Selško dolino Železne niti, ki bo danes, 24. novembra, ob 19. uri v Kulturnem domu Železniki. »Tudi letošnja, jubilejna številka zbornika prinaša dobre zgodbe. Pri nastajanju 35 prispevkov je sodelovalo 36 avtorjev in avtorjev, zbornik pa letos obsega 490 strani,« je povedal glavni urednik Železnih niti in predsednik

muzejskega društva Rudi Rejc. Zbornik med drugim prinaša pregled taljenja železove rude v krajih nekdanje Avstro-Ogrske, prispevka o nastanku in razvoju soriških kajž ter večstoletnih povezavah Sorice in Innichena, pogovor z generalnim direktorjem Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije Jernejem Hudolinom, pester pregled obletnic, v katerem se spomnijo 1050-letnice Selc, 400-letnice Župnije Železniki, 120 let šole na Bukovici ...

Koncert v novi dvorani

Škofja Loka – V novih prostorih Društva upokojencev Škofja Loka, v zahodnem krilu nekdanje loške vojašnice na Partizanski cesti 1, bo danes ob 18. uri prva javna prireditev. V počastitev Tavčarjevega leta bo nastopila skupina iz Poljanske doline KUL-T-URA. »Ob preselitvi v nove prostore smo dobili tudi lepo dvorano s sedemdesetimi sedeži za pevske in druge dogodke,« pravi predsednik Društva upokojencev Škofja Loka Miha Ješe.

Kolesa na zimovanje

Škofja Loka – Ob nižjih temperaturah, ko je polnjenje in delovanje baterij predvsem zaradi večje iztrošenosti in krajšega dometa oteženo, bodo ta konec tedna električna kolesa sistema eKOLOka pospravili. V obratovanju bodo ostala standardna kolesa. Električna kolesa bodo v ponovni uporabi predvidoma od konca marca prihodnje leto.

Uspešno so lovili veter

Konec oktobra je ekipa Karpo uspešno nastopila na prestižni sredozemski regati, imenovani Rolex Middle Sea Race, ter se domov vrnila z zmago v svojem razredu. Člani Jadranskega kluba Loka Timing Škofja Loka so tekmo podoživeli minuli torek na predstavitvi v Sokolskem domu v Škofji Loki.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Predstavitev pred polno dvorano jadralskih navdušencev in njihovih prijateljev se je začela z nagovorom predsednika Jadranskega kluba Loka Timing Marka Murna, ki je najprej spomnil na edino jadrnico, ki je bila kdaj privezna na Poljanski Sori v Puštalu. To je bila jadrnica znanega fotografa Avgusta Bartholda. »Smo pa v Škofji Loki imeli dobre smučarje. Nekdo je moral meriti njihove čase – in to je bila ekipa Loka Timing. V njej so bili tudi jadralski navdušenci, ki so leta 2001 ustanovili jadralsko sekcijo Loka Timig in iz katere je nato nastal naš klub. V 22 letih nas je iz 19 članov nastalo sto. Kljub temu da živimo sredi gora, smo rasli tudi po rezultatih. In zadnja leta beležimo velike uspehe. Letošnje leto pa je res izjemno uspešno,« je povedal predsednik Marko Murn in naštel številne odlične

Pogumna in usklajena ekipa Karpo je svojo zmagovito pot predstavila v Sokolskem domu v Škofji Loki. / Foto: Vilma Stanovnik

rezultate jadralskih, ki v domači in mednarodni konkurenci nastopajo v različnih skupinah.

Vrhunec vseh rezultatov je bil izjemen uspeh ekipe Karpo, ki je oktobra nastopila na najprestižnejši t. i. offshore regati v Sredozemlju, Rolex Middle Sea Race. Ekipa, ki

jo vodi Maks Vrečko iz Begunjin je nastopila z jadrnico Elan 450, je na regati vse presenetila z izjemnim prvim mestom v skupini IRC 5. Poleg skiperja Maksa Vrečka so nastopili še njegov sin Matic Vrečko, Benjamin Robnik, Janez Mislej, Urška Kofol, Timi Robnik, Peter Topič in Gaber Begeš.

Nastop na letošnji regati Rolex Middle Sea Race, ki se začne in konča na Malti, vmes pa ekipe plujejo okrog Sicilije, je Maks Vrečko opisal v besedi in sliki. Kot je povedal, je bila regata dolga 606 navtičnih milj oziroma nekaj več kot 1100 kilometrov. »Na startu je bilo sto deset jadrnic iz 25 držav, med njimi dve slovenski. Poleg naš še ekipa Macropus s First 40.7, ki je v svoji kategoriji ORC 6 osvojila osmo mesto,« je povedal Maks Vrečko ter opisal plovbo skozi Mesinski preliv in okrog otočkov

Stromboli, Favignana, Pantelleria in Lampedusa ter nazaj na Malto.

Plovba je za njihovo posadko trajala 4 dni, 8 ur, 50 minut in 23 sekund, ta čas je zadoščal, da so po korigiranem času drugouvrščeno posadko premagali za dobrih dvajset minut. V absolutni konkurenci IRC so z osmim mestom dosegli prav tako zelo lep uspeh.

»Vse to nam ne bi uspelo, če ne bi imel res dobrih navigatorjev, ki so nas spremljali na Malti in doma,« je tudi povedal Maks Vrečko, ki je med plovbo dobil morskoboleten, a je z ekipo pogumno vztrajal do cilja na Malti.

Člani ekipe so se mu v Sokolskem domu zahvalili s priložnostno fotografijo in napisanimi verzji, Maks Vrečko in edina ženska v posadki Urška Kofol pa sta v roke segla tistim, ki so jim pomagali pri enem največjih uspehov našega jadranja.

Na prestižni sredozemski regati Rolex Middle Sea Race je ekipa Karpo z jadrnico Elan 450 v svoji skupini premagala prav vse nasprotnike. / Foto: arhiv ekipe Karpo

V Cerkljah rekordni proračun

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Cerklje – Občinski svet Občine Cerklje je minulo sredo soglasno potrdil osnutek proračuna za leto 2024, ki predvideva 12,3 milijona evrov prihodkov in skoraj 25 milijonov evrov odhodkov. Primanjkljaj občina name-rava kriti iz vračila kapital-skih deležev in s sredstvi, ki bodo konec letošnjega leta ostala na računih (predvidoma blizu 12,4 milijona evrov). Župan Franc Čebulj je ob tej napovedi spomnil, da so letos nekatere projekte zaradi sanacije po avgustovskih poplavih ustavili ali prekinili. V manjšem

obsegu, kot je bilo predvideno, so izvedli dela v sklopu investicijskega vzdrževanja cest; rekonstrukcijo ceste do spodnje postaje kabinske žičnice Kravvec, na odseku Grad-Sandgrad, so prestavili v prihodnje leto, prav tako ureditev parkirišč in okoliških cest pred cerkvijo v Adergasu. Zamaknili so tudi izgradnjo pločnika na Kurirski poti (do kolesarskega poligona) in učilnic v mansardi osnovne šole.

Poleg teh projektov v letu 2024 načrtujejo nadaljevanje aktivnosti za postavitve sončnih elektrarn na strehe javnih stavb, širitev

krajevne knjižnice, ureditev muzejske zbirke v Hribarjevi hiši, obnovo državne ceste v Lahovčah na odseku od Ambroža do Zajca (v sodelovanju z Ministrstvom za infrastrukturo), začetek gradnje kanalizacijskega sistema od Kravca do doline s sočasno preno-vno vse ostale infrastrukture, od vodovoda do cest in javne razsvetljave ... Tovrstna investicija se že izvaja na Štefanji Gori – glavna dela so predvidena v letu 2024, ko naj bi dokončali tudi gradnjo novega igrišča z umetno travo v Nogometnem centru Velesovo, ki so jo začeli v letošnji jeseni. Zanj so

pridobili sredstva Nogometne zveze Slovenije ter Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, računajo pa še na sofinanciranje Fundacije za šport.

Skupna višina načrtovanih investicijskih odhodkov v letu 2024 je 14,5 milijona. Za sanacijo škode, ki so jo povzročile poplave, naj bi namenili 2,9 milijona, največ, dobro polovico, za obnovo občinskih objektov. Kot je pojasnil župan, se bodo nadaljevala sanacijska dela v osnovni šoli, v športni dvorani bodo zamenjali parket, kulturna dvorana čaka na celovito obnovo. S strani Ministrstva za naravne vire in prostor so za sanacijo prejeli predplačilo v višini 2,3 milijona evrov, okoli 60.000 evrov pa je donacij.

Ohranil je Veliko planino

Pred dnevi so v dvorani na gradu Zaprice Medobčinskega muzeja Kamnik ob 110. obletnici rojstva Vlasta Kopača premierno predvajali dokumentarni film o tem za Kamnik tako pomembnem Slovencu. Avtorici filma sta Janja Železnikar in Andreja Humar Gruden.

IGOR KAVČIČ

Kamnik – Po tem, ko si je v začetku meseca v polni dvorani prvo občinstvo film najprej ogledalo v Kamniku, so ga včeraj predvajali tudi v kinodvorani Zadružnega doma v Kopačevih domačih Žireh. Risar, grafik, arhitekt, oblikovalec, alpinist, gornik, smučar, urednik,

zbiralec, konservator, varuh naravne in kulturne dediščine je kasneje z družino živel v Ljubljani, od koder je bilo le dve uri vožnje s kolesom do Kamniške Bistrice, izhodišča za pohode v Kamniško-Savinjske Alpe, ki jih je tako ljubil. Ni bil Kamničan, a je neizmerno veliko naredil za Kamnik in njegove prebivalce. Prav to je bil

tudi eden od motivov, da je dokumentarni film nastajal pod okriljem Medobčinskega muzeja Kamnik, pripravili pa sta ga muzejska sodelavka Janja Železnikar in mojstrica kamere in filmske montaže Andreja Humar Gruden.

Kot je povedala Janja Železnikar, je dokumentarni film eden izmed načinov, kako predstaviti bogato dediščino Vlasta Kopača, ki jo je po očetovi smrti v različne muzejske institucije v Ljubljani in po Gorenjskem razdelila njegova hči Mojca Kopač. Nudila je vso podporo in pomoč pri nastajanju dokumentarca. Žal je maja letos preminila. Po njeni smrti sta avtorici pri dokončanju filma sodelovali s Katjo Šturm, sorodnico po Vlastovi ženi Zori.

Vsestranski Vlasto Kopač

Približno uro in petnajst minut dolg film o Vlastu Kopaču ima dva dela, prvi je dokumentarni pregled o njegovem življenju ter delu in

je zasnovan kronološko, v drugem pa spoznavamo pomen njegovega delovanja na Veliki Planini. Spremljamo ga od rojstva, skozi njegove šolske dni, gimnazijo, ki jo končal v Splitu, se po njej vrnil v Ljubljano, da bi študiral arhitekturo pri prof. Jožetu Plečniku. Bil je njegov študent in tudi zaposleni risar. V prve črte, skice, risbe in prve hribovske uspehe Vlasta Kopača je zarežala druga svetovna vojna, še pred njo je leta 1938 vstopil v komunistično partijo. Med vojno je delal za osvobodilno gibanje, risal je letake, prapore, čine, ponarejal dokumente, prepustnice, čeke ...

Skozi prispevke, ki jih hrani arhiv TV Slovenija, v filmu spregovori tudi sam Vlasto Kopač, na primer o aretaciji in času, ki ga je preživel v koncentracijskem taborišču Dachau. Ko se je vrnil domov, so ga na dachavskih procesih procesirali njegovi lastni ljudje. Hribi so bili njegova večna ljubezen, zaradi njih je živel in preživel.

Vlasto Kopač konec petdesetih let v Ljubljani / Foto: arhiv MMK

Ob strani sta mu stali žena Zora Šerbak in hči Mojca. Po izpustitvi iz zapora ni smel imeti redne službe, vendar je delal. Leta 1962 se je le zaposlil na Zavodu za spomeniško varstvo, postal njegov ravnatelj in se leta 1969 uradno upokojil.

Avtorici sta v filmu skušali zajeti čim večje polje Kopačevega delovanja, čim več dogodkov, ki so vplivali nanj, čim več del, ki jih je ustvaril. V filmu o njem spregovorijo tudi ljudje, ki so ga poznali,

se z njim družili, se ukvarjajo z njegovo poklicno dediščino. Največje, najbolj trajne in najgloblje pa so njegove sledi na Veliki planini, ki ji je posvečen zadnji del filma. Gre namreč za kamniško planino, tamkajšnjih pastirjev in ljudi, ki so z njim delili svoj čas, svoje zgodbe, legende, izročilo, predmete, znanje, pesmi in veselje. Prav zaradi njih si je verjetno prizadeval, da bi ohranila prvinsko, neokrnjeno podobo.

Janja Železnikar in Andreja Humar Gruden / Foto: Igor Kavčič

Povezuje poezijo in keramiko

Pesem Daneta Zajca Črni deček je bila ustvarjalna inspiracija oblikovalke Lane Pastirk, ki je kot gostujoča umetnica na rezidenci v Layerjevi hiši ustvarila še cikel del iz keramike z naslovom Vsakdan. Do konca meseca razstavlja v Galeriji Stolpa Škrlovec in Galeriji Mahlerca.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Skupni naslov aktualnega razstavnega projekta Lane Pastirk je Ujetost, zajema pa prostorsko postavitev Nove ptice in relief Sive ujede v Galeriji Stolpa Škrlovec, ki sta nastala na podlagi avtoričinega razumevanja pesmi Daneta Zajca Črni deček in pesniške zbirke Jezik iz zemlje. V Galeriji Mahlerca pa je na ogled prostorska postavitev z naslovom Vsakdan, ki vključuje 11 figur iz žgane in nežgane gline, ki jih je oblikovalka ustvarila v tednu dni med bivanjem v umetniški rezidenci Layerjeve hiše.

Pesmi Daneta Zajca

Kot pove Lana Pastirk, na ALUO je diplomirala iz industrijskega oblikovanja, trenutno pa zaključuje podiplomski študij unikatnega oblikovanja, smer keramika, je njeno tokrat predstavljeno delo poklon pesništvu Daneta Zajca. »Ker so njegove pesmi tako globoke

in široke, sem med ustvarjanjem ugotovila, da se je smiselno osredotočiti na zgolj eno pesem, četudi sem pred tem premišljevala še o mnogih drugih,« pove ustvarjalnica, ki je izbrala pesem Črni deček, ki je v njenem primeru izstopila od drugih, ker je sorodna njenemu doživljanju, hkrati pa je izbrana pesem že sama po sebi izredno vizualna. »Ob branju si slike predstavljam zelo živo, kljub temu da so podobe, ki jih pesnik uporablja za ekspresijo svojih notranjih stanj, zelo sanjske, nadrealistične. Izbor torej temelji predvsem na osebnem doživljanju prebranega, vsekakor pa mi je bila ob interpretaciji v korist tudi že dodobra dodelana analiza pesmi,« je povedala Lana Pastirk; da skozi predelavo izbrane pesmi želi priti do vzporednic med poezijo in keramiko, med besedo in podobo kot dvema različnima izraziloma, ki želita opisati in izraziti podobne dogodke in čustvena stanja.

Keramika in figura

Pastirkova je med študijem industrijskega oblikovanja na ALUO, ko je spoznala mnoge materiale, ugotovila, da jo še posebno pritegne keramika. »Kot material dopušča marsikaj. Z njo lahko oblikuješ povsem uporabne, praktične predmete, na drugi strani pa dopušča poglobljeno umetniško izražanje,« pojasnjuje svojo odločitev za oblikovanje keramike, ki jo je na delavnicah oblikovala že prej, njeno dejansko razsežnost pa je spoznala med študijem pri predmetu Keramika pri doc. Kristini Rutar.

Na vprašanje, zakaj je v ospredju njenega oblikovanja keramika figura, pa pove, da zaradi načina, na katerega opazuje svet. »Skozi opazovanje človeške zunanosti, mimik, gest in obnašanja vidim namige za dostop do človekovih notranjih stanj. Hkrati gre najbrž tudi za razvoj in rast v ustvarjanju, pri katerih poskušam slediti svojim instinktom. Trenutno se

skozi figuro najlažje in najučinkoviteje izražam,« dodaja sogovornica, ki hkrati meni, da se bodo morda njena dela postopoma razvila v smeri abstrakcije.

Ustvarjalna na rezidenci

Kot pove Lana Pastirk, je bila na nekajdnevni rezidenci v Layerjevi hiši ob sproščnem vzdušju zelo ustvarjalna. Izdelala je prostorsko postavitev, ki je na ogled v Galeriji Mahlerca, v kateri je tudi sicer ustvarjala. »Zamisel je, da je rezidenca nekakšen odprt atelje, kjer lahko ljudje v kavarni spremljajo tvoj proces dela. Zabavno se mi je zdelo, da idejo nekoliko obrnem in izhajam iz dejstva, da hkrati tudi jaz opazujem obiskovalce kavarne. Tako je nastalo delo Vsakdan, v katerem poskušam ujeti utrip kavarniškega prostora, ljudi in predmetov v njem. Med delom se je izkazalo, da lahko na prvi pogled preprosta in sproščena zamisel razgrinja tudi težje teme odnosov človeka do sočloveka,

Lana Pastirk med ustvarjalnim procesom / Foto: Maša Pirc

predmetov, odvisnosti. Med figurami je tudi avtoportret – medtem ko ustvarjam in opazujem ljudi v kavarni.« Tako tudi v postavitvi figure obiskovalce opazujejo skozi okno in jim zastavljajo vprašanje, kdo je zares gledalec; umetnica pa še dodaja: »Menim in upam, da se moje uživanje ob ustvarjanju na

rezidenci zrcali v sami izraznosti dela. Veliko mi pomeni, da sem si lahko vzela čas, proč od vsakodnevnih obveznosti in motenj, ter ga posvetila izključno umetniškemu ustvarjanju. Prav zaradi tega vidim rezidence kot pomembno in smiselno obliko podpiranja umetnikov pri ustvarjalnem procesu.«

Naši biatlonci upajo že na dober uvod

Jutri se v Östersundu začne nova sezona svetovnega pokala v biatlonu, naša reprezentanca pa se je pred odhodom na Švedsko zbrala na Pokljuki, kjer so na Rudnem polju uradno odprli tudi podaljšano rolkarsko progo, ki je velika pridobitev Športnega centra Triglav Pokljuka.

VILMA STANOVNIK

Rudno polje – Zbrane tekmovalce, trenerje, strokovne sodelavce in tudi sponzorje je ob začetku druženja na Pokljuki pozdravil novi predsednik zbora za biatlon Klemen Ferjančič. »Septembra sem nastopil svoj mandat in takoj smo začeli sprint, da smo ujeli začetek sezone. Mislim, da so sedaj vse stvari urejene tako, da sezona lahko normalno steče. Sredstva za sezono so zagotovljena,« je poudaril predsednik Ferjančič.

Kot je nato pojasnil vodja panoge Marko Dolenc, je strokovni del ekip ostal praktično enak kot v zadnji

sezoni. So pa jeseni največ truda vložili v širitev servisne ekipe. »V servisni ekipi za A reprezentanco imamo trenutno štiri serviserje, na prvi tekmi v Hochfilznu pa se nam bo pridružil še eden. Kasneje bomo dobili še nega serviserja in tako bomo prvič v zgodovini imeli šest serviserjev. Mislim, da s tem lepo lovimo tudi najbolj razvite države,« je povedal Dolenc.

Sicer pa bo ekipo A še naprej vodi Ricco Groß, njegova pomočnika pa sta Janez Marič in Boštjan Klavžar. Ekipa ima visoko cilje. Tako za moški del reprezentance v pokalu narodov ciljajo na uvrstitev med prvih deset, pri ženskah med prvih

petnajst. Posamično si v obeh reprezentancah želijo uvrstitve na stopničke in še tri uvrstitve med deseterico.

»V novi sezoni s točkami pričakujemo pet moških in tri ženske. Ključni pa bodo nastopi v vseh štafetah, kar je cilj za vsa naslednja leta. Računamo, da bi se na svetovnem prvenstvu spogledali s kakšno kolajno,« je optimističen Marko Dolenc.

Kot je dodal glavni trener Ricco Groß, v drugi sezoni sodelovanja pričakuje, da bo trend napredka še izrazitejši, pri čemer je pomembno tudi dobro sodelovanje vseh trenerjev.

Svoje cilje so si zadali tudi najboljši med našimi

biatlonci. »Kljub dolgoletnim izkušnjam je moj trening sestavljen zelo podobno ali enako kot treningi drugih tekmovalcev. Ni nobenih popustov na delovno dobo, kar je tudi prav, če želiš biti na visokem nivoju,« je povedal Jakov Fak (ŠD Pokljuka), ki upa, da bo sezona potekala brez zdravstvenih težav, in se že veseli prvih tekem. »V karieri sem imel dobre in tudi zelo slabe začetke tekmovanj. Zagotovo pa je lažje nadaljevati, če sezono začneš dobro,« je povedal izkušeni Jakov Fak.

Nekaj izkušenj med biatlonkami si je že nabrala tudi Anamarija Lampič (TSK Triglav Kranj). »Moja tekaška forma je na visokem nivoju in mislim, da s tem ne bo težav. Glede streljanja pa napredek zagotovo je, imam pa še veliko nihanj,« je priznala Anamarija Lampič.

Na začetek tekmovanj je dobro pripravljena Polona Klemenčič (TSK Triglav Kranj), ki je lani imela zelo dobro sezono. »Ne vem, kaj smo lani spremenili, da je bilo drugače, saj sem tudi pred tem dobro trenirala. Vem pa, da imam še dosti rezerv, predvsem v streljanju,« je poudarila. Tudi Živa Klemenčič (TSK Triglav Kranj) je povedala, ga gre v sezono s prepričanjem, da je naredila vse najbolje, kar je lahko. Nove izzive ima pred seboj Lena Repinc (SD Bohinj), ki je iz mladinske konkurence

prestopila med elito in se zaveda, da ima pred seboj še dolgo kariero. »Letos bom ponovno nastopila tudi na mladinskem SP in upam, da tam dosežem še kakšen super rezultat,« je povedala Lena Repinc.

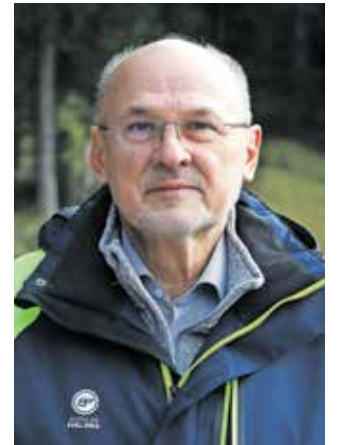
Izkušnje med elito pa si je že nabiral Alex Cisar (TSK Triglav Kranj), ki ugotavlja, da se zdaj vendarle kaže napredek tudi v članski konkurenci. »Moj glavni cilj je, da nadaljujem v trendu, ki sem ga postavil z dobrimi rezultati lani v svetovnem pokalu. V glavi že imam tudi svoje 'domače' svetovno prvenstvo na Češkem. Moj oče prihaja prav iz kraja Nové Město in tudi zato bi rad tam dobro nastopil,« je poudaril Alex Cisar.

Od naših tekmovalcev bo na prvi tekmi nastopil še Miha Dovžan (ŠD Gorje), ki je pred kratkim postal oče, prav tako pa bodo slovenske barve zastopali Lovro Planko, Matic Repnik (oba SK Ihan) in Toni Vidmar (SK Brdo).

Nova rolkarska proga

Slovo od Pokljuke in odhod proti Švedski je bil v začetku tedna za naše tekmovalce in tekmovalce malce lepši tudi zato, ker so pred kratkim dobili podaljšano rolkarsko stezo, ki bo namenjena tudi prirejanju poletnih biatlonskih tekmovanj.

»Podaljšanje rolkarske steze je rezultat dolgotrajnih prizadevanj ter

Predsednik Športnega društva Pokljuka Jelko Kacin

/ Foto: Gorazd Kavčič

potrpežljivega usklajevanja z vsemi deležniki oziroma vsemi tistimi, ki morajo dati soglasje za takšno gradnjo. Stezo smo podaljšali za skoraj 940 metrov, asfaltirana steza pa pomeni izjemno prireditev za biatlon, pa tudi za tukajšnji center in njegovo trženje. S tem so nam zrasle ambicije in tudi poleti bomo lahko pripravili večje mednarodne prireditve,« je poudaril predsednik Športnega društva Pokljuka Jelko Kacin in dodal, da so za blizu dvesto tisoč evrov vredno investicijo prispevali denar iz ostanka sredstev svetovnega prvenstva v biatlonu iz leta 2021.

Sicer pa na Pokljuki že težko čakajo nižje temperature in sneg, saj naj bi prvo mednarodno tekmo za mlade biatlonce pripravili že v začetku decembra.

Naše najboljše biatlonke in biatlonci so na Rudnem polju preizkusili novo rolkarsko stezo in pred odhodom na Švedsko razkrili nekaj svojih načrtov. / Foto: Gorazd Kavčič

Naše vaterpoliste bo vodil Mirko Vičević

Kranj – Iz vodstva Zveze vaterpolskih društev Slovenije so ta teden sporočili, da bo namesto obolelega selektorja, Kranjčana Krištofa Štromajerja, slovensko vaterpolsko reprezentanco na evropskem prvenstvu, ki ga bosta Zagreb in Dubrovnik gostila med 4. in 16. januarjem prihodnje leto, vodil Mirko Vičević. Eden najboljših vaterpolistov na področju nekdanje Jugoslavije, 55-letni Vičević, je bil leta 1986 z jugoslovansko reprezentanco olimpijski prvak, leta 1986 in 1991 svetovni prvak ter leta 1989 in 1991 evropski prvak. V kar 26 sezon dolgi igralski karieri, ki jo je začel v rodnem Kotorju, je kratek čas igral za Barcelono, večji del pa za italijanske klube Pro Recco, Brescia in Savona. Od leta 2020 je član hiše slavni v Fort Lauderdale. Kot še dodajajo, je dosedanji selektor Krištof Štromajer odstopil zgolj kot selektor reprezentance, še vedno pa ostaja trener Triglava in le začasno ne vodi kranjskega moštva.

Novo vodstvo nordijskega društva

Rateče – Na nedavnem izrednem občnem zboru Nordijskega društva Rateče - Planica so za novega predsednika izvolili Gregorja Mikliča iz Mojstrane. »Moj cilj je vpeljati v društvo malo več reda, pripraviti določene pravilnike, poskrbeti za še boljše finance društva, vse to pa pošteno uravnovesiti med našimi sekcijami tekačev, skakalcev in kegljačev. V načrtu je tudi iskanje generalnega sponzorja za društvo. Omeniti moram OK Planica, ki nam kot edini večji sponzor, poleg Občine Kranjska Gora, sploh omogoča dobro delovanje na tako visokem nivoju. Ko se bodo te stvari od določenih mere uredile, bomo lahko tudi trenerjem zagotovili še boljše pogoje dela in bolj motivacijsko plačilo. Posledično bo to dobro tudi za otroke in vse tekmovalce v društvu,« je poudaril Miklič.

Štiri odličja ostala v Cerkljah

Minulo soboto je bil v cerkljanski športni dvorani državni turnir v sankukai karateju, na katerega se je na regijskih tekmovanjih v 15 kategorijah uvrstilo 122 otrok.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

Cerklje – Velik uspeh je po besedah predsednika Sankukai karate zveze Slovenije Darka Kotarja že uvrstitve na državni turnir. »Že s tem ste za nas zmagovalci,« je dejal Kotar, preden so se udeleženci, dečki in deklice, pomerili za najvišja odličja. Tekmovanje, ki ga je zveza organizirala skupaj s Karate klubom Cerklje, je potekalo v treh disciplinah: športne borbe, kate in ippon kumite.

Domači klub, ki ga vodi Blaž Filipič (pomočnik je Maj Ravnikar), je zastopalo osem tekmovalcev. Lana Mohar Kralj in Lan Lederer sta v svojih kategorijah osvojila prvo mesto v športnih borbah, Ana Kavšek je bila druga

V Cerkljah se je zbralo 122 mladih karateistov.

/ Foto: Ana Jagodič Dolžan

v disciplini ippon kumite, Georgii Kuvshinov pa je zasedel tretje do četrto mesto v športnih borbah. Na kvalifikacijski tekmi za gorenjsko regijo, ki jo sestavlja pet klubov, so

si vstopnico za državni turnir priborile še Tea Močnik, Ana Lavtar ter Eli in Špela Kavšek.

V Cerklje so se pripeljali tudi predstavniki Karate kluba Komenda, med njimi

Dayan Spahič, ki je bil v športnih borbah v svoji kategoriji drugi, ter člani Karate kluba Center Kamnik. Jaka Jamnik, ki je tekmoval v ippon kumiteju, je v svoji kategoriji zmagal, Eldar Čururić je osvojil drugo mesto v športnih borbah, Bilal Šerifović pa je v tej disciplini zasedel tretje do četrto mesto.

»Turnir nam je pomagal pri predstavitvi naše dejavnosti širši skupnosti Cerklj in okolice, iz katere tudi prihajajo otroci, ki trenirajo v našem klubu,« je po tekmovalju dejal trener Karate kluba Cerklje Blaž Filipič, zadovoljen s predstavitvami svojih varovancev in obiskom tekmovanja, ki je bil za klub z vidika organizacije največji dogodek v tem letu.

Tretjič zapored pod povprečjem

Delež hitro rastočih podjetij v gorenjski regiji je 2,5 odstotka, kar je desetinko odstotne točke manj kot znaša državno povprečje.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Ajpes je tudi letos objavil seznam hitro rastočih podjetij v Sloveniji, tokrat za obdobje od 2018 do 2022. Gre za podjetja, ki izpolnjujejo kriterije ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

V analizo je bilo vključenih 119.710 podjetij, od tega jih 3.074 oz. 2,6 odstotka predstavlja hitro rastoča. Zaposlujejo 8,5 odstotka vseh delavcev v državi in so dosegla 17,2 milijarde evrov čistih prihodkov od prodaje. Kot kaže analiza Ajpesa, je največ, 34,9 odstotka, hitro rastočih podjetij v osrednjeslovenski regiji. Delež v gorenjski statistični regiji je 8,8 odstotka, kar jo uvršča na četrto mesto, za podravsko in savinjsko regijo. Glede na število vseh podjetij, vključenih v raziskavo, pa je največji

Po analizi Ajpesa se je 272 podjetij uvrstilo med hitro rastoča, če upoštevamo še občine s širšega območja Gorenjske, pa je bilo takšnih 418. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

delež hitro rastočih podjetij na Koroškem, 3,3 odstotka, na Gorenjskem pa 2,5 odstotka. S tem si Gorenjska

deli šesto mesto z osrednjeslovensko in goriško regijo. Tretje leto zapored je delež gorenjskih hitro rastočih

podjetij nižji od državne povprečja. Med 11.088 analiziranimi gorenjskimi podjetji je bilo namreč 272 takšnih, ki izpolnjujejo kriterije. »Ta podjetja zaposlujejo 3.942 delavcev in so dosegla dobro milijardo evrov čistih prihodkov od prodaje. Največ hitro rastočih podjetij je s področja predelovalne dejavnosti (27 odstotkov), dejavnosti trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (19 odstotkov) in strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (13 odstotkov),« so ob tem dodali na gorenjski izpostavi Ajpesa.

Če v analizo dodamo še šest občin širše Gorenjske, o katerih prav tako poroča Gorenjski glas, a statistično že spadajo v osrednjeslovensko regijo (glej tabelo), se število hitro rastočih podjetij poveča na 418, delež pa naraste na 2,6 odstotka in je enak državnemu povprečju.

Glede na posamezne občine je največ hitro rastočih podjetij v Kranju, največji delež pa imajo v občini Šenčur, kjer znaša 4,8 odstotka. Sledita Komenda in Mengeš s 3,2 odstotka ter Gorenja vas - Poljane in Škofja Loka s tremi odstotki.

Občine	Število subjektov	HRP		HRP / št. subjektov v %
		Število	Delež v %	
BLED	543	10	0,3	1,8
BOHINJ	314	7	0,2	2,2
CERKLJE NA GORENJSKEM	523	13	0,4	2,5
DOMŽALE	2.448	50	1,6	2,0
GORENJA VAS - POLJANE	372	11	0,4	3,0
JESENICE	666	10	0,3	1,5
KAMNIK	1.692	39	1,3	2,3
KRANJ	3.240	85	2,8	2,6
KRANJSKA GORA	258	4	0,1	1,6
MEDVODE	915	16	0,5	1,7
MENGEŠ	530	17	0,6	3,2
NAKLO	344	5	0,2	1,5
PREDDVOR	190	4	0,1	2,1
RADOVLJICA	1.206	30	1,0	2,5
ŠENČUR	603	29	0,9	4,8
ŠKOFJA LOKA	1.220	36	1,2	3,0
TRŽIČ	722	8	0,3	1,1
VODICE	292	8	0,3	2,7
ŽELEZNIKI	264	7	0,2	2,7
ŽIRI	253	6	0,2	2,4
JEZERSKO	34	1	0,0	2,9
KOMENDA	498	16	0,5	3,2
ŽIROVNICA	200	3	0,1	1,5
GORJE	136	3	0,1	2,2
SKUPAJ	17.463	418	13,6	2,6

Okoljske nagrade tudi na Gorenjsko

Med prejemniki okoljskih nagrad so bila tudi gorenjska podjetja.

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Na 25. razpisu za okoljske nagrade, ki jih podeljuje Časnik Finance in Eko sklad, so pred dnevi podelili tri glavne nagrade in šest priznanj za okolju prijazne izdelke, postopke in

podjetja. V kategoriji okolju prijaznih podjetij je glavno nagrado prejelo podjetje Helios TBLUS, ki je v obratih na Količevem pri Domžalah in v Preski pri Medvodah postavilo po dve sončni elektrarni, načrtujejo pa še gradnjo dodatnih štirih in tudi

investicijo v lastno hidroelektrarno.

Plaketo za okolju prijazno podjetje pa sta prejeli tudi družbi Metron Inštitut s sedežem v Podnartu, ki za delovanje uporablja izključno sončno energijo, in Jasna Chalet Kranjska Gora za

trajnostno obnovljen alpski gorski obrat.

Za izobraževalni energetski projekt na srednji šoli v Kranju pa je plaketo v kategoriji okolju prijaznih postopkov prejelo tudi ljubljansko podjetje Interenergo.

DOBRO JE VEDETI

Ogrevanje prostorov s klimatsko napravo

CVETO ZAPLOTNIK

Gospodinjstva uporabljajo klimatske naprave predvsem za hlajenje prostorov, nekatera pa tudi za ogrevanje. Večina jih za ogrevanje uporablja le v prehodnih obdobjih, to je pozno jeseni in zgodaj spomladi, bolj redki pa se z njimi ogrevajo tudi pozimi. Se jim to splača ali ne? Čeprav proizvajalci zatrjujejo, da je ogrevanje s klimatskimi napravami tudi do 75 odstotkov cenejše kot z električnimi grelniki in kaloriferji, v primerjavi s kurilnim oljem do 65 odstotkov cenejše in v primerjavi z zemeljskim plinom cenejše do 60 odstotkov, v Zvezi potrošnikov Slovenije priporočajo potrošnikom, da te številke jemljejo z rezervno, saj na splošno velja, da je ogrevanje s klimatsko napravo smiselno in najbolj učinkovito, dokler temperatura zunanaj ne pade pod 10 stopinj Celzija. »Pri zunanji temperaturi okrog -10 stopinj Celzija dobro delujejo klimatske naprave s temperaturnim intervalom do -25 stopinj Celzija. Tistim, ki delujejo v intervalu do -15 ali

do -10 stopinj Celzija, zelo pade zmogljivost, zato niso primerne za ogrevanje celotne zime,« zatrjujejo v zvezi potrošnikov, kjer svetujejo potrošnikom, da pri nakupu klimatske naprave upoštevajo oznako SCOP, ki kaže, koliko toplotne energije proizvede naprava iz enega kilovata električne energije. Sodobne klimatske naprave imajo SCOP od 4 do 5, kar pomeni, da iz enega porabljenega kilovata električne energije proizvedejo od 4 do 5 kilovatov toplotne energije; starejše naprave pa so precej manj učinkovite.

Ogrevanje s klimatsko napravo ima nekatere prednosti: prostor se zelo hitro ogreje, uporaba naprave je zelo preprosta, ogrevanje je v primerjavi z drugimi ogrevalnimi napravami (lahko) bolj učinkovito in cenejše ... Kaj pa so pomanjkljivosti? Prostor se po izključitvi klimatske naprave hitro ohladi, pihanje zraka je lahko moteče, pri zelo nizki temperaturi se učinkovitost zmanjša, topel zrak, ki piha iz naprave pod stropom, se večinoma tam tudi zadržuje, hladen pa ostaja pri tleh.

Izbirajo obrtnika leta

ALEŠ SENOŽETNIK

Ljubljana – Prihodnji četrtek bo Obrtno-podjetniška zbornica Slovenija ponovno razglasila obrtnika in podjetnika leta, na prireditvi na Brdu pri Kranju pa bodo podelili tudi 120 mojstrskih diplom in posebno priznanje najstarejšemu obrtniku.

Med letošnjimi nominiranci za obrtnika leta je tudi

Klemen Cvek iz kranjskega podjetja MT Cvek, ki se ukvarja z vzgojo enoletnic, dvoletnic in sezonskega cvetja ter okrasnih rastlin, postavitev profesionalnih namakalnih sistemov, aluminijastih vrtnih obrob in sistemov za zunanje ureditve, urejanjem vrtov in okolja, trgovino na debelo in drobno ter servisom namakalnih sistemov.

Krka z višjimi prihodki od prodaje

Novo mesto – Krka je v prvih devetih mesecih leta ustvarila prihodke od prodaje v višini 1,34 milijarde evrov, kar je osem odstotkov več kot v istem lanskem obdobju, kažejo rezultati poslovanja, ki jih je pred dnevi objavila družba. Dobiček iz poslovanja je znašal 320,3 milijona evrov, kar je največ doslej v tem obdobju, in 37 odstotkov več kot v istem lanskem obdobju, medtem pa je čisti dobiček znašal 235,6 milijona evrov, kar je 22 odstotkov manj kot v istem obdobju lani. »Ocenjujemo, da bomo v letu 2023 v skupini Krka preseglji prodajne načrte in ustvarili 1,77 milijarde evrov prihodkov od prodaje izdelkov in storitev ter čisti dobiček okoli tristo milijonov evrov,« je ob predstavitvi četrtletnih rezultatov skupine povedal predsednik uprave in generalni direktor družbe Jože Colarič.

Povprečna plača septembra nižja kot avgusta

Ljubljana – V primerjavi z avgustom je bila povprečna bruto plača za september nominalno za 2,1 odstotka, realno pa za 2,4 odstotka nižja. Znašala je 2174,70 evra, v neto znesku pa 1413,16 evra. V primerjavi s plačo za prejšnji september je bila višja nominalno (v bruto znesku za 9,5 odstotka, v neto znesku za 9,1 odstotka) in realno (v bruto znesku za 1,9 v neto znesku za 1,5 odstotka).

V eksploziji porušilo stranovanjsko hišo

◀ 1. stran

Ob pogledu na kup gorečih ruševin, ki so jih hiteli odstranjevati, da bi gasilcem olajšali gašenje žarišča požara v podkletnem delu, si je bilo težko predstavljati, da je tam stala ena najlepših hiš v Trbojah, kot so povedali domačini. Videti je bila pravljico, grajena v kanadskem stilu. Od tam so jo po delih tudi pripeljali, smo izvedeli. Še težje pa je bilo verjeti, da lastnika v eksploziji nista bila poškodovana. »Imeli so veliko srečo, starša in sin, ki živi v bližini in je po lestvi splezal v zgornji del

hiše, kjer je iz spalnice potegnil očeta. Mati, kot sem slišal, je bila na balkonu, ko je eksplodiralo. Domači gasilci smo bili na kraju v petih minutah in je že vse gorelo, nič se ni dalo pomagati. Hiša pa je bila od eksplozije prepolovljena,« je po koncu intervencije pripovedoval eden od trbojskih gasilcev.

Tudi vodja intervencije Andraž Šifrer, poveljnik operativne v Gasilsko reševalni službi Kranj, je pritrtil, da je bila hiša ob njihovem prihodu že povsem v ognju in se je začela sesedati sama vase. »Nekaj minut čez pol sedmo uro zjutraj

smo bili obveščeni, da je prišlo do eksplozije v stanovanjskem objektu v Trbojah. Poleg poklicne gasilske enote iz Kranja je na kraj dogodka takoj odhitelo več prostovoljnih gasilskih enot iz občine Šenčur, kasneje pa so se jim pridružile še prostovoljne gasilske enote iz mestne občine Kranj, predvsem zaradi dovažanja vode s cisternami, saj je bila poraba vode zelo velika. Hidrantno omrežje je sicer delovalo, a za potrebe intervencije ni zadoščalo,« je povedal in dodal, da so gasilci ob prihodu tudi takoj zaprli dovod plina iz nadzemnega plinohrama.

Kot je še pojasnil Šifrer, je bilo gašenje zahtevno. »Problem je bil, ker je v kletnem prostoru intenzivno gorelo, do tja pa gasilci nismo mogli dostopati, dokler nismo s pomočjo delovnih strojev odstranili porušeni delov,« je povedal. Bilo pa je tudi stresno, je dodal. »V objektu sta bili v času eksplozije po besedah sorodnikov dve osebi, ki ju je eden od sorodnikov iz sosednjih objektov tudi rešil. Še vedno zaupamo pričevanjem sorodnikov, da sta bili res samo dve osebi. A šele ko bomo pospravili do konca, bomo lahko zagotovili, da je res tako,« je Šifrer pojasnil, ko je odstranjevanje tleh ruševin s pomočjo okoliških kmetov, ki so jih odvažali, še potekalo.

Intervencija, v kateri je sodelovalo več kot 70 gasilcev iz enajstih gasilskih enot, je trajala do približno 15. ure, ko se je večina gasilskih enot poslovila, na kraju dogodka pa so za nadaljnjo pomoč pri čiščenju ostali gasilci iz PGD Trboje in Prebačevo - Hrastje.

Policija vzrok za nastanek eksplozije še preiskuje, je pojasnil Roland Brajčič s Policijske uprave Kranj. »Policisti so opravili ogled in po do sedaj zbranih obvestilih je do eksplozije prišlo na plinski grelni napravi

Gasilci so ob prihodu zaprli dovod plina iz plinohrama. Do eksplozije je prišlo zaradi napake na plinski grelni napravi.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Montažno stanovanjsko hišo je v eksploziji prepolovilo. / Foto: Gorazd Kavčič

Za odvoz ruševin so poskrbeli okoliški kmetje.

/ Foto: Gorazd Kavčič

v kletnih prostorih. Vzrok za eksplozijo še ni znan in je predmet nadaljnje kriminalistične preiskave. Nastala je

velika premoženjska škoda. O vseh ugotovitvah bo obveščeno pristojno državno tožilstvo,« je sporočil.

Obsežna preiskava spolnih zlorab otrok

Slovenska policija je sodelovala v obširni mednarodni kriminalistični preiskavi s področja spolnih zlorab otrok prek spleta. V operaciji Mozaik 2023 so identificirali tudi osem slovenskih osumljencev iz Ljubljane, Gorenjske, Primorske in Dolenjske.

SIMON ŠUBIC

Ljubljana – Slovenska policija je ta teden predstavila rezultate operacije Mozaik 2023, obširne mednarodne kriminalistične preiskave s področja spolnih zlorab otrok prek interneta, ki so jo od 6. do 17. novembra izvedli v sodelovanju z Evropom, Madžarsko, Hrvaško in nekaterimi državami iz regije Zahodnega Balkana v okviru Evropske platforme za boj proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu (EMPACT). Ugotovili so, da je tudi več slovenskih državljanov na internetnih omrežjih pridobivalo in razširjalo gradivo, ki prikazuje spolno zlorabljenе otroke. Med operacijo so tako 9. novembra pri osmih osumljenceh z območja policijskih uprav Ljubljana, Kranj, Koper in Novo mesto izvedli hišne preiskave in zasegli 40 elektronskih naprav

ter drugih nosilcev elektronskih podatkov. Skupaj s kriminalisti tujih držav pa so v času od 6. do 17. novembra opravili 41 hišnih preiskav pri 39 osumljenceh, ki so jim zasegli 200 elektronskih naprav. Do sedaj so identificirali in rešili tudi dva otoka, žrtvi spolnih zlorab.

Kot sta pojasnila Robert Tekavec, vodja Oddelka za mladoletniško kriminaliteto iz Uprave kriminalistične policije, in Primož Podbelšek, kriminalist Oddelka za splošno kriminaliteto na Policijski upravi Ljubljana, so slovenski kriminalisti od tujih varnostnih organov in domačih organizacij prejeli podatke, iz katerih je bilo razvidno, da je več slovenskih državljanov prek internetnih omrežij pridobivalo in razširjalo gradivo, ki prikazuje spolno zlorabljenе otroke. Ugotovili so več kaznivih dejanj prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja

Primož Podbelšek (levo) in Robert Tekavec / Foto: Policija

pornografskega gradiva, ki prikazuje spolno zlorabo mladoletnih oseb.

Na slikovnih in videodatotekah so prikazane mladoletne osebe, ki jih spolno zlorabljuje odrasle osebe, in mladoletne osebe, ki so na posnetku gole. Po do sedaj zbranih podatkih med žrtvami ni slovenskih otrok,

niti v preiskavi niso potrdili, da bi slovenski osumljenci pedofilsko gradivo izdelali sami oziroma da bi fizično spolno zlorabljali otroke. So pa potrdili sume, da so nekateri osumljenci za gradivo spolnih zlorab otrok plačevali s kriptovalutami in so za prikrižanje svojega dejanja in identitete delovali na

temnem spletu (darknetu). Za zdaj ni podatkov, ki bi kazali na medsebojno povezanost osumljencev, vendar pa bodo kriminalisti z nadaljnjo preiskavo ugotovljali tudi to.

Najpogostejše oblike spolne zlorabe otrok preko interneta še vedno ostajajo nagonarjanje otrok na spolnost in

na izdelavo intimnih fotografij, na katerih je otrok gol, navadno prek družbenih omrežij in drugih virtualnih okolij, kjer storilec manipulira z žrtvijo, z njo vzpostavlja zaupanje in jo nato spolno zlorabi. Pogosta je izmenjava gradiva spolnih zlorab otrok med storilci, kar pomeni, da v fizičnem okolju spolno zlorabljuje otroke, to zlorabo posnamejo in si jo izmenjujejo ali pa take posnetke pridobivajo na internetu. Pogosta pa je tudi spolna zloraba mladoletnih oseb, ko si fant in dekle v intimnem razmerju pošiljata intimne fotografije, nato pa jih eden izmed njiju razširi naprej.

Slovenska policija je v letu 2022 obravnavala 163 kaznivih dejanj prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva (leto prej 175). Letos (do konca oktobra) smo obravnavali 140 teh kaznivih dejanj.

GGG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

Ko iz knjige zavijejo Volkovi

Volkovi so izmišljena glasbena skupina, prav tako njen vodja Aleks Špiler; in to, kar prebiramo v prvi slovenski pop rock glasbeni kriminalki, se v resnici ni zgodilo. A bi se lahko, saj gre za romaneskni prvenec z naslovom Volkovi kantavtorja Andreja Šiferja, ki je v petinštiridesetletni glasbeni karieri dodobra spoznal zakulisje glasbene scene, z njenimi svetlimi in temnimi stranmi. Roman je izšel pri založbi Didakta.

IGOR KAVČIČ

Če bi v televizijskem kvizu spraševali po piscu kriminalnega romana in bi med štirimi možnimi odgovori na primer navedli imena, kot so Tadej Golob, Irena Svetek, Avgust Demšar in Andrej Šifer, bi se najbrž večina izmed nas odločala med prvimi tremi, sicer uveljavljenimi pisci kriminalk, zadnji pa je vendarle naš priljubljeni kantavtor. A ključ za pravilni odgovor se običajno skriva v presenečenju, ki pa od predstavitve knjige pred dnevi to ni več. Volkovi je naslov romanesknega prvenca Andreja Šiferja, ki med knjižnimi platnicami v branje pošilja prvo pop rock glasbeno kriminalko, v kateri nas popelje v svet zakulisja glasbene scene z vsemi

bleščicami, ki jih ponuja slava, in hkrati temnimi stranmi, ki jih prinaša to »navadnim smrtnikom« največkrat neznano okolje.

Na predstavitev romana so prišli mnogi znani obrazi iz glasbenega sveta, tisti, ki so manjkali, pa so poskrbeli za prvo anekdoto. Šifer pove, da ga je dan pred dogodkom poklical prijatelj Jure Franko, češ da mu je Tomaž Domicelj potrdil, da res izdaja knjigo, in sicer z besedami: »Tole mu je pa res ratal'.« »Ko mi doslej že nič drugega ni,« v duhovitem tonu doda pisec, ki je od glasbenega kolega, znanega, da je vedno brez dlake na jeziku, prejel zelo pozitiven odziv, saj priporoča dva načina branja Volkov, najprej »na šus«, potem pa še počasi, analitično.

Volkovi in njihova vrnitev

Volkovi so tu. Šifer jih je napisal že pred desetletjem, ko mu je – tu zapisano v prispodobi – zgodbo povedal glavni junak romana Aleks Špiler. »Vodja Volkov ima sicer enake inicialke kot jaz, a vsekakor ni Andrej Šifer, kot tudi najbrž nikoli ne bom izdal svoje biografije, ker bi moral v njej pisati prava imena, tako za pozitivne kot negativne zapise. Zgodba je tako izmišljena, sem pa z romanom vendarle vstopil v svet, ki ga dobro poznam,« pojasnjuje avtor, prepričan, da je najbolje pisati o stvareh, ki jih poznaš od blizu. »Najprej sem sestavil hrbtenico zgodbe, potem sem malo po malo dodajal – in tako so nastali Volkovi, izmišljena glasbena skupina v resničnem svetu.«

O Volkovih se je z Andrejem Šiferjem pogovarjal igralec Jernej Kuntner. / Foto: Igor Kavčič

Zgodba se začne 15 let po razpadu Volkov, ko so se fantje po velikem uspehu na glasbeni sceni zaradi nesoglasij v skupini razšli. Od takratne postave sicer ostajata le še dva člana, saj sta basist in bobnar umrli v nepojasnjenih okoliščinah, eden na potovanju, drugi v prometni nesreči. Zdi se celo, da nekdo hoče Volkove iztrebiti. Kljub temu preostala člana, zdaj v zrelih letih, razmišljata o vrnitvi na sceno, tu so nove pesmi in z njimi novi nepredvidljivi dogodki.

Izmišljeno in resnično v eni celoti

Med prvimi bralci romana je bil tudi tržaški Slovenec, novinar in pisatelj Marij Čuk, ki je roman označil za odlično kriminalko, Andrej pa da ga je presenetil

na več ravneh: »Navdušuje pripovedna dinamika, zgodbo začne počasi, lagodno in nam ne daje čutiti preseñtljivega konca. Ta dinamika pa nas ne popelje le v svet glasbe, ampak tudi v današnjo družbo, v čas, ki ga živimo, v svet brezdomstva.

za pisca sila težko delo.« Ob tem je dodal, da mu je v romanu uspelo ohraniti svojo jezikovno podobo tudi skozi metafore.

Andrej Šifer se je na predstavitvi iskreno zahvalil partnerki Mirjam Povh, ki je v projektu vseskozi po-

»Ustav'te svet – jaz sem se zmotu, ustav'te svet – jaz bom izstopu! Iz dimnikov bruha smrt, ozonski plašč pa čist' predrt. Led na tečajih se topi, morje dviga se nam pred očmi, požari, potresi in poplave, maščevanje matere narave.« med drugim pojejo Volkovi.

Andrej na klošarje ne gleda kot na ljudi, ki so zapravili svoje življenje, ampak jih obravnava skozi prizmo človečnosti. Prav klošar razplete zgodbo, roman pripelje do dramaturškega vrha. Hkrati mu je uspelo izmišljene podobe in realni svet združiti v eno zgodbo, kar je običajno

vezovala niti, in lektorici Jeri Toporiš za potrpljenje ter celotni ekipi založbe Didakta, ki mu je ob pripravi romana vseskozi stala ob strani. V knjigi je natisnjena tudi QR koda, prek katere lahko prisluhnemo glasbi skupine Volkovi. Za novo ploščo jih je.

Andrej Šifer z Mirjam Povh in Jernejem Kuntnerjem ter ekipo sodelavcev radovljiške založbe Didakta, pri kateri je izšel roman Volkovi / Foto: Igor Kavčič

Zanimivosti

Triglav je naš – knjiga Dušana Škodiča, raziskovalca planinske zgodovine **Stran 18**

Reportaža

Na Ognjenem spektaklu v Podkorenu bodo tudi Hudobni duhovi s Trnja. **Stran 19**

Zanimivosti

V Čebelarskem muzeju so predstavili knjigo Čmrlji v Sloveniji. **Stran 20**

Od petka do petka

Komisija za preprečevanje korupcije je zoper premierja Roberta Goloba uvedla preiskavo zaradi zaznanih sumov kršitve integritete v povezavi s prijavo o domnevnem nedovoljenem izvajanju pritiskov na nekdanjo notranjo ministrico in druge zaposlene na ministrstvu. / Foto: Gorazd Kavčič

Poslanec Branko Grims je dejal, da je predsednica republike Nataša Pirc Musar oprostila že tretjega obsojenega tihotapca migrantov, zato jo v SDS pozivajo, naj te odločitve pojasni. / Foto: Gorazd Kavčič

Kuharska mojstrica Ana Roš se je letos že razveselila treh Michelinovih zvezdic za svojo Hišo Franko, zdaj so jo uvrstili na tretje mesto najboljših kuharjev na svetu. / Foto: Alenka Brun

KPK preiskuje Goloba, ki je še vedno na okrevanju

SIMON ŠUBIC

Predsednik vlade Robert Golob po petkovi operaciji dimeljske kile po nasvetu zdravnikov ostaja na bolniškem dopustu, zato vlado še naprej začasno vodi njen podpredsednik in minister za delo Luka Mesec. Ob tem je Komisija za preprečevanje korupcije (KPK) v ponedeljek sporočila, da je zoper premierja že v začetku novembra uvedla preiskavo zaradi zaznanih sumov kršitve integritete v povezavi s prijavo o domnevnem nedovoljenem izvajanju pritiskov na nekdanjo notranjo ministrico Tatjano Bobnar in druge zaposlene na ministrstvu. V KPK so pojasnili, da je komisija uvedla predhodni preizkus v zadevi na podlagi decembra 2022 prejete prijave. Kot je znano, je Bobnarjeva očitke o političnih pritiskih na policijo KPK naznanila decembra lani, ko je odstopila s funkcije notranje ministric. O pritiskih je spregovorila tudi na zaslišanju pred preiskovalno komisijo DZ, ki preiskuje nedopustno politično vmešavanje v delo policije in drugih pristojnih državnih organov. Iz kabineta predsednika vlade so v odzivu napovedali, da bo Golob v nadaljevanju predstavil vsa relevantna dejstva in s tem ovrzel vse sume. Medtem ko v

koaliciji pravijo, da je treba počakati na izsledke preiskave KPK, pa je prvak največje opozicijske stranke SDS Janez Janša dejal, da gre pri uvedbi preiskave zoper premierja Goloba za njegovo odstavljanje, saj je KPK po njegovem mnenju že od samega začetka »instrument tistih, ki na levi strani postavljajo in odstavljajo vlade«. Janša ocenjuje, da je Slovenija na pragu resne politične krize.

Iz Gaze evakuirali slovensko družino

Ministrica za zunanje in evropske zadeve Tanja Fajon je v torek razkrila, da je bila iz Gaze evakuirana tričlanska slovenska družina, ki je trenutno v Kairu, kjer čaka na vrnitev v Slovenijo. Po oceni ministrice je bila evakuacija zelo zahtevna, saj je bilo treba sprva družino, katere dva člana sta poškodovana, od tega ena ženska huje in je v bolnišnični oskrbi, spraviti s severa na jug oblegane palestinske enklave, kjer so nato prečkali mejo z Egiptom. O evakuaciji, ki je sicer potekala že pred dnevi, so javnost obvestili kasneje iz varnostnih razlogov in v želji po ohranitvi zasebnosti družine. Fajonova, ki naj bi v kratkem obiskala Izrael in Palestino, je še pojasnila, da so v času najnovejše zaostritve bližnjevzhodnega konflikta

49 slovenskim državljanom pomagali pri odhodu iz Izraela, tam pa po podatkih ministrstva ostaja še 24 naših državljanov.

SDS motijo pomilostitve

Poslanska skupina SDS je vložila zahtevo za sklic izredne seje DZ, na kateri bodo obravnavali priporočila vladi, da v roku dveh mesecev pripravi in sprejme rešitve zakona o pomilostitvah, s katerimi se bo zagotovila preglednost postopka pomilostitev z obrazložitvami razlogov zanje. Po besedah poslanca Branka Grimsa je predsednica republike Nataša Pirc Musar oprostila že tretjega obsojenega tihotapca migrantov, zato jo pozivajo, naj te odločitve pojasni. »Ljudje, ki služijo z nesrečo ljudi, so zadnji, ki bi lahko bili pomiloščeni,« je poudaril. Iz urada predsednice republike so sporočili, da predsednica pri pomilostitvah deluje skladno z zakonom. Doslej je odločala o 27 pomilostitvah, od tega je ugodila le štirim prošnjam. Pri odločanju se vedno opira tudi na mnenje komisije za pomilostitve, ki jo sestavljajo vrhunski strokovnjaki Nataša Posel, Mile Dolenc in Dragan Petrovec, so dodali v uradu. Za zadnjo pomilostitev avstrijske državljanke Ozgur Dogan se je odločila po soglasnem pozitivnem

mnenju vseh treh članov komisije, in sicer zaradi posebnih osebnih okoliščin obsojenke, ki je glavno kazen že prestala, sama pomilostitev pa se nanaša le na stransko kazen. »Ob tem predsednica republike poudarja, da je zloraba migracijske problematike in težkih osebnih zgodb v populistične name-ne z namenom poceni pridobivanja političnih točk zavržno dejanje,« so zapisali v uradu. Pirc Musarjeva je do zdaj pomilostila še srbskega državljan Nemanjo Kuzmanovića, ukrajinskega državljan Valerija Arakchejeva in slovenskega državljan Sama Kolića.

Ana Roš tretja najboljša kuharica na svetu

Slovenska vrhunska kuharica Ana Roš se je po izboru kulinaričnih poznavalcev uvrstila na tretje mesto na lestvici najboljših kuharjev na svetu The Best Chef Awards 2023 in je edina ženska v najboljši deseterici kuharjev, so sporočili iz ekipe njene Hiše Franko. V lanskem izboru so Roševo uvrstili na deveto mesto. Restavracija Hiša Franko se je sicer na lestvici 50 najboljših restavracij na svetu – The 50 Best Awards 2023 – uvrstila na 32. mesto, v Michelinovem vodniku za leto 2023 pa ima tri zvezdice, kar je najvišje odlikovanje Michelinovega vodnika.

Slovinci v zamejstvu (930)

Sedaj pa vem, kje je Kotor

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Tako je pretekli teden na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu pripovedoval eden od udeležencev projekta Mladi Alpe Jadran ali M.A.J., ki ga že šesto leto za mlade v starosti od 15 do 21 let skupaj organizirajo Slovensko deželno gospodarsko združenje Trst, Slovenska gospodarska zveza iz Celovca, Razvojna agencija Slovenska krajina Madžarska in Zveza slovenskih društev na Hrvaškem. Blizu petdeset mladih se vsako leto na najmanj štirih srečanjih spoznava, izmenjuje izkušnje in plete vezi, ki jim bodo lahko v zrelejših letih prišle prav na področjih, na katerih se bodo udeleževali. Slovenija, še posebej Urad vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu, jim pri tem pomaga, saj je projekt

M. A. J. tudi prispevek h krepitevi slovenske zavesti, k učenju slovenskega jezika in k spoznavanju krajev, kjer živijo Slovenci.

Nedavno srečanje mladih na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu je bilo nekaj posebnega. Minister Matej Arčon s sodelavci je mlade presenetil s slovenskim zajtrkom, saj je bil ta dan posvečen slovenski hrani oziroma slovenskemu zajtrku: svežemu kruhu, medu, maslu in jabolkom.

Nova knjižnica v Železni Kapli

Na Koroškem se dogodki vrstijo drug za drugim. V Železni Kapli so v torek v Hiši kulture Slovenskega prosvetnega društva Zarja odprli knjižnico s slovenskimi in dvojezičnimi knjigami.

V Selah so v sredo predstavili zbornik ob 120-letnici društvenega kulturnega delovanja. Knjiga obsega 587 strani, napisali pa sta jo Zalka Kelih - Olip in Pavli Čertov. Teden pred tem, 12. novembra, pa je Mešani pevski

zbor pel na slavnostnem koncertu v počastitev 70-letnice delovanja. Zbor že 32 let vodi Roman Verdel iz Borovelj. V Šmihelu pri Pliberku pa je pred polno dvorano Farnega

doma 130-letnico prepevanja slavil domači mešani cerkveni pevski zbor Gorotan, ki sodi med najstarejše še delujoče zборе na Koroškem. Zbor vodi Albert Kraiger.

V nedeljo, 26. novembra, se bo ob 16. uri v Kulturnem domu na Radišah / Radsbergu nad Celovcem začela proslavitev 60-letnice sodelovanja s Kropo in 50-letnice sodelovanja z Dolino pri Trstu. Na prireditvi bodo sodelovali tudi pevci in igralci iz Kroke.

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon med nagovorom udeležencem projekta M.A.J. / Foto: Jože Košnjek

Po svetu

Kennedyjeve ženske

Še ena okrogla obletnica: 80 let od atentata, v katerem je bil 22. novembra 1963 v Dallasu ubit predsednik Kennedy. V številnih medijskih objavah ob tej obletnici prihajajo na dan nekatere skrivne plati njegovega življenja ...

MIHA NAGLIČ

Bil je velik ženskar

Predsednik John F. Kennedy (1917-1963) je bil že v času življenja zelo popularen, po smrti v atentatu pa je postal »junak ljudskih src«, podobno kot več desetletij pozneje princesa Diana. Če bi živel pozneje, ga mediji ne bi le čislali, ampak bi ga slej ko prej raztrgali, zlasti zaradi dveh skrivnosti, ki jih je skrbno prikrival: zaradi številnih bolezenskih težav in zaradi promiskuitetnega odnosa do žensk in nenehnih skokov čez plot, v katerih je varal svojo lepo in simpatično ženo Jackie, ki je bila moralno veliko boljše oseba kot on. Seznam Kennedyjevih ženskih trofej je dolg. »V mladosti, ko je bil še samski, je v 1940-ih imel razmerja z dansko novinarko Ingo Arvad in igralko Gene Tierney. Kasneje je po različnih virih imel razmerja z več ženskami, med drugim z Marilyn Monroe, Gunillo von Post, Judith Campbell, Mary Pinchot Meyer, Marlene Dietrich, Mimi Alford in Jackiejino tiskovno predstavnico Pamela Turnure. Kennedyjevi skoki čez plot naj bi vključevali tudi igralko Angie Dickinson in tajnici v Beli hiši Priscillo Weir in Jill Cowen.

Razsežnosti njegovega razmerja z Marilyn Monroe verjetno ne bodo nikoli znane, čeprav naj bi po poročanju marca 1962 skupaj preživela vikend v hiši Binga Crosbyja. Poleg tega so operaterji v Beli hiši leta 1962 zabeležili njene klice. V pop kulturi tudi še vedno odmeva njena interpretacija rojstnodnevne pesmi 'Vse najboljše, g. predsednik'. O Kennedyjevih nediskretnostih je prejel poročilo celo sam direktor FBI, J. Edgar Hoover. Zdravniki so tudi domnevali, da so zdravila za zdravljenje Addisonove bolezni kot stranski učinek povzročila dvig libida. Nekoč je britanskemu predniku vlade Haroldu Macmillanu Kennedy sam omenil: 'Ugibam, kako je tebi, Harold? Če vsake tri dni nimam ženske, dobim grozne glavobole.' Na Kennedyja je nemara vplivalo očetovo odprto razmerje z Glorio Swanson. Po lastni izjavi Johna Kennedyja ml. naj bi oče sinu sam rekel, 'naj leže z žensko kot le gre pogosto'. Kennedy je verjel, da ga bodo prijateljski odnosi s predstavniki medijev obvarovali pred razkritjem nepodobnega spolnega življenja. Med predsedniškimi volitvami leta 1960 je republikanski senator Hugh Scott omenil Kennedyjevo

kandidaturo z besedami 'to ni delo za plejboje' ...«

Žena boljša od moža

Kakšna pa je bila Jacqueline Kennedy (1929-1994)? »Jackie je potrebovala mir in samoto, zares razživela se je le v družbi sestre Lee. Politiko in ljudske množice je sovražila. Zanimala jo je kultura, književnost in francoska moda. Za svojo garderobo je naročala tkanine pri modni hiši Chanel v Parizu in v ZDA je imela osebnega modnega kreatorja Olega Cassinija. Zaradi drage garderobe si je često prislužila moževo kritiko. Tekoče je govorila angleško, francosko in špansko, od športa je oboževala jahanje in lov na lisice. V Beli hiši je bila neprestano pod budnim očesom javnosti, zato je raje veliko časa z otrokoma preživljala na njihovem 400 aker (cca 160 ha) velikem najemniškem posestvu – farmi, kjer je imela konje. To je bil Glen-Ora, v bližini Middleburga v Virginiji, in v tem zatočišču v naravi je uredila tudi manjše golf igrišče za moža (tri luknje). Takrat so njeno vlogo prve dame nadomeščale druge ženske iz družine Kennedy, največkrat sestra Eunice. Kasneje sta si zakonca Kennedy v teh krajih – v Atoki – kupila svoje manjše posestvo (39 aker). Zakonca sta se

prva leta težko navajala eden na drugega. Kljub vsem velikim obveznostim, pritiskom, triumfom in tragedijam sta vzdržala, tudi zaradi podpore širše družine. In prav zadnje mesece, potem, ko sta v avgustu 1963 izgubila sina Patricka, sta bila najbolj povezana, saj ju je bolečina močno združila. Kot nasprotje predhodnega predsedniškega para sta si mlada zakonca, John s svojim šarmom in Jackie s svojo eleganco in smislom za modo, tudi s pomočjo medijev, zlasti televizije na pohodu, pridobila zvezdniški status. Kennedy se je tega zavedal in je Jackie pogosto jemal na svoje turneje, saj je s tem pridobil tudi do dvakrat več obiskovalcev, kot bi jih pridobil sam kot politik, brez žene.« (Vir obeh navedb: Wikipedija)

Pozitivni predsednik

Je že tako, da imajo tudi predsedniki veliko človeških napak in Kennedy ni bil izjema. A bil je tudi pozitiven državnik svetovnega formata: skupaj s sovjetskim voditeljem Hruščovom sta rešila kubansko jedrsko krizo, pospešil je ameriški vesoljski program, ki je šest let po njegovi smrti dosegel enega svojih viškov – prvi pristanek človeka na Luni, 20. julija 1969 ...

Predsednik JFK in soproga Jackie v odprti limuzini tik pred atentatom v Dallasu, Texas, 22. novembra 1963 / Foto: Wikipedija

Vdova Jackie z otrokoma prihaja iz zgradbe Kongresa v Washingtonu po pogrebu svojega moža, 24. novembra 1963. / Foto: Wikipedija

»Happy Birthday, Mr. President«. Z leve: generalni državni tožilec Robert F. Kennedy, Marilyn Monroe in predsednik JFK, 19. maja 1962. / Foto: Wikipedija

Nove knjige (712)

Psihiater na kavču Bojane Leskovar

MIHA NAGLIČ

»V času moje specializacije je Evropo zajelo antipsihiatrično gibanje, sam pa sem se šele spoznaval z osnovami psihiatrije kot stroke. Ta se je ukvarjala z odklonskim vedenjem ljudi, ki so v načinu reagiranja in funkcioniranja odstopali od tako imenovane normalne populacije. Kaj je normalna populacija in kaj je normalno vedenje, je tema, o kateri bi lahko napisal posebno knjigo. Slovenska družba in miselnost zelo cenita tako imenovano normalnost, to vidimo tudi v vsakdanjem življenju. Ljudje radi rečejo: to pa ni normalno, to je nenormalno, in ne razmišljajo, kaj to pravzaprav pomeni. Normalnost je – ne bom rekel za povprečnega Slovenca,

ampak za našo družbo – enačena s konformnostjo in uniformnostjo v vseh pogledih: v tem, kako razmišljamo, kako živimo, kaj delamo, kakšno stališče imamo. V tem prostoru ni zaželeno izstopati ali biti drugačen, predvsem ne v dobrem in pozitivnem smislu, sicer so ljudje deležni nestrpnosti, nerazumevanja, duhovičenja in celo nespoštovanja. Slovenci lažje sprejemamo manj sposobne, manj iniciativne in manj ustvarjalne ljudi, in to je eden od fenomenov te normalnosti. Dobro znamo poskrbeti na primer za hendikepirane, invalidne in druge rizične ali marginalne ljudi, sposobni ljudje pa bodo deležni vse kaj drugega kot podpore, spodbude, in tako je tudi na ravni države. Ne gre samo za to,

kakšen je odnos do umetnosti, ampak tudi do ustvarjalne znanosti in še drugih disciplin poklicnega življenja. Definicij normalnosti je toliko, kot je psihiatrov in psihologov, vsak bi dodal kaj osebnega. Zame je še najbližje normalnosti to, o čemer sva se velikokrat pogovarjala s prof. Levom Milčinskim: da

Gorazd V. Mrevlje, Psihiater na kavču Bojane Leskovar, Beletrina, Ljubljana, 2023, 363 strani

sprejemaš, živiš in upoštevaš osnovna, etična normativna merila skupnosti, v kateri živiš. Veliko odstopanj od takšnega vidika življenja ni nenormalnost ali celo patologija, ampak je drugačnost ...« (str. 77-78)

To je odlomek iz knjige, ki jo je po pripovedi

psihiatra Gorazda V. Mrevljeja (1946-2023) zapisala novinarka Bojana Leskovar. Imel sem srečo, da sem tega velikega moža (v telesnem in duhovnem smislu) nekoliko tudi osebno spoznal. A to je bilo že davno, zdaj pa se mi je odkril v svoji obsežni življenjski izpovedi. V njej posrečeno povezuje svojo

življenjsko pot s strokovnimi ekskurzi v psihiatrijo in psihoterapijo. Lep primer je gornje razmišljanje o normalnosti. Letos nas je presenetila vest, da je 1. marca umrl. Odšel je nenadoma, po drugi strani pa je prav v tej knjigi očitno, kako polno življenje je živel.

Zanimivosti

Odkrivanje planinske zgodovine

Ob letošnji 130. obletnici ustanovitve Slovenskega planinskega društva, predhodnika Planinske zveze Slovenije, je izšla knjiga Triglav je naš avtorja Dušana Škodiča, raziskovalca planinske zgodovine iz Medvoda. V njej na podlagi nepričakovano odkritih arhivov na novo osvetljuje začetke organiziranega planinstva in alpinizma na Slovenskem. Delo je premierno predstavil na Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani. Z njim se je pogovarjala Manca Ogrin iz PZS.

MAŠA LIKOSAR

Knjiga, ki jo je uredil Andrej Mašera, prinaša nazoren opis dejavnosti Slovenskega planinskega društva (SPD), v ozadju katerih so bila vse očitnejša in vse bolj groba nacionalna trenja, vane pa avtor domiselno vplete še zgodbo o simbolu slovenstva Triglavu. V središču drugega dela knjige je alpinizem z vrsto doslej neznanih zanimivosti o Klodwigu Tschadu, drenovcih in drugih ter o Julijskih Alpah, strahospoštovani Steni in načrtovanju zobate železnice na Triglav.

Pomenljiv naslov

Vandotova pripoved o junaškem Kekcu bi lahko bila tudi prenesena zgodba mladega SPD. Podobnost je skoraj prevelika, da bi bila povsem izmišljena, v uvodu ugotavlja Dušan Škodič, ki je za knjigo izbral pomenljiv naslov in tudi malce provokativno naslovnico. Fotografija dekleta, ki veselo kracca po Aljaževem stolpu, je nastala leta 1919, nekaj mesecev po razpadu monarhije. Počečkan in razpadajoč stolp po Škodičevih besedah odraža realno stanje tedanjega planinstva in je bil v tistem trenutku še zelo oddaljen od slovenskega nacionalnega simbola.

»Kratek in udaren naslov, ki je hkrati moto celotne knjige, v sebi skriva paradoks predzgodovine našega organiziranega planinstva in alpinizma pred razpadom monarhije. V primeru Slovencev in Nemcev, ki so se borili za naše gore, slika ni bila črno-bela. Seveda

je nacionalizem vse skupaj dvignil na popolnoma drugo raven in dejanja so postajala vedno bolj nesramna,« je dejal Dušan Škodič, ki v knjigi predstavi zakulisne zdrahe in medsebojna podtikanja, ohranjena v zapornih dokumentih. »Hkrati pa je nesporno, da so oboji, tako Slovenci kot domači Nemci, ki so bili večinoma slovenskega rodu, deželo Kranjsko, njene gore in Triglav imeli za svoje.«

Kot poudarja avtor, namen knjige Triglav je naš, ki obravnava slovenski narod v povezavi z našimi gorami do konca prve svetovne vojne, ni poskus spreminjanja planinske zgodovine ali rehabilitacije zaslug ljudi, ki so izginili iz spomina, ker so postali pripadniki sovražnega naroda. Z njo želi zapolniti razpoke v času, da bo vse skupaj dobilo pravi smisel. Glavni razlog za osvetlitev začetkov organiziranega planinstva in alpinizma na naših tleh je bil po njegovih besedah preprost. »Nemške nevarnosti, ki je nekoč grozila, da bo germanizirala naše gore, ni že več kot sto let, naša planinska zgodovina pa se praktično že od razpada avstro-ogrske monarhije prikazuje olepšana in prečiščena,« pravi Škodič.

Tri leta podružnica

Nepričakovano odkritje obešnega izgubljenega arhiva v Innsbrucku leta 2021 je pomagalo osvetliti večplastnost zgodovine našega planinstva in alpinizma, saj je bil celoten stari arhiv iz časa SPD uničen v požaru leta 1958, ko so pogoreli prostori PZS. Do dragocenega arhiva

Dušan Škodič je dobro znan ljubiteljem planinske literature, saj so pri Planinski založbi izšla že štiri njegova dela: razprodana zbirka zgodovinskih zgodb Ljudje v gorah, zbirka planinskih humoresk Smeh z gora, planinsko-zgodovinski vodnik Meja na razvodnici in najnovejša knjiga Triglav je naš. / Foto: Tina Dokl

je Dušan Škodič prišel v sodelovanju z Marijo Mojco Peternel, germanistko na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, tudi recenzentko knjige, ki je ob novih odkritjih prav tako izdala dve monografiji. Kot je dejal Škodič, je Peternelova iskala predvsem podatke o razvoju planinstva na naših tleh, on pa o Kranjski sekciji in o Klodwigu Tschadu. »Gradiva je bilo ogromno, večinoma napisanega v nemški gotici, nekaj pa tudi v slovenščini.«

Kaj pa ga je kot laičnega raziskovalca planinske zgodovine ob odkritju arhiva najbolj presenetilo? »Najbolj presunljivo je bilo dejstvo, da je bil SPD na začetku skoraj tri leta podružnica Nemško-avstrijskega

planinskega društva DÖAV. Če bi to kdo nekoč na glas dejal, bi bilo zaradi nacionalnega boja za naše gore to skoraj bogokletno. Toda tako pristopni kot izstopni dokumenti, ki jih je poslalo vodstvo SPD v Avstrijo, to dokazujejo, saj so na njih podpisi vodilnih funkcionarjev. To je bil podatek, ki so ga naši predniki pred več kot stoletjem svojim naslednikom popolnoma zamolčali. Prav tako so bili pozabljeni alpinistični dosežki alpinistov na Kranjskem, ki so z njihovim najvidnejšim predstavnikom, Ljubljancem Tschado, že pred prvo svetovno vojno spadali v sam evropski vrh,« je dejal o odkritjih.

V gore so najprej zahajali pastirji, nato divji lovci in vztrajni raziskovalci, potem se je v drznih posameznikih prebudila raziskovalna alpinistična sla. V drugi polovici 19. stoletja so se vedno bolj zanimali za hojo v gore meščani, ki so jih imenovali turisti. Takrat so se pojavili tudi prizadevanja za ustanovitev prvega planinskega društva na naših tleh. Zakaj se je zalomilo, čeprav sta bili v ognju kar dve železi – Gorsko društvo Triglavski prijatelji iz Bohinja in Prijatelji gora iz Ljubljane? »Če se tedaj ne bi zalomilo, bi danes lahko spadali med najstarejše planinske organizacije na svetu, tako pa smo zamudili praktično dvajset let do ustanovitve. Ob tem se moramo vprašati, ali so imeli gospodje v Ljubljani interes, da bi uradno potrdili svoje društvo,

kajti pravil niso spisali niti jih dali v potrditev. Medtem so pravila bohinjskih prijateljev ohranjena, bila so napisana, a zavrnjena s strani oblasti,« je pojasnil Škodič.

Prva kočica pod Triglavom

Plod kratkotrajnega sodelovanja med Triglavskimi prijatelji in Prijatelji gora je bila prva skromna kočica na Prodirih, postavljena leta 1871, nekaj metrov stran od današnjega Doma Planika. Sogovornika sta spregovorila o njeni usodi. »Otomar Bamberg se je leto prej podal na Triglav s spremljevalcem Edaardom Kraschovitzem, bohinjskim vodnikom Jožefom Škantarjem - Šestom, prisotna je bila tudi Šestova hči Rozalija, ki je bila evidentirana kot prva Slovenka, ki je prišla na Triglav. Bamberg je zanimala možnost izvedbe preprostega zavetišča na tistem mestu. Šest mu je dejal, da lahko to stori za petdeset goldinarjev. Za enako vsoto bi zavaroval in označil tudi pot na Triglav. Oboje je

konca prve svetovne vojne. V knjigi med drugim avtor zapiše, da je Kranjska sekcija na SPD gledala kot na muho enodnevnico, a v resnici je bila vse kaj drugega kot to.

Več poglavij v knjigi, ki je opremljena tudi z bogatim slikovnim gradivom, je posvečenih Jakobu Aljažu, ki je z Dovjega vsak dan od blizu zrl na Triglav in je za razliko od planinskih funkcionarjev, ki so večino časa utrjevali obrambne položaje iz Ljubljane, zgrabil bika za roge, kot se je izrazil avtor. Zaradi jeze, ker slovenski planinci niso bili zaželeni v Dežmanovi koči, se je odločil, da bo pod Triglavom postavil slovensko kočico, danes Triglavski dom na Kredarici, že prej, le dve leti po ustanovitvi SPD, pa je dal postaviti Aljažev stolp na Triglavu. Predstavila sta tudi vizijo Jakoba Aljaža, da bo nekoč na vrhu Triglava stal hotel, do njega pa naj bi vozil vlak.

V knjigi avtor med drugim osvetli vlogo profesorja Johannes Frischaufa, ki je

Dušan Škodič bo v soboto, 2. decembra, slavnostni govornik na podelitvi najvišjih priznanj Planinske zveze Slovenije na Ljubnem. Triglav je naš bo v središču pozornosti tudi na osrednjem dogodku festivala Alpske konvencije Brati gore 2023. Na mednarodni dan gora, 11. decembra, se bo ob 18. uri v Knjižnici Franceta Balantiča Kamnik z Dušanom Škodičem in predsednikom PZS Jožetom Rovanom pogovarjal Matjaž Šerkezi.

s pomočjo sina res storil,« je opisal Škodič. Koče v nadaljevanju ni nihče vzdrževal, Bamberg jo je prodal avstrijskemu turističnemu klubu, a po nekaj letih so jo odkupili nazaj.

Konec monopola

Dotaknila sta se tudi zgodbe o Kranjski sekciji, ki je bila ustanovljena leta 1874 v Ljubljani, ter gonilni sili sekcije Dragotinu Dežmanu, ki ga Škodič označi za prototip narodnega odpadnika, saj četudi je bil človek mnogih talentov, mu niso oprostili nemškega obdobja. Kranjska sekcija je dala v slovenskih gorah zgraditi več planinskih koč, posvetila se je tudi nadelavi planinskih poti. Z ustanovitvijo Slovenskega planinskega društva 27. februarja 1893 se je končal nemški monopol v naših gorah in hkrati nastopil nacionalni boj za slovenski obzorje gora, ki je trajal vse do

že leta 1874 pozival, da je pomembno ustanoviti lastno planinsko društvo. Preučil je življenjsko pot in pomen nemškega alpinista Klodwiga Tschade, o katerem do zdaj nismo veliko vedeli, pa je bil pred prvo svetovno vojno verjetno najboljši alpinist pri nas. Zanimanje vzbudi poglavje o gorskem vodniku Janezu Koširju, prvem Slovincu, ki je dokumentirano že leta 1908 preplezal Nemško smer v Severni steni Triglava, v spremstvu znanih avstrijskih alpinistov Franza Zimmerja in Gustava Jahna. Piše o prvih alpinistih, ki so se podali v Triglavsko severno steno, bili so iz Avstrije in Nemčije, takoj za njim pa fantje in dekleta, ki so živeli na Kranjskem. Izvedemo tudi, da je bila Ana Klauer prva ženska, ki je preplezala Nemško smer v steni, z bratom Emilom pa sta postala prvi mešani par, ki jima je to uspelo septembra 1909.

Knjigo je avtor premierno predstavil na Slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani. Z njim se je pogovarjala Manca Ogrin iz PZS. / Foto: Tina Dokl

Reportaža

Videti je kot nagajiv oštir

Ena od priložnosti, da vidite Hudobne duhove s Trnja, je prav danes, in sicer na Ognjenem spektaklu v Podkorenu. Letos so že sodelovali na shodih parkeljnov na Ptuj in v Goričanah, na predvečer sv. Miklavža pa bodo tradicionalno obiskali domove na Trnju in v Veštru.

KLARA MRAK

Z Robertom Šuštarjem in Dejanom Koširjem se dobimo na domačiji pr' Hofnarju na Trnju. Stara hiša, ki je last Šuštarja in njegove mame, bo nekoč prostor, v katerem se bo bohotila zbirka larf in kmečkega orodja. »Do zdaj smo imeli dve priložnostni razstavi, eno pred dvema letoma, eno letos, koncept bo podoben, le da bo razstavljene še več opreme in orodja. Ob predhodni najavi so 'larfe' na ogled že zdaj,« razlaga Dejan Košir. Najprej razčistimo razliko med larfo in masko. »Izraz maska je bolj primerna za pustne maske, mi uporabljamo izključno izraz larfa, maske so polobrazne, larfa se pa natakne na glavo, zabijemo celotno glavo – in to je ena največjih razlik med masko in larfo,« poudarita Šuštar in Košir.

Vsaka larfa ima svoje ime

Lucifer, Darko, Lovro, Fric, Hugo, Monk, Lemmy, Maj, Ata, Cveto, Zloba, Greh, Ivan, Frenki, Rudolf in Zgaga so obrazne larfe. Nekaj je tudi kosmatih, in sicer Martinarjeva larfa, B'čk, Brdarjeva larfa, Liscov vol, Volk, Žalostna sova, Boškartin, Zgaga in Pujs.

Larfa, kot pripovedujeta, je lahko ime dobila takoj, ko je bila narejena, ali pa se je razvilo kasneje, večinoma zaradi podobnosti z neko osebo ali likom. »Skušamo narediti bolj žalosten obraz, ki se grdo drži. Je pa nekoč eden od naših članov rekel, da se vse larfe grdo držijo in da nimamo nobene, ki bi se smejala. Letos je Robertov nečak začel izdelovati larfo z nasmehom,« razloži Košir, Šuštar ga dopolni: »Nečaku

sem pokazal tehniko izdelave. Nadarjen je, pa sem rekel, naj naredi eno veselo ... In res, videti je kot en nagajiv oštir.« (smeh)

Pridruži se nam etnologinja Martina Fekonja, ki je skrbno raziskala in popisala zgodovino Hudobnih duhov s Trnja za Loške razglede. »Ko se oblečejo, so zelo visoki, in ko imajo kožuhe, tudi mi ne vemo, kdo je pod larfo. Vsi so videti strašni. Tudi z lepim izrazom na larfi,« se nasmehne Martina Fekonja.

Parkelj je nadnaravno bitje

»Posebnost larf Hudobnih duhov s Trnja je, da pravzaprav takih nimajo nikjer. Te larfe so predimenzionirane glede na človeški obraz, zato je bilo treba izbrati tudi take kožuhe, da zaokrožijo celotni lik parkeljna, da glava pristoji k telesu, da je vse skupaj v proporcijah. Moramo se zavedati, da je parkelj nadnaravno bitje, in kot takega, ga moramo tudi prikazati. Večina naših članov

»Biče, ki puščajo modrice, smo popolnoma izločili, v naši skupini tega ni in tudi nikoli ne bo. V zadnjem času vpeljujemo konjske repe, košat rep je veliko lepšega videza, in tudi če nekoga 'kaznuješ', ne bo občutil bolečine, pa še lepo se poda k celotni naši opravi. Glede na modernost selfijev se z otroki raje fotografiramo in jim damo bombone.«

je višjih od 180 centimetrov, in ko so oblečeni v parkeljne, so višji od dveh metrov. Še Martina, ki nas pozna, pravi, da ko damo larfe nase, začuti tesnobo.«

Tehnike izdelovanja larf so različne, osnovni material so papir, lepilo in juta. »Včasih so jih izdelovali iz kartona in kleja. Klej je organsko

Dejan Košir in Robert Šuštar z Luciferjem in eno od kosmatih larf / Foto: Gorazd Kavčič

lepilo, ki razpade, temperaturna razlika mu škoduje. Ko sem dobil tole masko iz leta 1967, je bila skoraj čisto razpadla, staro barvo sem zbrusil, jo prebarval, potem sem jo 'prenovil' z juto in le-

je tako lahka, ko so jo prijeli v roke. Oni imajo manjše larfe z lesenimi rezljanimi obrazi, posledično so tudi težje.«

Dvanajst parkeljnov in Lucifer

Članov Hudobnih duhov s Trnja je dvajset. Na shode jih običajno gre 13. Za benderom iz kože divjega prašiča prvi hodi Lucifer, ki ga Šuštar in Košir poudarjata kot najpomembnejšo larfo, ima pa tudi najbolj znamenito zgodovino. Larfo Lucifera je namreč pred štiridesetimi leti, leta 1983, naredil kipar Tone Logonder, ki je imel atelje v Stari Loki pri cerkvi. Podaril jo je Robertovemu očetu Filipu Šuštarju, obnovljena je bila leta 2019.

Šuštar se spominja takratnega obiska pri kiparju. »Z očetom sva odšla vprašat, ali bi naredil novo larfo Lucifera. Takrat sem bil v kakem sedmem, osmem razredu in sem videl, kako je Tone delal, en dva tri je imel narejen kalup, videti je bilo čisto preprosto. (smeh) Ko smo mi začeli prvič, pa smo imeli velike težave. Ni tako enostavno, kot je bilo videti takrat, ena larfa v povprečju nastaja eno leto. Spominjam se še, da ko je Tone kalup zalil v mavec, je očetu rekel: 'No, zdaj pa midva lahko popijeva kozarec vina.' Meni so pa dali jupi.« (smeh)

Pravila obnašanja so jasna

»Ko sva z Robertom osnovala skupino, sva postavila več pravil, poleg tega, kako morajo biti Hudobni duhovi s Trnja videti, tudi pravila o obnašanju. To je

strogo premišljena zadeva, zbiramo take člane, da so tudi po značaju mirni, da niso nasilni, da se primerne obnašajo. Ko se enkrat najde skupina 15 ljudi s podobnimi interesi in značaji,

Larfi, ki ju izdelujeta Robert Šuštar in njegov nečak, bosta nared v naslednji sezoni shodov. / Foto: Gorazd Kavčič

Posebnost Hudobnih duhov s Trnja so obrazne larfe. / Foto: Gorazd Kavčič

se nekdo, ki ni naših razmišljanj, ne bo počutil dobro in odide sam,« je jasen Košir. »Naši člani so fantje, ki so študirali, delajo magisterije, eden bo delal doktorat. Več kot polovica ima fakultetno izobrazbo. Naš najmlajši član ima dvanajst let

in je bil letos prvič z nami na Ptuj.« Tako Košir kot Šuštar poudarjata, da imajo do nasilja ničelno toleranco. »Biče, ki puščajo modrice, smo popolnoma izločili, v naši skupini tega ni in tudi nikoli ne bo. V zadnjem času vpeljujemo konjske repe, košat rep je veliko lepšega videza, in tudi če nekoga 'kaznuješ', ne bo občutil bolečine, pa še lepo se poda k celotni naši opravi.« Tudi parkeljni morajo iti v korak s časom. »V 21. stoletju ni več pretepanja, glede na modernost selfijev se raje fotografiramo z njimi, jim damo bombone, pa še otrokom se zdi super, da so se fotografirali s parkeljnom, češ poglej, kako sem korajžen, s parkeljnom sem se slikal. In veseli so, ker se nas upajo dotakniti.«

Eden od spektakularnih shodov parkeljnov, kjer bo moč videti izjemne larfe Hudobnih duhov s Trnja, bo torej že danes v Podkorenu. Dodajmo pa, da Nemci že izdajajo posebno revijo Loavnschau, kjer se

Vsaka larfa ima svoje ime. / Foto: Gorazd Kavčič

predstavljajo skupine parkeljnov in trgovine, kjer je možno kupiti dodatke za larfe. Prav Hudobni duhovi s Trnja so bili prva slovenska skupina parkeljnov, ki je bila predstavljena v tej reviji, in sicer v decembrski številki leta 2021.

Zanimivosti

Tudi čmrlji so pomembni opraševalci

Sredi meseca so v Čebelarstvu predstavili drugo knjigo v nastajajoči zbirki z naslovom *Opraševalci*; po čebelah so se tokrat lotili čmrljev. V knjigi s preprostim naslovom *Čmrlji v Sloveniji* so predstavili njihove značilnosti, vrste, razširjenost, bolezni in opraševanje.

MARJANA AHAČIČ

Avtorji te obsežne in temeljite publikacije so dr. Janez Grad, dr. Anton Gradišek, Tomaž Oštir, dr. Ivan Toplak in dr. Petra Bole. Uredniško delo je opravil dr. Janez Grad, spremno besedo je napisal biolog in čebelar Janez Gregori. Namenjena je tako širši kot strokovni javnosti, v muzeju pa želijo z njo predstaviti te zanimive in na splošno slabo znane žuželke ter predvsem povečati zanimanje za čmrlje kot pomembne opraševalce.

Sorodniki čebel

Čmrlji so znani so po čokatem telesu, gosto poraščenem z dlacimi, značilnem brenčanju in dobri socialni organiziranosti, lahko izvemo v novi knjigi, eni od zgolj treh, ki so o njih na voljo v slovenščini.

čebele zaradi naravnih danosti ne oprašujejo, saj jih najdemo tudi visoko v gorah, kjer čebel večinoma ni. Hrana nabirajo tako, da svoj jeziček pomolijo v medičino v cvetu. Medičino shranjujejo v medni želodček, ko jo prinesejo v gnezdo, pa jo izbljuvajo v lončke. Cvetni prah, ki ga čmrlji nabirajo na cvetnih prašnikih, shranjujejo v posebne koške na zunanji strani zadnjih nog, potem pa ga v gnezdu temeljito prečešajo in ga tako skoraj povsem odstranijo.

Pomembni opraševalci

Pomembnost čmrljev za opraševanje je človek spoznal že pred več kot stotimi leti, njihova uveljavljenost in iskanost pri opraševanju pa v zadnjih desetletjih močno naraščata, ugotavljajo avtorji knjige. Človek jih je tako v preteklosti umetno

drugim paradiznik, deteljo, oljno ogrščico in mnoge sadne vrste. Tako so ključni opraševalci detelje in lucerne, ki jo kmetje uporabljajo za krmo živali in kjer je oprašitev uspešna samo, če se pelod z ene rastline prenese na drugo. Ker samooprašitev v tem primeru ni mogoča, je obisk opraševalcev nenadomestljiv. Čmrlji so pri opraševanju uspešni tudi zato, ker s stresanjem sprostitijo cvetni prah s prašnikov, češar čebele ne zmorejo. Ker so porasli z gosto dlako, lahko letijo na pašo pri nižjih temperaturah kot čebele.

Več vrst čmrljev

V Sloveniji poznamo 35 vrst čmrljev, v knjigi so predstavljene še štiri na novo najdene vrste. »Obširno poglavje o vrstah čmrljev pri nas je plod avtorjevega dolgoletnega opazovanja,

v dvomih, kakšnega čmrlja sploh gledamo,« pravi Petra Bole.

Skrb za čmrlje je tudi skrb za vse nas

»Ogroženost čmrljev izvira iz kombinacije dejavnikov, kot so podnebne spremembe, uporaba pesticidov, izguba življenjskega prostora in konkurenca s tujimi vrstami. Vse to postavlja čmrlje v neugoden položaj, v najslabšem primeru lahko vodi do njihovega izginitja. Če se bo število čmrljev zmanjševalo tako hitro, kot se to dogaja zdaj, bodo nastale nepopravljive posledice za našo ekonomijo in ekosistem – za vse nas,« poudarja soavtorica knjige, direktorica Muzejev radovljiške občine Petra Bole.

»Podpiranje lokalnih čebelarjev in njihove prizadevnosti za ohranitev čmrljev je pomembno za našo prehransko varnost, pa tudi podpiranje trajnostnega kmetovanja, sistematično opazovanje čmrljev in ozaveščanje o pomenu čmrljev ter njihovem ogroženem položaju. Prav slednje je bil tudi razlog, da smo se odzvali predlogu dr. Janeza Grada, da v Čebelarstvu muzeju skupaj pripravimo to publikacijo. Čmrlji nas opominjajo, da smo med seboj vsi povezani in odvisni od narave, vsi smo del tega čudovitega planeta. Skupaj lahko naredimo veliko, da ga ohranimo za prihodnje generacije. Vsak vaš korak v smeri ohranjanja čmrljev je korak k bolj zdravemu in trajnostnemu svetu. Zato si dovolimo, da nas navdihujejo čmrlji, in zanje skrbimo z ljubeznijo in spoštovanjem, ki si ga služijo.«

Prvi pomladni gostje

S čmrlji se srečamo že zgodaj spomladi, ko obsončnem vremenu želimo prezračiti stanovanje in odpremo okna. Včasih v sobo prileti prav orjaški čmrlj in videti je, da nekaj išče. To je mlada matica, ena od matic, ki so se leto prej sprašile s samčki in edine od članov družin prezimile. Išče primerno mesto za gnezdo. Ko ji to nekje v naravi uspe, naredi prve voščene celice, kamor odloži jajčeca, lahko preberemo v knjigi.

Vrtni zemeljski čmrlj / Foto: Ivan Esenko, arhiv MRO

Knjigo *Čmrlji v Sloveniji* so izdali Muzeji radovljiške občine, katerih del je tudi Čebelarstvo muzej. / Foto: Gorazd Kavčič

Čmrlji živijo v skupnostih – družinah, njihova življenjska doba pa traja manj kot eno leto. Družina, ki šteje od sto do šeststo osebkov, nastane spomladi, jeseni pa že propade. Prezimijo, kot rečeno, samo mlade matice, ki čez zimo ostanjejo v zemlji, pod mahom, od samo nekaj pa vse do 25 centimetrov globoko, pa tudi pod grmičevjem, v preperelih drevesnih

Kako jih varovati

Obstaja več načinov, kako lahko prispevamo k njihovu ohranjanju, med drugim z varovanjem naravnih habitatov in zagotavljanjem primernih pašnih površin zanje, z manjšo uporabo škodljivih pesticidov v kmetijstvu, z izogibanjem odstranjevanju divjih grmov in travnikov, z načrtovanjem naših vrtov tako, da bodo na

Knjiga o čmrljih je bila predstavljena – in zelo lepo sprejeta – tudi na nedavnem slovenskem knjižnem sejmu. Obiskovalci so se ustavljali na stojnici Čebelarstva muzeja in ugotavljali, katere vrste čmrljev imajo na domačem vrtu, kako jim lahko pomagajo ... Neka gospa, upokojena učiteljica, je povedala, da so si lani čmrlji naredili gnezdo kar v stari mozevi jakni, ki jo hrani v drvarnici in je podložena s kožuščkom.

delih, v zapuščenih gnezdih malih sesalcev, kot so miši, voluharji in krati.

Prva naloga matice je iskanje hrane, medičine in cvetnega prahu na zgodaj cvetočih rastlinah, kot so resa, pomladanski žafran, vrbove mačice, trobentice ali zgodnje vrste detelje.

Čmrlji se hranijo z medičino in cvetnim prahom, ki ga prinašajo v gnezdo v koških na zunanji strani zadnjih nog. Nepoužito, podnevi nabrano hrano, hranijo v satnih lončkih za kasnejše potrebe.

njih rasle tudi cvetlice, ki privabljajo čmrlje, in rastline, ki so koristne za njihovo prehrano ..., predlagajo avtorji knjige.

»Življenjski prostor čmrljev se vse bolj krči in uničuje, zato danes vse težje najdemo primerno bivališče za svoje gnezdo. Na domačem vrtu jim lahko pomagamo s tem, da jim postavimo gnezdilnico, ki jo lahko kupimo ali izdelamo sami. V zameno nam bodo opraševali rastline tudi v slabšem vremenu, ko čebele tega ne počnejo.«

Dr. Petra Bole, soavtorica knjige in direktorica Muzejev radovljiške občine, dr. Janez Grad, biolog in čebelar Janez Gregori ter dr. Anton Gradišek z Inštituta Jožef Stefan / Foto: Gorazd Kavčič

Izvirajo iz Azije, kjer je njihova pestrost še zdaj največja, od tam so se kasneje razširili v Evropo in Ameriko in nato naprej po svetu. Kot poddružina pravih čebel z več kot 250 vrstami na svetu so sorodniki čebel in os.

V primerjavi s čebelami imajo daljši rilček, kar pomeni, da lahko obiskujejo tudi cvetove, v katerih je medičina tako globoko, da je čebele ne dosežejo. Prav zaradi te svoje lastnosti so pri opraševanju nepogrešljivi. Pomembni so tudi pri opraševanju tistih rastlin, ki jih

poseljeval na območja s slabšo poseljenostjo, med drugim v Avstralijo, na Novo Zelandijo, Tasmanijo, Havaje, v Južno Afriko. Konec osemdesetih let dvajsetega stoletja so na Nizozemskem in v Belgiji za potrebe opraševanja predvsem rastlin v rastlinjaku uvajali komercialno vzrejo čmrljev, med drugim največ za opraševanje paradiznika. Takšen način opraševanja se je hitro razširil po vsem svetu.

Čmrlji danes oprašujejo pri nas več vrst pomembnih kulturnih rastlin, med

fotografiranja, preučevanja in zapisovanja in prav gotovo doslej najboljše opis naših čmrljev v slovenskem jeziku. Analiza ni bila preprosta, saj je bilo treba natančno preučiti vse, barvni vzorec dlačic, velikost in obliko telesa – trupa in zadka, velikost in obliko glave, mesto gnezdenja, življenjski cikel, višino tona zvoka brenčanja in še kaj. Veliko težavo pri določanju vrste povzročajo barvne različice posameznih osebkov znotraj iste vrste. Prav to je tudi vzrok, da smo pogosto

Iz sveta Petra Colnarja (20. del)

Ljubezen z Evo

PETER COLNAR

Novinarska kuhinja

Ko je nastopila demokracija, smo se tudi novinarji zavedeli, da bo zdaj drugače. Na primer pri imenovanju vodstev časopisnih hiš ... Pred naše vrste je na občnem zboru stopila trojica spoštovanih prijateljev. Dva Adama je vodila izstopajoča Eva. Pojasnili so, da so minili časi, ko so o tem, kdo je lahko novinar in kdo ne, odločali v partiji. V prihodnje naj bi odločala samo strokovnost, ki jo kandidati dobijo z ustreznimi izobrazbami ali pa s priznanimi izpitom

pred komisijo novinarskega društva.

Ker smo nekaj podobnega poslušali že pred tem na seji glavnega odbora društva, se je v meni pojavil sum. Večina se je strinjala, da bo lahko v »svobodnem gospodarstvu« odločal predvsem lastnik. Predlog o komisiji trojice Eve in dveh Adamov ni bil sprejet.

Nadaljevalo se je na seji društva, ki naj bi potrdilo sklepe občnega zbora. Tudi Danilo Slivnik in predsednik društva Boris Bergant sta potrdila, da predlog o komisiji na občnem zboru ni bil sprejet. Zato so lahko ura-

na seji Izvršilnega odbora Društva novinarjev Slovenije zahteval popravek zapisnika. Ker se to ni zgodilo, sem zahteval popravek še na naslednji seji IO DNS ... Po odločni podpori Danila Slivnika in Borisa Berganta mi je uspelo. Tako ni prišlo do izpitov pri določenih (samo) imenovanih ... Prevladalo je spoznanje, da bodo o vsem odločali lastniki. Seveda ostaja ugibanje o tem, ali in koliko je to dobro. Praksa kaže, da tudi izobraževalne listine ne pomenijo, da vsi delajo v skladu s svojo vestjo.

Časi se spreminjajo – ali pa tudi ne ... Ob različnih doka-

Prepisane misli:

- Politik mora imeti trdo kožo, trdo glavo in mehka stališča.
- Človek misli, da umre za domovino, umre pa za industrijo.
- Za nekatere je delo strašno preprosto, za druge pa preprosto strašno.

dni zapisnik občnega zbora brez komisije potrdili šele čez čas.

Trojica naj bi predstavljala nekakšen urad, ki bi dovoljeval delo novinarjev brez univerzitetne izobrazbe v novinarstvu. Moje nasprotovanje so potrdili kolegi na občnem zboru v Radencih. Ko je kasneje prišlo v zapisnik, da smo se s »komisijo« strinjali, čeprav smo ji v resnici z glasovanjem na občnem zboru nasprotovali, sem

zovanjih se zdaj pogosto pojavljajo ljudje, ki »na osnovi svoje strokovnosti« govori o tem, kdo ima prav. So to podobni »isti klinici«, ki niso uspeli z ustanovitvijo komisije (ki bi morda lahko izsiljevala prizadete?). Kasneje naj bi bili to »priznani strokovnjaki«, za katere »nihče ne ve«, pri katerem časopisu ali reviji so kdaj delali. Mogoče pa so samo izza katedra učili druge? Nič hudega. Nihče ne ve vedno vsega ...

Vaš razgled

Vse manj bo dni, ko bodo pohodniki zaradi toplega vremena sezuvali čevlje in nogavice. Tudi poti v hribih bodo marsikje poledenele, zato bo treba biti še posebej previden pri gorniških podvigih. Po nogavice, ki so ostale na parkirišču na Rudnem polju in se »sušijo« na ograji, pa se lastnice oziroma lastniki še vedno lahko vrnejo. K. M. / Foto: Gorazd Kavčič

Legendarni Vlado Kreslin okrogli življenjski jubilej zaznamuje tudi na Gorenjskem. V četrtek so tako v kulturnem domu v Podnartu pripravili prireditev z naslovom Kreslinovanje, glasbeni večer za ljubitelje glasbe Vlada Kreslina, ki konec tega meseca praznuje 70. rojstni dan. Skozi Kreslinovo glasbo je zbrane popeljal skoraj 60 pevcev mladinskega in učiteljskega pevskega zbora OŠ A. T. Linhartaradovljica. M. A. / Foto: Gorazd Kavčič

Gorenjski priimki

Golob je tako ime kot priimek, 1. del

TINO MAMČIČ

Golob je živalski priimek. Tako namreč imenujemo priimke, ki so nastali po živalih: Medved, Kobilica, Jelen itn. Za te priimke je vsem jasno, da so jih dobili ljudje,

ki so imeli lastnosti, značilne za določeno žival. Lisjak je bil zvit, Sokol je dobro videl, Čuka je težila nespečnost. A to je le ena razlaga.

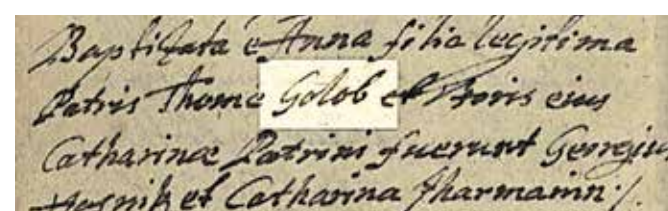
Druga možnost je namreč, da je podoba določene živali krasila hišo, gostilno

ali kraj. Še danes tako najdemo v grbu Bovca kozoroga oziroma mitološkega zlatoroga, če smo natančni. Včasih, ko na hišah še ni bilo številk, so mnoge imele namesto tega na pročelju sliko kake živali. In tako je lahko povsem miroljubna družina dobila priimek – Volk.

Priimek Golob je zelo pogost, razširjen in eden najstarejših slovenskih priimkov. Prvič ga najdemo omenjenega na Primorskem že okoli leta 1200, v obliki osebnega imena. Golob je živel v Stolbici v Reziji. Pavle Merku je našel še zapisa Gollob v Vidmu in Golop v Sovodnjah ob Aborni in v Manzanu. Naj kot zanimivost omenimo, da na svetu danes živi tudi okoli 25 ljudi, ki imajo osebno ime Golob. Največ jih je v Indiji.

Človek je golobe gojil že od davnine. Prvi Golob je dobil priimek, ker je gojil golobe – to se zdi najverjetnejša razlaga. Možno pa je tudi, da je imel prvi Golob kako lastnost, podobno golobovi. Mogoče je imel veliko otrok, ki so bili rojeni tik eden za drugim – golobica namreč izleže nova jajca tudi že tri tedne po tem, ko so se izvalili mladiči, kar lahko pomeni devet legel letno.

Golob z oljno vejico v kljuno je na Noetovo barko prinesel novico o koncu vesoljnega potopa. Zato je bel golob svetovni simbol miru. Pevec Gianni Rijavec je ustanovil mirovno dobrodelno fundacijo Beli golob. Tudi državniki radi v nebo spuščajo bele golobe. Dandanes spuščajo golobe v zrak tudi med zabavami in porokami,

Vpis priimka v najstarejši matični knjigi Župnije Škofja Loka leta 1628, ko je bila 19. februarja rojena Ana, hči Tomaža Goloba in njegove soproge Katarine. Knjiga je v Nadškofijskem arhivu Ljubljana (K 1623–1634, Škofja Loka, zv. 1, str. 27).

saj obstajajo podjetja, ki to ponujajo. A priimek Golob nima prav nobene zveze s kakim mirovništvom.

Golob je eden najpogostejših slovenskih priimkov. Je 11. najpogostejši in ga trenutno nosi 3693 ljudi. Število počasi pada. Na ožjem Gorenjskem je Golobov 192.

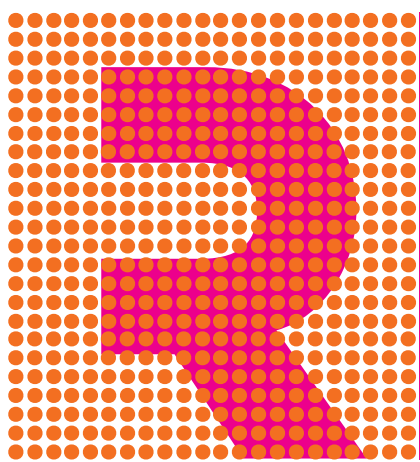
Največ Golobov živi v Ljubljanski kotlini in Podravju, najmanj pa na Notranjskem.

Enako velja za izpeljanko, izvirno slovenski priimek Golobič. Golobič je bil sin Goloba, v Sloveniji pa jih živi 376. Na enak način kot Golob so nastali tudi priimki Golobač, Golobar, Golobčič, Golobinek, Golobica.

Po svetu najdemo več kot šest tisoč Golobov. V Združenih državah 1000, v Avstriji 440, v Nemčiji 200, v Braziliji 150.

Trdnjava	Ime in priimek stanovalca	1) Rojstni kraj, 2) občina, 3) politični okraj (glavarstvo)	4) Prvica (priimek) 2) občina, 3) politični okraj (glavarstvo) 4) Očeta	5) Rojstno leto dan in mesec	6) Stan (1) je v uporabi, (2) je v uporabi, (3) je v uporabi
1	Golob Janj	Podgrajah	Podgrajah	1871	1871
2	Marija Kenda	Podgrajah	Podgrajah	1873	1873
3	Franz	Podgrajah	Podgrajah	1898	1898
4	Josip	Podgrajah	Podgrajah	1904	1904

Družina Golob v popisu prebivalcev Ljubljane razkriva štiri selitve v 17 letih. Oče Jernej je bil rojen v Podgrajah pri Kamniku, nato so se preselili v Domžale, nato v Medvode in slednjič v Ljubljano. Popis hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana (LJU 504 226 gasilska cesta 233 010).

RAZBARILU

GG

MODRIJANI GREDO NA POT JANUARJA

Nedavno so priljubljeni Modrijani predstavili dva nova valčka, Moja ljubezen in Moj mali raj, s katerima napovedujejo tudi koncertno turnejo.

Alenka Brun

Modrijani z dvema novima valčkoma napovedujejo novo koncertno turnejo Modrijani osebno, tokrat z naslovom Najlepše ljubezenske pesmi. Turnejo bodo začeli v drugi polovici januarja prihodnje leto, trajala pa bo vse do sredine aprila. Vmes se bodo ustavili tudi na Gorenjskem: v Trzič prihajajo 16. februarja, 22. februarja jim boste lahko prisluhnili v Žireh, sicer pa turnejo začenjajo 18. januarja v Zagorju ob Savi ter zaključujejo 12. aprila v Semiču.

Nova valčka

Pesem Moja ljubezen je valček s sredozemskim pridihom, saj poseben zven pesmi doda nežen zvok klasične kitare. Gre za znano zgodbo o tisti ljubezni, ki zori, se vsak dan razvija v nekaj lepega; o brezpogojni ljubezni, ki premaguje

Modrijani že v silvestrski družbi in tipičnem decembrskem razpoloženju / Foto: arhiv zasedbe (Kristjan Smigoc)

preizkušnje ter se izrazi v ustvarjanju družine. Moj mali raj pa je lepo nadaljevanje zgodbe pesmi Oj, zemljica. Tudi pri novi pesmi so Modrijani združili moči z odličnim pevcem Silvom Pliberškom iz Oplotnice. Oba valčka imata tudi

že vizualno podobo in sta na spletni platformi YouTube tudi med bolj priljubljenimi v Sloveniji.

Prvi silvestrski dvboj

Modrijani pa so z mislimi tudi že pri zadnji noči v letu, saj poleg nove turneje

napovedujejo še zanimivo silvestrovanje. Na najdaljšo noč v letu se jim bo na mestnih ulicah Šoštanjja pridružila še peterica članov ansambla Stil, ki velja za eno najboljših skupin mlajše generacije. Fantje obljublajo veliko dobre zabave.

NAJBOLJŠA POLKA RADIA GORENC ...

... bo javno predstavljena prvo soboto v letošnjem decembru v Festivalni dvorani na Bledu.

Alenka Brun

Radio Gorenc med 6. in 26. novembrom ponovno organizira izbor Naj polka Gorenc 2023. Komisija je med vsemi prijavljenimi najprej izbrala sedem ansamblov in njihovih skladb, ki so se potegovala za naziv najboljše letošnje polke. To so bili: Raubarji s polko Je treba brus't, ansambli Meh ekspres z A si za, Utrip z Žigolo in Zaplet s polko Ti sploh veš, Dolenjski veseljaki predstavljajo Jaz pa nisem tak, Slovenjegraški muzikanti Mično gospodično, Trio Unis pa Pamet zgubu. Prvi krog glasovanja za naj polko se je zaključil 12. novembra, ko so poslušalci z glasovanjem izločili dve polki, tisti z najmanj prejetimi glasovi. Sledil je drugi krog, in sicer med 13. in 19. novembrom, ko sta izpadli še dve polki. V finale je uspelo priti Raubarjem, Dolenjskim veseljakom in Triu Unis. Slednjega sestavljajo Andraž Vode, Eva Koplan in Mitja Jerančič. Skupno glasbeno pot so začeli leta 2014 in do novembra 2022 delovali pod imenom Trio Utrip, od takrat pa kot Trio Unis. Izrazita vizija in vodilo njihovega glasbenega delovanja je poleg ohranjanja čudovite zakladnice slovenske narodnozabavne glasbe tudi korak iz ustaljenih tirnic ter približevanje te širšemu občinstvu ter mlajši generaciji.

Trije Dolenjski veseljaki so združili svoje glasbene poti v skupno pred dobrimi štirimi leti. Zasedbo sestavljajo Matej Škrbec, Simon Potočar in Matej Dragan, ki prihajajo iz okolice Novega mesta. V letošnjem letu se jim je pridružil še Rok Muhič. Pravijo, da v prvi vrsti širijo slovensko narodnozabavno glasbo, brez težav pa posegajo tudi po zabavnem repertoarju. Glasba je njihov način življenja, in tudi ko niso na odru, so dobri prijatelji. Raubarje pa na Gorenjskem zelo dobro poznamo. Člani prihajajo iz Poljanske in Moravske doline ter iz okolice Komen-de. Prihodnje leto bo že deset let, odkar so na glasbeni sceni. Veliko časa preživijo v studiu ob ustvarjanju novih pesmi, posneli so tudi že nekaj videospotov, organizirali dva samostojna koncerta in izdali dve zgoščenki.

Zadnji krog glasovanja v izboru Naj polka Gorenc 2023 se bo zaključil ta konec tedna, natančneje v nedeljo, 26. novembra, zmagovalca oziroma najboljšo polko pa bodo razglasili na velikem koncertu v soboto, 2. decembra. Obenem bo to tudi prireditev za 61. rojstni dan Radia Gorenc. Ob 19. uri jo bo gostila Festivalna dvorana na Bledu. Na rojstnodnevni zabavi priljubljenega tržiškega radia bodo za glasbeni del poskrbeli Žan Serčič, Helena Blagne, Tanja Žagar, Tilen Lotrič in finalisti Naj polke Gorenc 2023.

DENIS AVDIČ PRESENETIL

Alenka Brun

Denis Avdič je poslušalce v teh dneh na Radiu 1 najprej osupnil z izjavo, da 28-urnega dobrodelnega maratona letos ne bo. A je dodal, da le ne v obliki, kot so ga vajeni. Tokrat so ga poimenovali Zahvalaton, začel pa se bo 21. decembra. Denis Avdič, Miha Deželak, Jana Morelj in pripravnica Lara bodo program v živo oddajali neprekinjeno 28 ur.

»Zahvalaton ga imenujemo, ker ste letos že pomagali v rekordnih zneskih. Deželak Junak, 12-urni dobrodelni maraton za žrtve poplav, Dobrodelna tekma nogometnih legend ... – vse to so razlogi, da lahko rečemo

samo hvala. Ne gre zato, da letos sredstva niso potrebna. Zbrani denar iz avgusta in septembra gre izključno žrtvam poplav, decembrski 28-urni dobrodelni maraton pa

je namenjen izključno družinam v stiski. Namenjen je tistim, ki se težko prebijajo skozi vsakdan; in tudi letos je ogromno takih družin. Ampak nam se zdi, kot

da bi vam ves čas težili ... dajte, dajte. Letos ste pomagali že ogromno, zato smo se odločili, da naredimo 28-urni dobrodelni Zahvalaton. Seveda bomo prav tako zbirali denar s SMS-sporočili POMA-GAM5 na 1919, veseli bomo vaših donacij, ki bodo namenjene družinam v stiski,« je v jutranjem programu pojasnil Avdič in razkril še nekaj podrobnosti. »Letos boste slišali zahvale, 28 ur zahval za vse, kar ste letos naredili. V zameno boste dobili 28 ur zabave. Kapo dol za vse, kar ste letos naredili, presegli ste vsa pričakovanja,« je še povedal Avdič.

Tudi letos bo dogodek potekal na običajni lokaciji v Ljubljani: na Mestnem in Kongresnem trgu. Prav tako bo ekipa Denis Avdič Showa 22. decembra ob 9. uri razkrila zbrani znesek.

Denis Avdič z ekipo: sicer novembra, a že v pričakovanju decembrskega dobrodelnega vzdušja / Foto: Darja Štravs Tisu

Ta konec tedna predstava Nostalgija in razstava plesnih kostumov skupine Leyli skozi čas

V nedeljo, 26. novembra, ob 19. uri vas Kulturno umetniško društvo (KUD) Leyli vabi v Kulturni center Trzič, da skupaj z njimi praznujete 15-letnico njihovega delovanja. Pripravljajo plesno predstavo z naslovom 15 let Leyli: Nostalgija, v okviru katere bodo ponovili in prenovili najbolj reprezentativne koreografije iz preteklih let ter jih oživili v malo drugačni podobi. Predstavo bodo nadgradili tudi z novim programom iz letošnje plesne sezone. Hkrati si bodo obiskovalci lahko ogledali tudi razstavo Leyli plesni kostumi skozi čas, v okviru katere bodo razstavljeni in predstavljeni kostumi. Ob vsakem kostumu bo na voljo tudi zgodba kostuma s fotografijami in QR kodo. Ta bo obiskovalce predstave usmerila k video predstavitvi Kostum v akciji, ki bo vsebovala krajše izseke nastopov KUD Leyli.

GLASBA, PLES

VMESNI OBRED

Patricija Crnkovič in Teja Poljanšek sta letošnjo jesen povabili na kamniški grad Zaprice na ponovitev avtorskega plesno-glasbenega performansa Vmesni obred. Nedavno pa je izšla še pesem Lion.

Alenka Brun

Patricija Crnkovič in Teja Poljanšek sta obe študirali na umetniški akademiji Codarts v Rotterdamu – ena ples, druga džezovsko petje. Za sicer dobri prijateljici je to prvo

tovrstno sodelovanje, ki se je rodilo iz razmišljanja, da bi lahko nekaj ustvarili skupaj, saj sta ugotavljali, da imata veliko podobnih idej.

Vmesni obred raziskuje notranjo preobrazbo kot posledico vzpostavljanja stika z naravo. Obe sta namreč živeli v Rotterdamu, ki je zelo živahno mesto z veliko

dogajanja, in sta morda malce pogrešali naravo, okolico rodnega Kamnika. Tako je en del performansa posvečen povezavi med človekom in naravo, temu, kako nas ta rešuje, ko se izgublamo v vseh zunanjih impulzih, en del pa predvsem naši človeški minljivosti – kako je cikel življenja nekaj naravnega,

saj tudi ko mi gremo, narava ostane. Pravzaprav nastopajoči zaradi urbanih vplivov izmučita vse človeške potenciale, zaradi česar postane preobrazba in osvoboditev edini cilj. Ob globokem stiku z naravo se v notranji tišini počasi odpirata novi poti avtentičnosti in s pomočjo naravnih materialov vzpostavljata nove temelje, na katerih lahko bivata mirneje in globlje. Glasba in ples se prepleteta v podpori novega prebujanja in pomagata nastopajočima najti smisel v minljivosti in nenežnosti.

Pod režijo se podpisujeta obe, pod koreografijo in ples Crnkovičeva, Poljanškova je avtorica glasbe in sodeluje predvsem s petjem. V manjši meri se v Vmesnem obredu sicer izraža tudi skozi gib, vendar v tej vlogi primarno spremljamo Crnkovičevo, v performansu pa gre

Teja Poljanšek in Patricija Crnkovič / Foto: Alenka Brun

Patricija Crnkovič v enem od prizorov / Foto: Alenka Brun

Teja Poljanšek se v Vmesnem obredu v manjši meri izraža tudi skozi gib. / Foto: Alenka Brun

za interakcijo med obema. Na kitari ju je spremljal Matic Smolnikar.

In sporočilo predstave? Avtorici sta nam zaupali, da interpretacijo prepuščata gledalcu, ki h gledanju lahko pristopi s svojimi občutki, v osnovi pa želita sporočiti, da se je za neko izpolnjeno življenje treba vračati

k naravi, raziskovati naš odnos do okolja in narave tudi navznoter, ne le navzven.

Pred nekaj dnevi pa je izšla že prva pesem Lion projekta Eleutheria (džezovski kvartet) Teje Poljanšek še iz časov študija na Nizozemskem. Pesem obenem napoveduje istoimenski album, ki bo izšel 15. decembra.

VIZUALNI KRAWAL

Razstava o festivalu Krawal danes v Škofji Loki

Ana Šubic

Potem ko so v Kulturnem društvu (KD) Rov Železniki ob letošnji, 30. izvedbi festivala težke in hrupne glasbe Krawal pripravili tudi obširno razstavo o festivalu, so nato gradivo oklestili in zasnovali mobilno razstavo, ki od konca oktobra potuje po Sloveniji. Razstava 30 let – Vizualni Krawal skozi čas, ki prikazuje grafike festivalskih majic, fotografije in videogradivo, je bila doslej na ogled na Metelkovi v Ljubljani, Postojni in Podbrdu, do 8. decembra

pa gostuje v ulični galeriji Trainstationa v Kranju. Danes, 24. novembra, se bo ustavila v škofjeloški gostilni Pr' Pepet, kjer bo ob 19. uri še koncert: nastopil bodo 3=ppjančki in Enštalci iz Železnikov.

Med 1. in 8. decembrom si bo razstavo možno ogledati v avli Gledališča Toneta Čufarja na Jesenicah, nato pa se bo 8. decembra ustavila še v kulturnem domu na Slovenskem Javorniku. Iste dneve bo KD Rov v galeriji Muzeja Železniki postavil originalno razstavo fotografij in grafik, ki bo tam na ogled vse do marca, poleg tega pa imajo v načrtu še nekaj postavitev mobilne razstave.

Razstavo si je do 8. decembra mogoče ogledati tudi v ulični galeriji Trainstationa v Kranju. / Foto: KD Rov

ŠTIRIDESET LET SENIŠKE KULTURE

V Kulturnem društvu Fran Saleški Finžgar Senica, ki praznuje štirideseto obletnico ustanovitve, deluje šest sekcij.

Peter Košenina

Kulturno umetniško društvo (KUD) Fran Saleški Finžgar Senica je staro štirideset let. Okroglo obletnico so pred dnevi proslavili s prireditvijo v dvorani Kulturnega doma Medvode.

Prebivalci Senice kulturno delujejo že precej dlje kot štirideset let, saj so prvo gledališko predstavo uprizorili že leta 1956. To je bila Finžgarjeva Veriga, ki se dogaja prav na Senici. Novembra leta 1983 so se odločili ustanoviti svoje kulturno društvo in ga poimenovali po pisatelju in duhovniku Franu Saleškem Finžgarju. V naslednjih štirih desetletjih so nadaljevali gledališko dejavnost in ji dodali organizacijo kulturnih prireditev ob praznikih med letom ter skrb za ohranjanje starih vaških navad in običajev. Danes v društvu deluje šest sekcij – Odrasla in Otroška gledališka skupina, Vokalna skupina Foné Megále, Sekcija za obujanje starih

Odrasla gledališka skupina KUD Fran Saleški Finžgar Senica je na prireditvi ob 40-letnici društva odigrala dve dejanji Finžgarjeve Verige. / Foto: Peter Košenina

običajev na Senici, Ljubitelji starin GARE in Foto-video sekcija.

Obiskovalce prireditve ob jubileju društva sta nagovorila predsednik KUD-a Uroš Medar in župan Občine Medvode Nejc Smole. Odrasla gledališka skupina je odigrala dve dejanji Verige, otroška pa igrice Zrcalce.

Nekaj zanimivosti o Finžgarju je nanizala Petra Kržan iz Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica, nekdanji predsednik društva Marjeta Jamnik in Karmen Maretič Debeljak pa sta recitirali pesmi Simona Jenka in Janje Magdič. Vokalna skupina Foné Megále je nastopila s tremi ljudskimi pesmimi.

Obiskovalci so se nasmejali ob posnetkih članov, ki so spregovorili o pomenu društva, najljubših projektih in anekdotah.

Po koncu prireditve so si v avli Kulturnega doma Medvode vsi skupaj ogledali fotografsko razstavo 40 let KUD-a Fran Saleški Finžgar Senica.

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)
Odgovornosti vas bodo zelo obremenjevale. Vse skupaj se bo dogajalo tako, da vam bo dajalo občutek osamljenosti in odmaknjenosti. V tem obdobju ne pozabite, da niste sami, toda vi morate prvi stegniti roko.

Bik (22. 4.–20. 5.)
Previdno z denarjem. Vse v zvezi s financami se vam bo zdelo zahtevno oziroma vam bo vzelo veliko energije. Imejte v mislih, da je to samo začasno in da se bodo energije kmalu spremenile na bolje.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)
Sprostili se boste in vso energijo usmerili v domačo hišo. Odnosi z nekaterimi ljudmi, bodisi poslovnimi partnerji, boljšimi polovicami ali prijatelji, se bodo poglobili. Vse to bo vodilo do novih idej in takšnih ali drugačnih projektov.

Rak (22. 6.–22. 7.)
Toliko stvari se vam bo ponujalo, pa tako malo časa bo na voljo, da bi jih opravili. Določite si najpomembnejše zadeve in naredite urnik, le tako vam bo uspelo vse izvesti tako, kot ste si zamislili, in s takšnim uspehom, kot si želite.

Lev (23. 7.–23. 8.)
Hm, veste, obstaja lep rek, da ne stori drugemu tistega, česar ne želiš, da drugi stori tebi. Torej: preden se lotite nepremernih dejanj v romantični smeri, razmislite, kaj imate doma in kako slabo se to lahko izide! Res je, vse je za nekaj dobro.

Devica (24. 8.–23. 9.)
Postali boste prava udomačena živalca, ki se ji ne ljubi iz hiše niti na dnevni sprehod. Vrteli se boste okoli svojega ognjišča. Sicer se boste še vedno radi družili s širšim krogom prijateljev, toda raje boste videli, da pridejo k vam.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)
Čutili boste potrebo, da z okolico razpravljate o svojih čustvih, mislih, občutkih in delite svoje mnenje. Vendar drugi ne bodo vedno delili vašega razmišljanja, zato se lahko s kom sporečete, ker boste preveč neposredni. Počasi ...

Škorpion (24. 10.–22. 11.)
Veste, vsake nekdanje boljše polovice pa res ni treba v mislih v celoti zakopati deset metrov pod zemljo. Ves krog ljudi, ki nas v našem življenju sreča ali spremlja, nam je usojen. Mogoče bodo pa boljši prijatelji, kot so bili partnerji.

Strelec (23. 11.–21. 12.)
Strelci ste ponovno v svojem obdobju, ko bi morali skoraj vse iti kot po maslu. Kljub jeseni se počutite pomlajeni in osveženi, pripravljeni na nove zmage. Vseeno pa boste potrebovali nekaj pomoči, zato se ne bojte prositi zanjo.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)
Že nekaj časa ste se spet razdajali na vse strani, zato je zdaj čas, da predvsem sebi rečete ne in si poveste, da je dovolj, ter se spočijete. Tisto zadevo, ki jo na skrivaj pripravljate v ozadju, pa le počasi spravite na površje. Ne čakajte več.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)
Ker boste veliko energije vlagali v prijateljstvo, druženje in dobre odnose, boste nehoti odkrili gnilo jajce v prijateljskem krogu. Nekomu bo šlo v nos, da ste priljubljeni. Pričakujte, da boste morali postaviti nekoga na hladno.

Ribi (20. 2.–20. 3.)
Zelo delavne boste, ribice, zato bo nujno treba postaviti meje med poslovnim in zasebnim življenjem, sicer vaša boljša polovica ne bo zadovoljna z vami. Razmislite tudi, od kod izhaja jeza na bližnje. Vse se uredi.

TA JE DOBRA

Beljenje Bele hiše

Predsednik Joe Biden je izdal razpis za beljenje Bele hiše. Prijavili so se trije ponudniki, majhno podjetje, veliko podjetje in tajkun.

V majhnem podjetju bi posel opravili za tri milijone dolarjev, v velikem podjetju za šest milijonov, najvišja pa je bila ponudba tajkuna, in sicer devet milijonov dolarjev.

V predsednikovi administraciji so vse tri ponudnike povabili na pogovor, da pojasnijo svoje ponudbe.

Mali podjetnik razloži, da bo šlo milijon za material, milijon za delo in milijon za zaslužek. Predstavniki velikega podjetja pojasni, da bo šlo dva milijona za material, dva za delo in dva za zaslužek.

Vstopi tajkun in razloži: »Tri milijone gre v moj žep, tri milijone v vaš žep, tri milijone pa majhnemu podjetju, ki bo delo opravilo.«

Umetna inteligenca

Kaj je tipičen primer umetne inteligence? Ko se blondinka prebarva na črno.

Kletvice

Katera je najhujša črnogorska kletvica? Bog daj, da te pokličejo z zavoda za zaposlovanje.

Naučil bi se igrati šah

So vprašali zajca: »Zajček, kaj je tvoja največja želja v življenju?«

»Da bi se naučil igrati šah.«

»Zakaj pa ravno šah?«

»Zato, da bi pojedel lovca.«

LAŽJI SUDOKU

5			3		8	2		6
				5	9	8	7	
	1	9						5
1		6			7	3	8	4
			6		1			
7	9	4	2		3	1		5
	3				5	9	4	
	5	8	1	2				
4		2	9		6			

Rešitev:

8	1	9	5	6	2	7	4	3
2	8	9	2	1	8	9	6	8
2	8	9	2	1	8	9	6	8
5	9	1	8	2	7	6	7	9
6	2	1	7	9	5	8	6	5
7	8	2	6	5	9	2	1	4
3	1	2	9	4	6	1	3	9
1	2	8	6	5	7	6	2	7
9	6	2	8	1	4	7	9	5

TEŽJI SUDOKU

1				3	8			
	7	3		5	8			
			2		7			
9			8		2			
2	5						9	6
		4			2			8
			1		6			
				3	1		5	4
		2	9					

Rešitev:

1	9	5	8	6	2	7	4	3
2	8	9	2	1	8	9	6	8
2	8	9	2	1	8	9	6	8
8	7	1	2	6	5	7	9	4
9	6	2	8	1	4	7	9	5
3	1	2	9	4	6	1	3	9
1	2	8	6	5	7	6	2	7
9	6	2	8	1	4	7	9	5
2	8	9	2	1	8	9	6	8

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

GRAJSKI PŘEDDVAOR

1.-29. december 2023

- 1. 12. • 16.00-19.00 • Grad Dvor
 - Adventni sejem
 - Ognjena predstava žonglerske skupine Čupakabra
- 3. 12. • 15.30 • Vaški trg v Kokri
 - Miklavževanje z Damjano Golavšek
- 9. 12. • 19.00 • Kulturni dom Preddvor
 - Premiera filma: Z ledinskimi imeni iz Borštka v dolino
- 12. 12. • 19.00 • Grad Dvor
 - Pogovorni večeri Ivke Sodnik
 - Jože Košnjek: Kako živijo koroški Slovenci
- 13. 12. • 18.00 • Grad Dvor
 - Praznik svete Lucije
 - Predstavitve pesniške zbirke slepe Mirjane Šernek
- 22. 12. • 19.00 • Grad Dvor
 - Božični koncert: Tina Nunar in Matej Naglič
- 25. 12. • 18.00 • Jezero Črnava
 - Tradicionalni potop božičnega drevesca
- 26. 12. • 10.00 • Grad Dvor
 - Koncert Romane Krajnčan z obiskom Božička
- 26. 12. • 19.00 • Cerkev sv. Petra Preddvor
 - Božični koncert MeCePZ sv. Peter Preddvor
- 29. 12. • 19.00 • Grad Dvor
 - Veliki prednovoletni koncert: Alenka Gotar, Anže Šuštar & Power band

ZIMSKA PŘAVLJICA NA GRADU DVOR

- Pravljično okrašene sobane
 - Grajska kapela
 - Vinska klet
 - Gasilski muzej
 - Jaslice na dvorišču
 - Jaslice v grajski kapeli
 - Obiski Božička
 - Razstava pravljic
 - Razstava starih igrač
 - Ko pravljice oživijo

VODENI OGLEDI GRADU DVOR:

SOBOTE, NEDELJE IN PRAŽNIKI OB 11.00, 15.00 IN 16.00.

Vodeni ogledi za zaključene skupine izven rednega urnika po predhodnem dogovoru: turizem@visitpreddvor.si ali 051 606 220.

www.visitpreddvor.si | #visitpreddvor

SESTAVIL: F. KALAN	VELIK SPOMENIK V OBLIKI LOKA	ČRTA NA NOTNEM CRTOVJU	PESNICA ŠKERL	KOPJE (STAR.)	PREDNIK SPANCEV	KISEL TROPŠKI SADEŽ	IVO ZORMAN	MORSKA RIBA	STARO- RIMSKI POZDRAV	OKRAŠ (NAREČNO)	HUMO- RISTKA PUTRIH	PLEZALKA GARNBRET	JEČA
STABILIZIRANJE												13	
SL. TV VODITELJ, IGRALEC IN PEVEC (L. B.)			20										
GR. JUNAK (PO NJEM AKADEMIJA)							MESTO V ČRNI GORI		6				
VINKO TUSEK			PRJETEN VONJ			23	MOTO-CIKEL					JANI SEVER	
KRAJ PRI KOČEVJU			VRSTA SIRA									ZLITINA ŽELEZA IN NIKLJA	8
LEPILO				PAPEŽEVA PALAČA V RIMU	4							FINSKO JEZERO, INARI	NAVEDEK
KRITIKA, PRESOJA				VIKING									
TOPNIČAR (ZASTAR.)								OKRASNO DREVO					
GORENJSKI GLAS	ZELENIČA, LIVADA	OZEK KOS TKANINE	18				EMIRJEVO PODROČJE						2
NOSILEC OSTREŠJA		POSMEHOVANJE					PEVEC STAVROS						
ZVITEK						NAŠA ZGODOVINARKA (KORNELIJA)	5					ROK ARIH	
SODELAVEC TAJNE SLUŽBE						ORGANSKO VEČANJE						DEL SARAJEVA	
MESTO NA MADŽARSKEM	22			OKVIR SLIKE	11	GLAVNI ŠTEVNIK						MANJ KOT SEST	17
NICK NOLTE				SLAB AVTO (ŽARG.)		KUHANA MESNA JED						JADRANSKI OTOK	
OSMI MESEC JUDOVSKEGA KOLEDARJA						FILMSKI KIPEC						SLIKARKA POLANEC	KULTURNA RASTLINA
NAUK O SNOVEH								ORODJE IZ KAMENE DOBE					
GORENJSKI GLAS	SKLADBA ZA KLAVIR	OSEBA, KI SE UPIRA						SEL					
PLESLEC KOLA		ŠESTI SKLON											
ŠVEDSKO SMUCIŠČE			19	SL. KOMIK (TADEJ)									
GLASBENI ZNAK, GLASKA				NOVI SVET									
TOMAŽ DOMICELJ				IZRASTEK NA GLAVI									
BIVŠA SL. SMUCARKA (MAJDA)				ŠPANSKI NOG. KLUB									
NEKDANJA PAPEŠKA KRONA			16										
DELOVNA SKUPINA													9
ALAVES LATERAN MOLAT RAONIC TUKAN	POKRIVNI DEL CESA	SKAND. MOŠKO IME											
PRIMEK BOGINJE ATENE, PALADA		AKONTACIJA	12										
ORGAN VIDA				SL. PESNIK (JOŽE)									
SL. SKLADATELJ (MARIJ)													
RAFAEL NADAL				LUKA ELSNER									
NOVINAR PECKO				MARKO DERGANČ									
VODITELJ	1												

1. nagrada: Darilni paket iz vinske kleti gradu Dvor
2. in 3. nagrada: Družinska vstopnica za voden ogled gradu Dvor

Rešitev križanke – geslo na kuponu – lahko pošljete po pošti na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, Kranj, ali jo oddate v nabiralnik na tem naslovu. Lahko pa rešitev pošljete tudi po elektronski pošti. To storite tako, da z mobilnim telefonom fotografirate kupon z geslom in ga pošljete na naslov križanke@g-glas.si. V elektronsko sporočilo ne pozabite napisati svojih osebnih podatkov. Rok za oddajo je torej, 5. december 2023.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24

V deželi belih brez

Na novembrskem izletu Glasovih bralcev smo se podali v Belo krajino, deželo belih brez, steljnikov, gričev kot v pravljici, kjer »devojke kolo igrajo« in mlini še meljejo. Spoznali smo, da je v pesmi Metliška črnina ansambla Henček, ki ji lahko rečemo neuradna himna Belokranjcev, veliko resnice.

GREGA FLAJNIK

Že med vožnjo čez Gorjanec nam je vodnica Darja Zamida Pečavar povedala nekaj zanimivih zgodb o teh krajih. Rekla je, da se ji zdi Bela krajina kot gospa, katere leva roka počiva na Gorjancih, desna na Kočevskem rogu,

zato, ker se je s takimi letali od septembra 1944 do aprila 1945 z letališč na Otoku in Krasincu v svoje baze vrnilo več kot osemsto rešenih zavezniških pilotov. Zavezniški so s podobnimi letali na varno odpeljali dva tisoč otrok, žensk in starejših ljudi, v zavezniške bolnišnice v

za obrambo pred Turki in splošen razvoj kraja. Tako so leta 1939 v metliški komendi ustanovili dom za onemogele in ostarele, ki kot občinska ustanova deluje še danes. Na več mestih je še danes viden črn križ tega viteškega reda.

Ogledali smo si tudi notranjost gradu ter postali v par-

in jih poklonijo kipu Marije. Naslednjo soboto zvečer pa pridejo vdove in se zahvaljujejo za dobrega moža.

Šola in martinovanje pri Bajukovih na Radovici

Naš naslednji cilj je bil na Radovici v Osnovni šoli Brihtna glava, kjer smo si

Skupina Glasovih popotnikov pred letalom DC-3 / Vse fotografije: Grega Flajnik

v njenih nedrjih raste vinska trta, na kolenih ji sedijo Belokranjci, noge pa nama-ka v reki Kolpi. Ko smo se zapeljali čez prelaz Vahta, nam je predstavila staro gostilno Badovinac, kjer gostom ponudijo posebno pijačo karampopoli, pri njih pa lahko kupijo tudi t. i. vinojeto – poseben dokument, s katerim dobijo popust v nekaterih gostilnah in celo 50-odstotni popust na vseh brezplačnih parkiriščih.

Izvedeli smo še, da je v Beli krajini dobra klima, zato tam uspevajo skoraj vse vinske trte. Še posebno dobri pogoji so za sorte modra frankinja, muškata, kraljevina in portugalka, ki se je do danes ohranila edino v teh krajih. Metliška črnina kot najbolj znana sorta vina je Belokranjcem odprla številna vrata v svet. Belokranjci se radi pohvalijo, da so prvi v Sloveniji, ki jim je uspelo pridelati ledeno vino. Grozdje zanj se potrga šele, ko je tri noči zapored temperatura nižja od minus 7 stopinj Celzija.

V Beli krajini je danes okrog deset večjih vinogradnikov in približno štiristo manjših zasebnih vinogradnikov.

Otok in letalo DC-3

Naš prvi postanek je bil ob razstavljenem letalu Douglas DC-3 Dakota blizu vasi Otok. Letalo so leta 1984 postavili na tem mestu

Italiji pa 1.473 ranjenih partizanov. Letalo, ki je zdaj po barvano v barve takratne angleške letalske flote, so uporabljali tudi v jugoslovanski vojski. V uporabi je bilo največ 34 letal DC-3, prenehali pa so jih uporabljati leta 1976. Razstavljeno letalo, ki v dolžino meri dvajset metrov, razpon kril pa je 29 metrov, je edini tovrstni ohranjeni primerki v Sloveniji.

Metlika

Zapeljali smo se do Metlike in se sprehodili do mestnega trga. Mesto je mogoče najbolj zaznamovalo 16 turških vpadov. Zaradi lažje obrambe so prebivalci na območju mestnega jedra zgradili grad, ki je v pisnih virih prvič omenjen leta 1456. Do ustanovitve mesta Karlovec je bila Metlika ena glavnih obrambnih trdnjav Kranjske in Vojne krajine pred Turki, zatem pa je njena pomembnost počasi zamirala.

Metliški župljani s ponosom povedo, da je tukaj kot kaplan delal svetniški kandidat škof Friderik Baraga. Od tod je leta 1830 odšel v misijone med severnoameriške Indijance. Leta 1869 je bila na pobudo tedanjega metliškega graščaka Jožefa Savinška v Metliki ustanovljena prva požarna bramba na Slovenskem.

V mestu je bil ves čas dejaven križniški red, ki je skrbel

ku pred vhom vanj in občudovali bronaste doprsne spomenike pomembnih Belokranjcev: pesnika Otona Župančiča, etnologa dr. Nika Županiča, kiparja Alojza Gangla ter šolnika in sokolskega organizatorja Engelberta Gangla.

Tri fare v Rosalnicah

Znamenita božja pot Tri fare je v bližini naselja Rosalnice pri Metliki. Romarski kompleks ima tri gotiske cerkve, stisnjene znotraj visokega pokopališkega obzidja, ki je verjetno ostanek protiturškega tabora. Cerkev stojijo vzporedno ena zraven druge in so posvečene Žalostni Materi Božji (severna), Lurški Materi Božji, srednja pa nosi ime Glej človek (Ecce homo).

Pri cerkvah, treh farah, nas je sprejel kaplan in tiskovni predstavnik Škofije Novo mesto Jakob Piletič. Lepo in jasno nam je opisal nastanek treh cerkva in njihovo zgodovino. Nekoliko dlje smo postali pri kipu Marije Sočutne. Kaplan nam je povedal, da jih romarji v največjem številu obiščejo na Jernejevo nedeljo konec avgusta. K Mariji Sočutni pa ženske prihajajo kar dvakrat. Na soboto zvečer pred prvo Jernejevo nedeljo pridejo najprej mlada dekleta in prosijo za dobrega moža. Najpogumnejše celo odrežejo del svojih las

ogledali komedijo Trdoživa Belokranjka. Na šegav način nam je Belokranjka Ankica v belokranjščini povedala zanimive zgodbe iz svojega življenja. Zaupala nam je, kako je na plesu spoznala svojega Jožeta, kako jo je peljal s kolesom in kaj se je zgodilo, da se je čez devet mesecev rodil mali Jožko. V enourni predstavi smo se večkrat od srca nasmejali.

Po končani predstavi smo se peš odpravili do bližnje vinogradniško-turistične kmetije pri Bajukovih. Po bogati in okusni martinovi pojedini, ki jo je pripravila gospodarjeva žena Nevenka, smo lahko ob zvokih harmonike zapeli in zaplesali. Obiskal nas je tudi sveti Martin, ki je krstil mošt in naredil vino. Pri obredu so mu pomagali tudi naši gostje, ki jih je Martin kar sam določil. Za konec nas je gospodar Ivan Bajuk povabil še pet metrov pod zemljo v vinsko klet, kjer smo odkrivali vinske zaklade. S ponosom nam je ponudil nekaj različnih sort vina in ni pozabil povedati, da je bila njegova hčerka Vesna leta 2004 vinska kraljica Slovenije.

Pogosto se na naših izletih zgodi, da moramo domov, ko je najlepše. In tudi tokrat je bilo tako. Prav težko smo se odpravili iz kleti v avtobus, s katerim smo se varno pripeljali domov, Belokranjcem pa obljubili, da se še vrnemo.

Cilki Brezar, Ireni Markič in Slavki Zupan je bil najbolj všeč kip Otona Župančiča.

Mojca Likar in Nani Frakelj pred kipom Marije Sočutne v Treh farah v Rosalnicah

Trdoživa Belokranjka Ankica nam je v šoli Brihtna glava zaupala nekaj svojih zgodb.

Jože Blaznik in Stane Stenovec sta občudovala lepo urejeno vinsko klet pri Bajukovih v Radovici.

Naši gostje so z veseljem pomagali Martinu pri krstu mladega vina.

Zakonci Marija in Tone Škerjanc ter Maruška in Miro Vidmar so obljubili, da se nam še pridružijo na naših izletih.

Znova vesela dupljanska jesen

Po štirih letih so v Dupljah znova organizirali prireditev Vesela jesen in na njej podelili priznanja najlepše urejenim hišam.

JOŽE KOŠNJEK

Duplje – Kulturno in turistično društvo Pod Krivo jelko Duplje je več kot dvajset let novembra organiziralo kulturno in družabno prireditev Vesela jesen. Zaradi epidemije je štiri leta ni bilo in v vasi je kar nekaj manjkalo. Pretekli petek so jo znova organizirali. Dvorana galskega doma v Dupljah je bila nabito polna, na odru pa so se predstavili samo nastopajoči iz domačega kraja oziroma iz občine Naklo, brez gostov od drugje. Zato bodo prireditev v takšni obliki

zagotovo organizirali tudi prihodnje leto.

Prireditev so začeli plesalci in godci Folklorne skupine Društva upokojencev Naklo, nadaljeval pa pevski zbor podružnične osnovne šole Duplje pod vodstvom Jane Landeršek Štrbek in Maje Ovsenik, ki je mlade pevce spremljala s klavirjem. Sledil je nastop Neže in Mance Fajdiga iz Zgornjih Dupelj. Neža je igrala na violino, Manca pa na prečno flavto. Potem je voditeljica prireditve Katarina Meglič povabila na oder veterane moškega zborovskega petja v Dupljah

in na Gorenjskem, Moški pevski zbor Triglav Duplje, ki je že presegel devetdeset let prepevanja.

Predsednik Kulturnega in turističnega društva Pod Krivo jelko Duplje Rudi Dovžan je povedal, kaj vse je počelo društvo v zadnjih mesecih in kaj namerava v prihodnjih. Nikdar ni preveč pridnih rok, ki pomagajo, je dejal in krajane povabil k sodelovanju. Prireditev je bila tudi priložnost za predstavitev življenja in dela nekdanjega dupljanskega župnika Petra Bohinjca, rojenega leta 1864 na Visokem

v občini Šenčur, ki je pred dobrimi stotimi leti napisal povest Pod krivo jelko o rokovnjaški združbi v Udin borštu. Spomin na rokovnjače ohranja v svojem imenu dupljansko kulturno in turistično društvo.

Kaj je bilo v občini Naklo narejeno letos in kaj ima še v programu, še posebej na območju Dupelj in Zadrage, je povedal župan in državni svetnik Ivan Meglič. Še vedno upa, da bo do konca njegovega mandata ureničena njegova srčna želja: popravilo stare in deloma še betonske ceste med Polico mimo Marinška do tako imenovanih Jaslic.

Aplavz na domačem odru so požele članice pevskega zbora Dupljanke pod vodstvom Katje Klančnik Jelenc, ki je na nedavnem regijskem tekmovanju v Škofji Loki osvojil zlato priznanje. Program so sklenili pevci in godci Folklorne skupine Društva upokojencev Naklo in mlade pevke ter glasbeniki Folklorne skupine Podkuca, ki deluje pri Kulturno-umetniškem društvu Dobrava Naklo.

Društvo Pod Krivo jelko je tudi letos podelilo priznanja za najlepše urejene domove. Prejeli so jih: Milenka Kosel iz Zadrage, družina Markovec iz Žej in družina Ovsenek in Perko iz Spodnjih Dupelj.

Prejemniki priznanj Aleš Markovec, Aleš Ovsenek in Igor Perko s predsednikom KTD Pod Krivo jelko Rudijem Dovžanom (levo) in županom Ivanom Megličem / Foto: Jože Košnjek

Praznik knjige in bralcev

Ljubljana – V torek so na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli 39. Slovenski knjižni sejem, katerega osrednje geslo je letos Besedo besedi. Do nedelje se bo na sejmu zvrstilo kar 266 dogodkov, predstavitev knjižnih novosti, koncertov ..., podelili pa bodo tudi več nagrad in priznanj. Letošnjo Schwennerjevo nagrado tako prejme dr. Miha Kovač, znana pa je tudi že prejemnica nagrade za najboljši literarni prvenec, in sicer Pia Prezelj za roman Težka voda (Goga). Ob koncu sejma bodo razglasili tudi letošnjo knjigo leta. Država v fokusu je Srbija, mesto v gosteh pa Šoštanj. Vstop na sejem je brezplačen.

torek, 28. novembra, ob 16. uri v prostorih Zadržnega doma Žiri. Predsednica Združenja fizioterapevtov Slovenije mag. Darija Ščepanovič, višja fizioterapevtka, zaposlena na ginekološki kliniki UKC Ljubljana, bo prikazala tudi vaje za krepitev mišic medeničnega dna.

KONCERTI

Letni koncert folklorne skupine KPD Lesce

Radovljica – Folklorna skupina KPD Lesce v soboto, 25. novembra, ob 19. uri v Linhartovi dvorani v Radovljici prireja letni koncert z naslovom Le prid' te v vas, da nam bo kratek čas. Vstop bo prost. Vabljeni.

PREDSTAVE

Strast, dojenček in rompompom

Visoko – V petek, 24. novembra, ob 19.30 bo v Domu krajanov Visoko predstava Strast, dojenček in rompompom, avtorska komedija v izvedbi Vida Valiča. K obisku vabi KUD Valentin Kokalj Visoko. Rezervacije vstopnic na 040 997 792 ali info@kud-visoko.si.

Monokomedija Jutri začnem

Breznica – Kulturno društvo dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica v soboto, 25. novembra, ob 18. uri vabi na literarni večer ob 100. obletnici smrti Ivana Tavčarja v organizaciji Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije, v nedeljo, 26. novembra, ob 18. uri pa k ogledu monokomedije Dese Muck Jutri začnem v režiji Gašperja Stojca in igri Mateje Mlačnik. Zaradi velikega zanimanja priporočajo rezervacijo sedežev na 040 576 560 (Aleš) ali kdfpzirovnica@gmail.com.

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

telefon: 04 201 42 00
Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrtega do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630,
www.rozmanbus.si

TRST: 29. 11., **ADVENTNI TRST:** 16. 12., **STRUNJAN:** 29. 11.–4. 12., **RADENCI:** 26.–29. 12., **BANJA VRUČICA S TERAPIJAMI:** 11.–18. 12., **AKCIJA 2024: BANJA VRUČICA S TERAPIJAMI, JANUAR:** 10.–17. 1., 12.–19. 1., 19.–26. 1., **FEBRUAR:** 5.–12. 2., **MAREC:** 2.–9. 3., 9.–16. 3., 12.–19. 3., 14.–21. 3., 19.–26. 3., 21.–28. 3.

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PRIREDITVE

Večer poezije in razstava gobelinov

Dovje – KUD Jaka Rabič Dovje - Mojstrana v nedeljo, 26. novembra, ob 18. uri vabi na prireditev z domačinoma Franjem Potočnikom in Francijem Lakoto. Krajana, ki slovita kot športnika, planinca, se bosta v Aljaževem prosvetnem domu na Dovjem predstavila tudi kot ustvarjalca. Potočnik bo recitiral svojo poezijo, Lakota bo razstavil gobeline, ki bodo

na ogled še naslednja dva torka od 17. do 18. ure, v nedeljo, 3. decembra, od 16. do 17. ure in v četrtek, 7. decembra, od 15. do 16. ure.

OBVESTILA

Muzejska delavnica za otroke

Škofja Loka – Novembrska delavnica za otroke v Loškem muzeju, ki bo v soboto, 25. novembra, ob 11. uri, bo posvečena kruhkom, znanim tudi kot dražgoški kruhki.

Izdelava adventnih venčkov

Kokrica – Turistično društvo Kokrica skupaj s krajevno skupnostjo vabi na delavnico izdelovanja adventnih venčkov, ki bo v soboto, 25. novembra, med 14. in 18. uro v Domu krajanov Kokrica. Potekala bo pod vodstvom Nine Šarc iz BC Naklo. Priporočeni so prispevki.

PREDAVANJA

Predavanje o hidroterapiji

Kranj – V Domu krajanov Primskovo, Jezerska cesta 41, bo v soboto, 25. novembra, ob 19. uri predavanje o hidroterapiji. Blagodejne učinke vode bo predstavila Vesna Mihelj, ki se je usposabljala na več inštitutih v Braziliji. Vstop bo prost.

Predavanje o urinski inkontinenci

Žiri – Društvo kmečkih žena Žiri v sodelovanju s Kmetijsko-gozdarskim zavodom Kranj organizira predavanje Urinska inkontinenca (nehoteno uhajanje urina) je obvladljiva, ki bo v

PETKOVA PRIREDITEV
Izjava: Lutkovno gledališče Nebo
OSTRŽEK
Petek, 24. november 2023, ob 17.30
OKC Krice Krace, Tomšičeva 14

SOBOTNA MATINEJA
Izjava: Zavod Frnikola
JEŽ MILAN IN JUTRANJA TEČNOBA
Sobota, 25. november 2023, ob 10.00
Prešernovo gledališče Kranj

www.pgk.si

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE MESTNA OBČINA KRANJ Gorenjski Glas triglav

Spet so zreli za Evropo

Po zmagi nad reprezentanco Kazahstana in drugem mestu v kvalifikacijski skupini H se je naša nogometna reprezentanca uvrstila na evropsko prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Nemčiji.

VILMA STANOVNIK

Ljubljana – Naša nogometna reprezentanca je v začetku tega tedna poskrbela za nov uspeh slovenskega športa. Na zadnji, odločilni tekmi kvalifikacij so varovanci selektorja Matjaža Keke delo opravili po svojih in željah navijačev. Čeprav so na tekmi proti reprezen-

»Vsi smo zadovoljni in srečni, to smo si zaslužili. Verjamem, da v Nemčijo ne gremo samo nastopat in da bomo tudi tam prišli do dobrega rezultata,« je po tekmi razmišljal slovenski kapetan, Škofjeločan Jan Oblak.

tanci Kazahstana, ki so jo v ponedeljek odigrali v Stožicah, za pot na evropsko prvenstvo potrebovala le točko, so z goloma Benjamina Šeška in Benjamina Verbiča zmagali z rezultatom 2 : 1. Tako so dosegli še sedmo zmago v skupini H in kvalifikacije končali na drugem mestu.

Naša reprezentanca bo tako četrtič nastopila na

Naša nogometna reprezentanca se je po odločilni tekmi zmage veselila skupaj z navijači.

/ Foto: Primož Pičulin

velikem tekmovanju, na evropskem prvenstvu pa je doslej nastopila samo leta 2000. Poleg tega je nastopila še na dveh svetovnih prvenstvih, prvič leta 2002 in drugič leta 2010.

Sanjal je o nastopu na prvenstvu

»Vse se je izšlo tako, kot je bilo treba in res smo si zaslužili to evropsko prvenstvo. Vloženega je bilo veliko dela in truda z vseh stran in zdaj nam je končno uspelo. Vsi smo zadovoljni in srečni, to smo si zaslužili.

Verjamem, da v Nemčijo ne gremo samo nastopat in da bomo tudi tam prišli do dobrega rezultata,« je po tekmi razmišljal slovenski kapetan, Škofjeločan Jan Oblak, ki se je v domačem klubu že kmalu zapisal nogometu, zadnja leta pa kot član španske ekipe Atletico Madrid sodi med najboljše nogometne vratarje na svetu. »O nastopu na evropskem prvenstvu sem sanjal že od mladih nog. V karieri sem odigral veliko pomembnih tekem, toda nastop na evropskem prvenstvu je res velika stvar,« je povedal 30-letni Oblak in dodal, da verjame, da v Nemčiji lahko dosežejo dober rezultat.

Sicer pa se je slavje po uvrstitvi naše reprezentance na evropsko nogometno prvenstvo v torek nadaljevalo na sprejemu v Ljubljani, kjer so se nogometaši družili z navijači in se jim zahvalili za podporo v uspešno zaključnih kvalifikacijah. »Vsi skupaj se vam zahvaljujemo za podporo, ne samo v teh kvalifikacijah, ampak tudi v preteklih letih. Verjamem, da bomo v Nemčiji dosegli dober rezultat,« je želje cele

ekipe strnil Jan Oblak, navijači pa so glasno pozdravili tudi vse druge slovenske reprezentante in vodstvo.

Žreb bo naslednjo soboto

Ponedeljkova zmaga nad Kazahstanom pa naši nogometni reprezentanci ni prinesla le uvrstitve na evropsko prvenstvo, temveč tudi finančno nagrado, ki znaša 9,25 milijona evrov. Toliko denarja bo namreč dobila vsaka država udeleženka evropskega prvenstva, posebej pa denarno nagrado prinašajo tudi zmage, remiji in uvrstitve v izločilne boje na prvenstvu v Nemčiji

»O porabi tega denarja nisimo še niti razmišljali. Približno polovica tega zneska bo šla za nagrade igralcem in strokovnemu vodstvu ter tistim, ki so ta rezultat prinesli,« je v prvih izjavah po uvrstitvi povedal predsednik NZS Radenko Mijatović.

Slovenski nogometaši bodo tekmece za skupinski del EP 2024 dobili na žrebu, ki bo 2. decembra ob 18. uri v Hamburgu. Evropsko prvenstvo je na sporedu od 14. junija do 14. julija prihodnje leto.

Uspeh slovenskih nogometašev

Slovenska navijaška srca so v ponedeljek bila skupaj z našo nogometno reprezentanco. Zanimalo nas je, kako so nogometni uspeh doživljali mimoidoči.

Kristof Kostrun, Naklo:

Bil sem v Stožicah in vzdušje je bilo res fenomenalno. Uspeh smo pričakovali, ga želeli in dosegli. Napetost je bila zagotovo najvišja proti koncu oziroma v drugem polčasu. Gol Benjamina Verbiča mi bo še nekaj časa ostal v spominu.

Borut Bidovec, Visoko pri Kranju:

Vesel sem, da jim je uspelo. Želim jim seveda vse najboljše na prvenstvu, a na prvi tekmi z Danci, ki so na višjem nivoju, se je pokazalo, da morajo naši, če želijo na evropskem prvenstvu tudi kaj doseči, in ne le iti tja, svoj nivo igre še dvigniti. Je pa seveda uvrstitev velik uspeh in jim moramo privoščiti.

Patricija Borak, Kranj:

Tekmo sem gledala v Stožicah skupaj z družino, in čeprav nisem ravno nogometna navdušenka, sem izredno vesela, da sem lahko uspeh naših spremljala v živo in da sem doživela to vzdušje nogometnega stadiona in navijanja. Prvič sem bila na takšni tekmi in bilo je res neverjetno.

Jurij Zupan, Trzič:

Tekmo sem spremljal skupaj s prijatelji in moram reči, da je bila zmaga pričakovana, rezultat pa tudi. Skozi celotne kvalifikacije smo namreč kazali, da imamo kvaliteto, zraven pa tudi borbenost. Ni bila lepa tekma, smo pa pokazali, da znamo dobro igrati.

Gal Ocepek, Naklo

Moram priznati, da tekme nisem spremljal, sem pa seznanjen z rezultatom in seveda vesel in ponosen. Vse čestitke. Se mi pa zdi, da je slovenska reprezentanca, odkar se ji je pridružil Benjamin Šeško, močno napredovala. Morda pa bom zdaj bolj spremljal vse skupaj. N. T. / Foto: Tina Dokl

Kapetan Jan Oblak se je zahvalil za podporo in obljubil, da se bodo za zmage trudili tudi v Nemčiji. / Foto: Primož Pičulin

vremenska napoved

Danes dopoldne bo pretežno jasno, popoldne se bo od severa pooblačilo, zvečer in ponoči bodo manjše krajevne padavine. Jutri bo delno jasno z občasno povečano oblačnostjo. Čez dan bo možna kakšna manjša ploha. Pihal bo severnik. V nedeljo bo po jasnem jutru spet oblačno.

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

PETEK

-3/10 °C

SOBOTA

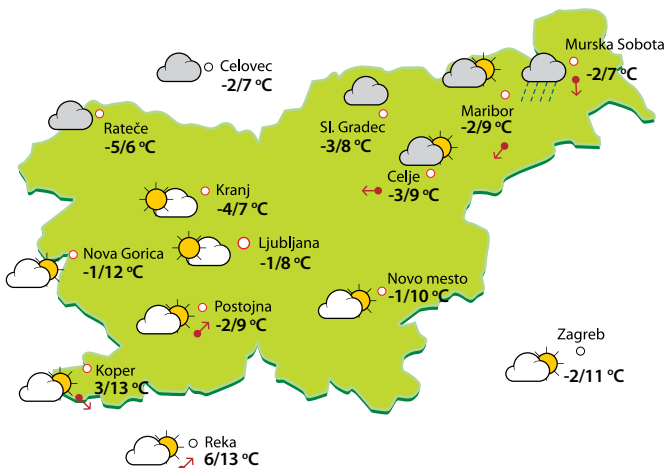

-3/4 °C

NEDELJA

-5/5 °C

NA GLAS

aforizem

Idealni mož ima tako velika oslovka ušesa, da žena za njimi z lahkoto skrrije rogovje jelena kapitalca.

Milan Fridauer - Fredi